GÂFİLLERİN KURTULUŞU
(Necât'ül-Gâfilîn)

AHMED ZİYÂÜDDÎN GÜMÜŞHÂNEVÎ(K.S.)

GÂFİLLERİN KURTULUŞU
(Necât'ül-Gâfilîn)

AHMED ZİYÂÜDDÎN GÜMÜŞHÂNEVÎ(K.S.)

Tercüme: Dr. Mehmed S. Bursalı

Vuslat Vakfı Yayınları
Tasavvuf – Hikemiyat Serisi: 5

Birinci Baskı
Konya 2006

VUSLAT
Eğitim Yardımlaşma Kültür ve Çevre Vakfı
Baba Sultan Mah. İstanbul Cad. No: 239
Tel: 0332. 350 64 99 Karatay/ KONYA

GÂFİLLERİN KURTULUŞU
(Necât'ül-Gâfilîn)

Ahmed Ziyâüddîn
Gümüşhânevî(K.S.)

Tercüme: Dr. Mehmed S. Bursalı

ÖNSÖZ

Elinizdeki bu kitap, müminin rûh dünyâsını karartan büyük ve küçük günahları, âyet ve hadislerden delil getirerek açıklayan ve tasavvufî ahlâkı esas alan bir eserdir. İçindeki her satırda bir günah sıralanmış, izâhına ihtiyaç duyulan husûslar, aynı satır üzerine numara düşürülerek hâşiyede izâh edilmiştir.

İlk baskısı, İstanbul'da Matbaa-i Âmire'de Hicrî 1268/Mil. 1852 senesinde yapılan bu eserin ikinci baskısı, yeni ilâvelerle, Hicrî 1275/Milâdî 1858 yılında tekrar yayınlanmıştır.

Müellif, kitabında, büyük günahlar hakkında şimdiye kadar kesin bir rakamın verilemediğini, bâzı âlimlerin on iki, bâzılarının yüz beş, bâzılarının da yedi yüz kadar olduğunu söylemelerine karşılık, sayı olarak doğruya en yakın olan yüz yirmi beş rakımı tercih ettiğini bizzat kendisi ifâde etmektedir.

Küçük günahları "isyan", büyük günahları "fısk" ve en büyüklerini de "küfür" olmak üzere üç derecede ele alan Gümüşhânevî, bâzı mutasavvıfların günahlar arasında büyük küçük ayırımı yapmaya karşı çıktıklarını da belirtmiş, "günahın küçüklüğüne değil, huzûrunda günah ve suç işlediğin Cenâb-ı Hakk'ın büyüklüğüne bak" nasihatini de, hemen ardından ilâve etmiştir.

Bâzı talebelerinin, kötü ahlâk ve huyları, büyük ve küçük günahları anlatan bir risâle yazmasını istemeleri üzerine "Necât'ül Gâfilîn" i kaleme aldığını ifâde eden Gümüşhânevî, eserinin birinci bölümünde Hanefi mezhebine göre, ikinci bölümünde de, Şâfiî mezhebi başta olmak üzere, diğer mezheblere göre büyük ve küçük günahları göstermeyi tercih ettiğini belirtmiştir.

Kitabında, seyr-ü sülûkda sâliki yolundan alıkoyan, müminlerin gönüllerini lekeleyen ve Allah(c.c.)'tan uzaklaştıran bu günahları birer birer ele alan müellif, her birinin târifini, delillerini ve kapalı yönlerini izâh etmeye çalışmış, bu şekilde müridlerini ve bütün Müslümanları bunlardan sakındırmaya gayret sarf etmişti.

Tam ismi "Kitâbu Necâtil-Gâfilîn fî envâil-kebâiri ve's-sagâiri ve'l-ahlâkir-rezâili mead-delâil" olan esere "Necâtül-Kebîr" unvânı veren Gümüşhânevî, bu eseri, hiçbir

karşılık beklemeden, yalnız dine hizmet, müminlere yardım için yazıp hediye ettiğini ifâde etmektedir.

Kitabın sonunda Kemâlzâde Ahmed en- Nakşibendî'nin birer takrizleri yer almaktadır.[1]

Bir vefâ borcu ve rahmet vesîlesi olarak da şunu ifâde etmek isteriz ki, bu güzel eserin tercümesi sırasında, M. Zâhid Kotku Hz. nin "Nefsin Terbiyesi" ile "Müminlere Vaazlar" kitapları esas alınmış, birer ansiklopedi mahiyetinde olan bu iki eserden âzami şekilde, hattâ bütünüyle istifâde edilmiştir. Allahü Teâlâ, müellifine rahmet eylesin, derecâtını yüksek eyleyip bizleri de şefâatlerine nâil eylesin.

Cenâb-ı Hakk, cümlemizi, günahların her çeşidinden uzak duran, kalp aynamızı parlatabilen, tövbenin şuuruna eren ve amelleri makbûl olan kullarından eylesin. Âmin.

MÜTERCİM

[1] Dr. İrfan Gündüz, *Gümüşhânevî Ahmed Ziyâüddîn*, s. 104-107.

AHMED ZİYÂÜDDİN GÜMÜŞHANEVİ (K.S.) Hz.NİN KISA TERCEME-İ HALİ

Gümüşhane'de dünyaya gelen, İstanbul Süleymaniye Camii haziresinde medfun bulunan, İstanbul'a teşrifleriyle ufku değişen, ariflerin ve evliyaların kutbu, üstadı, yardımcısı, dayanağı, yardıma yetişeni, elinden tutanı, kendine ulaşanların gavsı, müridlerinin terbiyecisi, sâliklerin irşad edicisi, Kur'an edebiyle yaşayan, Allah(C.C.)'ın kelimesini ve şeriatını gönüllerde yüceltmeye bütün gücü ile gayret eden, fakih ve muhaddis, Resulullah'ın (S.A.V.) sünneti ve yolundan ayrılmayan, ilim ve marifetlerin kaynağının takipçisi, milyonlarca insanın gönlüne irfan nurlarının akmasına vasıta olan Büyük Şeyh Efendi **Ahmed Ziyâüddin bin Mustafa el-Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleridir.**

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri 1813 yılında Gümüşhane'nin Emirler mahallesinde dünyaya gelmişlerdir. Babaları Mustafa, dedeleri Abdurrahman adlarını taşırlar. Pederleri ticaretle hayatını kazanan salih bir zât idiler.

Gümüşhanevi Hazretleri beş yaşında okumaya başladılar. Sekiz yaşlarına gelince Kur'an-ı Kerim, Delâil-i Hayrat, Kaside-i Bürde ve Hizbü'l-Ahzap kıraati için icazet aldılar. On yaşlarında babalarının Trabzon'a hicretiyle birlikte, oranın ileri gelenlerinden olan Laz Hoca, Şeyh Osman Efendi ve Şeyh Halid as-Saidî'den sarf, nahiv ve fıkıh dersi almağa başladılar. Abilerinin askerde, babalarının ise yalnız olması sebebiyle küçücük yaşında bir yandan babalarının mağazasında çalışırlar, bir yandan da büyük bir aşk ve şevkle ilim tahsiline gayret ederlerdi. Mutad dersleri ve hafızlığını devam ettirirken de bizzat elceğiziyle ördükleri

keseleri satarak helal para biriktirmeye çalışıyorlardı. Bu parayla ileride tahsillerini ilerletmek için gereken masrafı karşılayacaklardı.

1831'de amcalarıyla birlikte alışveriş için İstanbul'a geldiler. Babaları için lüzumlu ticaret eşyasını aldıktan sonra onları amcalarına teslim ettiler ve şöyle buyurdular:

"Muhterem amcacığım, ben şu anda gökte ararken yerde bulduğum, ilim ve marifet beldesi İstanbul'da bulunmaktan dolayı tarife sığmaz bir saadet ve bahtiyarlık içindeyim. Ağabeyim askerden dönmüş bulunuyor. Benim için artık memleketime dönmek gerekmez. Burada kalıp ilmimi tamamlamak, tarikat ve tasavvuf ilmimi sürdürmek arzusundayım. Mazeretimi kabul edin ve bana incinip gücenmeyin. İleride lazım olur düşüncesi ile kendi ellerimle örerek sattığım para keselerinden birkaç kuruş biriktirmiştim. Bunları da kendime hiç pay ayırmadan size vererek babama gönderiyorum. Yardımcı ve dost olarak Allah bana yeter! Üzerimde hakkı olan yakınlarımın haklarını helal edip, dualarından unutmamaları en büyük dileğimdir. Ben de kapanacağım hücremde, sizleri dua ve hayır ile anmaktan bir an geri kalmayacağım."

Bu vedalaşmadan sonra, İstanbul'da hiçbir tanıdığı, yanında da tek kuruşu kalmadığı halde, Rabbine tam bir tevekkül ve teslimiyet duygusu içinde, Bayezid Medresesinde yapayalnız kalmışlardır.

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, Süleymaniye Medresesindeki derslere devam ettiler, zamanın ileri gelen ulemasından padişah hocası Hacı Hafiz Muhammed Emin Efendi ve Abdurrahman el-Harputi Hazretleri'nin ders halkalarına katıldılar. Şeriat ilimlerini elde edip icazet aldıktan sonra Bayezid Medresesinde müderrisliğe tayin olundular. Orada irşada, ders okutmaya ve 28 yıl sürecek olan ilmi eser tertibine başladılar. Zaten Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, henüz icazet almadan üstün zekâları, kavrayış ve çalışkanlıkları ile hocalarının dikkatini çekmişler ve vekâleten Şerh-i Akaid okutmaya, bir yandan da eserler telif etmeye başlamışlardı.

Gümüşhanevi Ahmed Ziyâüddin (K.S.) Hazretleri, şeriatın zahir ilimlerinde başarılı bir tahsil hayatından sonra icazet almışlar, dersiâmlık mevkiini

ulaşmışlar ve ilim yayma faaliyetine başlamışlardı. Ama tarikat ve tasavvuf sahasında da olgunlaşmak istiyorlardı. Bu maksatla Mevlana Halid el-Bağdadi (K.S.) Hazretlerinin halifelerinden Abdülfettah el-Akri Hazretlerine müracaat ederek ona intisap etmek istediklerini belirttiler. O şu cevabı verdi:

"Sizin, tarikatta kısmetiniz benim vasıtamla değildir. Mana âleminizi nurlandırmakla vazifeli başka birisi vardır. Vakti gelince intisap eder, feyzinizi ondan alırsınız. Bekleyiniz."

Böylece Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri hasret dolu bir bekleyişe girdi. O sırada Mevlana Halid el-Bağdadi (K.S.) Hazretleri, halifelerinden Ahmed bin Süleyman el-Ervadi (K.S.) Hazretlerine:

"Ey Dost, parıltısı ile kuzey Afrika, Buhara, Mısır, Mekke, Medine, Hindistan ve uzak doğunun aydınlanacağı zat için İstanbul'a git, Onu ara bul. O, henüz açılmamış bir goncadır. Her ne kadar İstanbul'a senden evvel pek çok halife gönderilmiş ise de, onun nasibi sana verilmiştir. Onun irşadı ile meşgul ol. Zira O, bizden sonra sahibi zaman ve rehberi tarikat olacaktır." buyurmuşlar ve Ervadî Hazretleri emir gereği yola çıkıp 1845 de İstanbul'a varmışlardır. Gümüşhanevi Hazretleri, bir sabah Abdülfettah Efendi'nin (K.S.) odasında ilk defa Ervadî Hazretleri (K.S.) ile karşılaşmış, ona çok yakın bir alaka ve sevgi hissetmiştir. Ervadî (K.S.) Hazretleri'nin, "Ya Ahmed! Sizin irşadınız bana verilmiş olup, yalnız sizin için Şam'dan Anadolu'ya gelmek için görevlendirildim." demesi üzerine tanımadığı bir kişinin kendisine adı ile hitap etmesinden hayretler içinde kalan Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, hemen oracıkta Ervadî Hazretlerine (K.S.) intisab etmişlerdir.

Pek çok meşayıhın manevi bir işaretle yönlendirildikleri, diyar diyar gezerek mürşidlerini arayıp buldukları bilinir. Durumun tam tersine dönüp, Gümüşhanevi Hazretleri'nin şeyhi Ervadî Hazretleri'nin Şam'dan sadece Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerimizi irşad için İstanbul'a gelmesi, Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri'mizin Halidiye Tarikatı içindeki yerlerinin büyüklüğüne işaret etmektedir.

Kendisi ile ilmi alışverişi 16 yıl süren Ervadî Hazretleri(K.S.), Gümüşhanevi(K.S.) Hazretlerine bir süre tarikat, zikir ve seyr-ü sülûk yollarını

talim ettirmişler, Ona manevi dereceler aştırmış, ruhani yüksek derecelere ulaştırmışlardır. Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin girdiği iki halvetten sonra Ervadi (K.S.) Hazretleri kendisine 1848 tarihinde; Nakşibendiyye, Kadiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Halidiyye, Halvetiyye, Bedeviyye, Rifaiyye, Şazeliyye ve Müceddidiyye tarikatlarından "hilafet-i tâmme" ile icazet vermişlerdir.

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri Mahmutpaşa Medresesindeki hücresinde irşad faaliyetine devam etmişler, bu hücre, zamanla artan müridlerinin ihtiyaçlarına cevap veremez hale gelince İstanbul'da, Sultanahmed'in Alemdar Mahallesindeki Fatma Sultan Camii'ni tekke olarak kullanmışlardır. Daha sonra cami yanına büyük bir ev ve tekke yaptırıp vakfetmişler, burası **"Gümüşhaneli Dergâh-ı Şerifi"** diye şöhret bulmuştur.

1863 yılında, Sultan Abdülaziz tarafından emirlerine tahsis edilen bir vapur ile beraberinde birçok öğrencisini alarak Hacca gitmişlerdir. Bu Hac ziyaretinde Ramuz el-Ehadis kitabının tanzim ve planlamasını düşünmüşler, İstanbul'a döndükten sonrada görevlerine devam ederken 1865–1875 yılları arasında eserin tasnifini tamamlamışlardır. İlk haclarına müteakip İstanbul'a dönüp, Şeyhül-Haremi Nebevi Mehmet Emin Paşa'nın kızı Havva Seher validemiz ile evlenmişlerdir.

93 harbinin patlak vermesinin ardından (1877–1878) müridleri ile birlikte Kars'a gidip cephede fiilen savaşa katılmış, ateş hattında bulunmuş, askere manen moral desteğinde bulunmuşlardır. O senenin Ramazan ayına kadar savaşa devam eden Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, savaşın hafiflediği ve durakladığı bir sırada Of'a gelip burada iki yüz sekseni aşkın talebeye Ramuz okutmuş, birçok kişiyi de halvete sokarak hilafet vermişlerdir.

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri 1877 senesinde ikinci defa Hacca gitmiş, dönüşte 3 seneden fazla Mısır'ı şereflendirmişlerdir. Bu ziyaretinde Ramuz el-Ehadis'i 7 defa okutarak yüzlerce Arap âlimine icazet vermişlerdir.

Ömrünün 28 senesini neşriyat ve ilmi çalışmalara veren Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, 16 sene müridlerine bizzat tarikat telkini yapmış ve hatm-i hace yaptırmışlardır. Her sene biri Zilhicce, biri de Recep ayında olmak üzere senede iki kere halvete girerlerdi. Zühd ve takvada dereceleri son derece yüksek idiler. Gayet perhizkâr, kanaatkâr yaşarlardı, çok zaman katıksız ekmekle yetinerek ellerine geçen parayı fakirlere dağıtırlardı. Ömrünün son 18 yılını (bayram günleri hariç) aralıksız oruç ile geçirmişlerdi. Geceleri uyumazlar, zikirle, ibadetle, eser telifi ile meşgul olurlardı. Gündüzleri de talebe yetiştirmekle uğraşırlardı. Yatsı namazından sonra konuşmayı sevmezler, yatsı abdesti ile sabah namazı kılarlardı.

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin hocası Muhammed Emin Efendi, Gümüşhanevi Hazretlerine tarikat yönünden intisap etmişler ve bu suretle şeri ilimlerde öğrencisi olan zatın tasavvufta öğrencisi olmakla şereflenmişlerdir.

Yazlarını Beykoz'un Yuşa tepesine çadır kurarak geçiren Gümüşhanevi Hazretleri, Cuma günleri mutlaka dergâha gelmeyi adet edinmişlerdi. Haftanın bir gününde yapılması adet olan hatm-i hace zikrini bizzat yaptırmayı hiç ihmal etmemişlerdi. Gümüşhanevi Hazretleri vefat senesinden öndeki yaz Cuma günleri dâhil tekkeye gelmemişler, yerine Hasan Hilmi Hazretlerini vekâleten bırakmışlardır. Kışın dergâha döndüklerinde mihraba hiç geçmemişler, tekkenin tüm mesuliyetini halifesi olan Hasan Hilmi Hazretlerine devretmişlerdir.

Bu ara rahatsızlanan Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri pek zayıf ve mecalsiz düşmüşlerdir. Bir aralık çok ağırlaştığı, yatağa düştüğü, beş gün hiçbir şey yeyip içmediği, son üç günde de gözünü hiç açmadığı, ağzından da tek sözün çıkmadığı bizzat görenlerden nakledilmiştir. Bu hal üzere hasta yatağında baygın bir şekilde, dört büklüm yatan Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, tedavisi için gelen doktor tarafından ayakları uzatıldığında, kulaklarının ucuna kadar utancından kıpkırmızı kesilmiş, gözlerini hafifçe açarak: "Bir de beni Rabbimin huzurunda ayak uzatma suçu ile baş başa bırakmayın" diyerek ayaklarının toplanılmasını istemişlerdir. 25 Mayıs 1893 Pazar günü sabaha doğru yarı baygın yatarken ansızın gözlerini açıp **"Hepsini isterim Ya Kibriya!"** diyerek ruhunu teslim etmişlerdir.

Mübarek kabirleri Süleymaniye Camii haziresinde, zevcesi Seher validemiz ile yan yanadır. Her iki kabrin etrafı parmaklıklar ile çevrili olup Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin başuçlarındaki taşta aşağıdaki manidar beyitler yazılıdır:

Nazar kıl çeşm-i ibretle, makâm-ı ilticâdır bu!
Erenler dergâhı, bâb-ı füyûzât-ı Hüdâ'dır bu!

Ziyâüddîn-i Ahmed, mevlidi anın Gümüşhâne,
Şehir-i şark-u garbın, mürşid-i râh-ı Hudâdır bu!..

Muhakkak ehl-i Hakk ölmez, ebed haydır bil ey zâir !
Saray-ı kalbini pâk eyle, bâb-ı evliyâdır bu!

Şu'a-ı dürr-i vahdet, menba'-ı ilm-i ledünnîdir.
Mükemmel vâris-i şer'-ı Muhammed Mustafâ'dır bu.

Hilâfet müddetinden, "İrcii" vaktine dek Hakk'a,
Tarîk-i Hâlidî'yi neşr eden, Hakk-reh-nümâdır bu.

Oku ihlâs ile bir Fatiha, kalbinde daim tut
Cilâ-yı ruhdur zikri, mürîdana gıdâdır bu!"

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin vefatı haberi duyulunca müslüman halk derin bir teessüre kapılmış, yürekten sarsılmıştı. Çünkü Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri bütün müslümanların sevdiği, saydığı, gönülden bağlı olduğu bir din büyüğü idiler. Cenazelerinde mahşeri bir kalabalık hazır bulunmuş ve en samimi dualar ve gözyaşı içinde toprağa verilmişlerdir.

ŞEMAİLİ

Orta boylu, beyaz yüzlü, yanakları kırmızı, orta kısmı hafifçe yüksek çekme burunlu, çatık kaş ve açık alınlı, sağ ve sol gözlerinin altında birer siyah ben bulunan, yuvarlak yüzlü, beyazı bellice siyah ve iri gözlü, başları devamlı traşlı ve beyaz sakallı bir zât idiler. Başlarına Nakşî tacı ve beyaz imame sararlar, cübbe, hırka ve uzun entari giyerlerdi. Ayaklarında devamlı ayakkabı bulunur, siyah renge hiç rağbet etmezlerdi. Yazları beyaz, kışları da yeşil renk elbise giymeyi tercih ederlerdi.

GÜMÜŞHANELİ DERGÂHI

Gümüşhaneli Dergâhı bir ilim ve irfan üniversitesi gibiydi. Ferdi anlamda irşad gayreti ile hareket eden tekkenin toplumsal olarak amacı ise; imanı, fikri, ahlakı ile kemale ermiş, şuurlu Müslümanları yetiştirmekti. Dergâhta Ramuz el-Ehadis, Levamiul-Ukul ve Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin diğer eserleri okutulurdu. Müridlerin sayısı bir milyonu aşıyordu. Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri 116 adet irşad salahiyetinde talebe yetiştirmişler, onlara maddi ve manevi ilimlerini aktarmışlardı.

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin hürmet edilip sözü dinlenen büyük bir şahsiyet olması sebebiyle Dergaha Sultan Abdülmecit, Sultan Abdülaziz, Sultan II. Abdülhamit ve birçok devlet adamı gelerek Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin sohbet ve derslerine iştirak etmiş, Reisül Ulema Tikveşli Yusuf Ziyâüddin Efendi, Erkan-ı Harp Livalarından Munib Bey, Arap Mehmet Ağa gibi zatlar ise Hazret'in müridi olma şerefine nail olmuşlardır.

Toplumun her türlü ihtiyacına cevap verme gayreti içinde olan Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, iktisadi ve ticari hayata da istikamet vermiştir. O zamanlarda yeni ortaya çıkan faizle çalışan bankalardan ihvanını kurtarmak için dergâhta bir yardımlaşma sandığı kurdurmuşlardı. Müntesiplerin ellerinde

bulunan menkul kıymetleri bir araya getirerek kurulan bu sandıktan muhtaç olanlar ihtiyaçları kadar borç alırlar, en müsait şartlarda bilahare öderlerdi. Osmanlı Devleti tarihindeki "avarız sandıklarına" benzer bu sandıkla Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri hem evlerde beklemekte olan ufak sermayenin bir araya gelerek büyümesini ve iş hayatına intikalini sağlamışlar, hem de sosyal hayatın her safhasına hizmet götüren dergâhların, iktisadi ve ticari hayatta da rol alabilecek birer müessese olduğunu göstermişlerdir.

Ayrıca Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, müslümanların ilerlemesi, İslamiyet'in yücelmesi için bir matbaa kurdurmuşlar, Rize, Bayburt ve Of'ta on sekiz bin ciltlik 4 ayrı kütüphane tesis ettirmişlerdir. Dergâha ait matbaada basılan İslami kitaplar ücretsiz verilmişti.

Gümüşhaneli Dergâhı, tekke ve zaviyelerin kapatılmasından 1942 ye kadar mabed olarak korundu. Anıtlar Yüksek Kurulu'nun "Muhafazası gerek eski eser" olduğu kararına rağmen dergâh ve Fatma Sultan Camii, yol yapımı gerekçesiyle 1957 de yıktırılmıştır. Dergâhtan bu gün sadece, minaresinin tuğla enkazı ile "Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Sokağı" hatıra kalmıştır.

İLMİ YÖNÜ

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri ilme çok önem vermişler, 28 sene süren telif hayatında yatağa, yastığa rağbet etmemişler, nice gecelerini sırf bu yüzden uykusuz geçirmişlerdir. İsimleri bir icazetname hacmine sığmayacak kadar çok müellifin, daha da fazla olan eserlerini inceleyip, bunları okutacak kadar iyi bildiği, Bayezid ve Mahmutpaşa medreselerinde öğrencilere verdikleri icazetnamelerden anlaşılmaktadır. Kütüphanesinde 18 bin ciltlik eser bulunan Gümüşhanevi Hazretlerinin 60'a yakın basılı eserleri mevcuttur. Ömrünün büyük kısmını yoğun ilmi çalışmalara ayırıp geceleri hiç uyumadıklarını, sabahlara kadar kitap yazmaya çalıştığını halifelerinden Hasan Hilmi Efendi Hazretleri(K.S.) şöyle anlatırlar:

"Çok uzun süren bu dönem içerisinde öğleye az bir zaman kala kıbleye döner, başına da bir havlu örterek uyumaya çalışırdı. Böyle yaparken çevresindekilere: *"Öğle ezanına az bir zaman kala beni uyandırın"* diye tembih ettiği halde, her defasında kendiliğinden uyandığı için onu uyandırmak kimseye nasip olamamıştır."

Zamanında hadis alanında zirveye ulaşmışlar, 2 ciltlik "Ramuz el-Ehadis" ve şerhi olarak 5 ciltlik "Levamiul Ukul" u kaleme almışlardır. Hadis alanındaki üstün çalışmalarından dolayı kendilerine "Muhaddis-i Rum" da denilir. Bu eserler dışında hadisle alakalı Acâibün-Nübüvve, Letaiful Hikem, Hadis-i Erbain adlı üç eserleri daha vardır.

Tasavvuf konusunda Câmiul Usul, Mecmuat-ül Ahzab ve Ruhul Arifin gibi tasavvufun inceliklerini ihtiva eden eserleri de mevcuttur.

Ahlak konusunda ise Necat-ül Gafilin, Netaicül İhlâs, Devaül Müslim'in adlı eserlerinden başka Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin fıkıh ve kelam ilmine dair eserleri de bulunmaktadır.

TASAVVUFÎ ŞAHSİYETİ

Levamiul Ukûl isimli eserinde kendisini "Tarikaten Nakşibendî, meşreben Şazeli" diye tanıtan Gümüşhanevi Hazretleri, ruhani latifeler ve seyr-ü sülûk prensibini esas alan ve "hafi zikr" i benimseyen bu iki tarikatın usul ve adabı çerçevesinde bir tasavvuf ve tarikat anlayışına sahiplerdir.

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, on altı yıl müridlerine bizzat tarikat telkini yapmışlar, haftada iki defa müridleri ile topluca hatm-i hace zikri icra eylemişlerdir. Dergâhındaki sayısız müridin hepsinin farklı farklı manevi kabiliyetlerine vakıf olarak onlara ayrı ayrı yollar gösterip onları manen

olgunluğa ulaştırmışlardır. Bir milyondan fazla müridi bulunan Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri sadece İstanbul'da değil tüm dünyada tesir göstermişlerdir. Yetiştirdikleri 116 adet irşad salahiyetindeki talebelerini Kazan'dan Komor adalarına, Mısır'dan Medine'ye, Çin'den Afrika'ya kadar geniş bir sahaya göndererek, Nakşibendî tarikatı ve tasavvuf düşüncesinin yayılmasına pek büyük katkıda bulunmuşlardır.

Kişiyi içten vuran 'kötülüğü emredici' karakteri kırarak, bedende ruh lehine bir hâkimiyet kurabilmek için zühd ve takva dolu bir hayat anlayışı benimseyen Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri, "az yemek, az uyumak, az konuşmak" prensibine sımsıkı bağlı bir ömür sürdürmüşler, müridlerine de bunları telkin etmişlerdir.

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerimizin kolu olan, Nakşibendîliğin Halidiyye kolunda, gizli ve sessiz zikir olan "zikr-i hafi" ye önem verilir. Günlük zikir öncesi kalp ve gönülde olan dünyevi kuruntulardan kurtularak, insana, bir gün Allah(C.C.)'ın huzuruna çıkıp hesap vereceğini hatırlatan ölüm tefekkürü yapılır. Şöyle ki: "Gözlerimizi yumarız kendimizi yatağımızda yattığımız gibi düşünürüz. Sanki bu yatışımız son yatışımız da Hz. Azrail canımızı almaya gelmiş. Ne yapacağız ve bu iş nasıl olacak diye telaş içerisinde kıvranırken imdad-ı İlahi yetişir ve kelime-i şahadet getirerek ruhumuzu teslim ederiz. Dostlar, akrabalar başımıza toplanır. Ağlarlar, sızlarlar, feryad ü figan ederler. Komşulara, yıkayıcıya da haber verirler. Teçhiz ve tekfinini hazırlarlar. Elbiselerimizi soymaya başlarlar ya işte o hali gözünün önüne getir. Haa... Bak... Soyuyorlar. Soydular. Teneşir tahtasına koydular. Yıkayıcı geldi. Temizledi, yıkadı. Abdestledi, kefenlere sardı. Tabuta koydular, namazını kıldılar. Ahiret evi olan kabire koydular. Herkes evine gitti sen orada yapayalnız kalakaldın..." Bu şekilde her gün yapılan "rabıta-ı mevt" ile mürid 'ölmeden evvel ölüm' sırrına ermeye ve daha yaşarken fenadan bekaya sıçramaya çalışır.

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretleri bir şeyhe olan ihtiyaçtan bahsederlerken "Yaratılış gayesi kulluk olarak belirtilen insanın, gerçek kulluğa ermesi marifetle, marifet de kâmil ve mükemmel bir mürşid elinde manevi dereceleri kat ederek, Allah(C.C.) ile kul arasında karşılıklı rızanın bulunduğu durum olan "sıfat-ı mardıyye" sahibi olmaya bağlıdır" buyururlar. Marifette kemal ve seyr-ü sülûkta

visal için **kendisine intisab gereken mürşidde, kemal ifadesi olarak bulunması gereken beş şart şunlardır:**

1- Silsilesi itibariyle Hz. Peygamber (S.A.S.)'e eksiksiz olarak ulaşan kâmil bir mürşidden irşad icazeti ile müşerref olmak.

2- Manevi zevk sahibi olmak.

3- İslam'ı çok iyi bildiği gibi, emirlerine uyma ve yasaklarından kaçınmada müridlerine üstün misal olması.

4- Şefkat ve himmette yüce olmak

5- Allah(C.C.)'tan gelen her şeye razı olmuş, iradesini Hakk'ın iradesinde ifna etmiş durumda bulunmak. İsabetli görüş ve tesirli telkin sahibi olmak.

Nakşibendîyye prensiplerinden olan intisab, tasavvufi mana olarak kalbi şüphe karanlığından kurtarmak, gaflet ve isyandan zikre dönmek gayesiyle kamil bir mürşidin kurtarıcı eline yapışmak, ölünün teneşir tahtasında yıkayıcıya olan teslimiyeti gibi, iç ve dış âlemini mürşide teslim ile tabiri caiz ise manevi bir sözleşmeye girmek demektir. Nakşibendiyye prensiplerine göre **şeyhe intisab, dört farklı yoldan yapılabilir:**

1- ***Şekli olarak*** ki, bu, bir mürşid-i kâmilin sohbetine iştirak ve istifade etme ile olur.

2- Manevi bir terbiye görmek ve tarikata dâhil olmak maksadıyla bir **mürşidden inabe** istenebilir. Bu tür inabede, gönül ehlinin yolu hangi edebe riayeti icab ettiriyorsa, o şeylere istikametle sımsıkı bağlanmak esastır.

3- ***Rivayet yolu ile intisab*** ki, bu, şeyhin irşad ve ikaz mahiyetinde yazmış olduğu eserleri, okumak ve anlamaya çalışmak suretiyle yapılır.

4- ***Dirayet yolu ile intisab.*** Bu intisap yolu ise, mürşidin tertib ve telif etmiş olduğu eserlerini sadeleştirerek anlaşılır hale getirmek ve insanların istifadesine arzetmek için yapılan gayret ve yapılan titiz ilmi çalışmalar iledir.

Mürşid-i kâmile intisab ile bağlanmak ve feyzinden istifade etmek için mutlaka onu görmek şart değildir. Manen de onların yüce ruhaniyetlerinden istifade kasdı ile intisab mümkün olup, bu çeşit inabelerde o şeyhin hayatını, eserlerini ve sistemini kabul etmek ve onları benimseyerek yaşamak esas olandır.

Ahmet Ziyaeddin Gümüşhanevi Efendimizin (K.S.) **Tarikat Silsile-i Şerifleri** şöyledir:

1. Seyyid-i Kainat Hz. Muhammed Mustafa (S.A.S.)
2. Hz. Ebubekir es-Sıddık (R.A.)
3. Hz. Selman el-Farisi (R.A.)
4. Hz. Kasım İbn-i Muhammed (R.A.)
5. Hz. Cafer-i Sadık (R.A.)
6. Hz. Beyazid-i Bestami (K.S.)
7. Hz. Ebu'l-Haseni'l-Harakani (K.S.)
8. Hz. Ebû Ali el-Faremedi (K.S.)
9. Hz. Yusuf el-Hemedani (K.S.)
10. Hz. Abdülhalık el-Gûcdüvani (K.S.)
11. Hz. Arif er-Rivgeri (K.S.)
12. Hz. Mahmud İncir el-Fağnevi (K.S.)
13. Hz. Ali Ramiteni (K.S.)
14. Hz. Muhammed Baba es-Semmasi (K.S.)
15. Hz. Emir Külâl (K.S.)
16. Hz.Şah-ı Nakşbend Muhammed Bahaüddin Üveysi el-Buhari (K.S.)
17. Hz. Alâeddin Attâr (K.S.)
18. Hz. Yakub el-Çerhi (K.S.)
19. Hz. Ubeydullah Ahrâr (K.S.)
20. Hz. Muhammed Zahid (K.S.)
21. Hz. Muhammed Derviş (K.S.)
22. Hz. Hacegi el-Emkenegi (K.S.)
23. Hz. Muhammed Baki (K.S.)
24. Hz. İmam Rabbani Müceddid-i Elf-i Sani Ahmed Faruk es-Serhendi (K.S.)
25. Hz. Muhammed Ma'sum (K.S.)
26. Hz. Şeyh Seyfüddin (K.S.)
27. Hz. Seyyid Nur Muhammed el-Bedvâni (K.S.)
28. Hz. Şemsüddin Cân-ı Cânân Mazhar (K.S.)
29. Hz. Şeyh Abdullah ed-Dehlevi (K.S.)
30. Hz. Mevlânâ Ziyâüddin Halid el-Bağdadi (K.S.)

31. Hz. Ahmed İbn-i Süleyman Halid Hasen eş-Şami (K.S.)
32. Hz. Ahmed Ziyâüddin el-Gümüşhanevi (K.S.)
33. Hz. Hasan Hilmi el-Kastamoni (K.S.)
34. Hz. İsmail Necati ez-Zağferanboli (K.S.)
35. Hz. Ömer Ziyâüddin ed-Dağıstani (K.S.)
36. Hz. Mustafa Feyzi İbn-i Emrullah et-Tekfurdaği (K.S.)
37. Hz. Hasib es-Serezi (K.S.)
38. Hz. Abdülaziz el-Kazani (K.S.)
39. Hz. Mehmed Zahid İbn-i İbrahim el-Bursevi (K.S.)

MENKIBELERİ

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin kerametleri ve tasarrufları, sayılamayacak kadar çoktur. Onun güzel ve üstün vasıflarını belirtmekte diller aciz kalır. Hazret-i Pir'i övmeye defterler yetmez, akıllar onun büyüklüğünü kavrayamaz. Anlatılanlar keramet denizinden damla, yazılanlar cömertlik levhasından nokta gibidir.

Gümüşhanevi (K.S.) Hazretlerinin müridlerinden Mustafa Fevzi Bin Numan Hazretleri, Şeyh Hazretlerinin menkıbelerinden birkaçını şöyle anlatmaktadır:

Hıristiyan Aşkı

Şeyh Hazretleri Beykoz Çayırında çadırdayken bir Hıristiyan daima yanına gelir, ağlayıp sızlardı. Derdi ki:

- "Ey Şeyh Hazretleri, senin gibisi hiç görülmemiştir. Hallerin gönlümü derinden etkiliyor. Ne zaman huzuruna gelsem hemen rahatlıyorum.

Halbuki benim hiç iç huzurum yok, dünyayı dolaşsam, huzursuzluğum geçmiyor.

Kendimi ancak senin yanında rahat hissediyorum. Bunun sırrını kısır aklım almıyor. Senden daha güzel ve üstün bir şeyh görmedim."

Zavallı Hıristiyan'ı yakıp bitiren ve zayıf düşüren onun içindeki kâfirlik ateşiydi ama o bunu bilmiyordu. Hazret-i Şeyhin nuru onun küfür ateşini söndürüyor, tevhid ışığı kâfirlik dikenlerini yakıyordu. O yüzden Hazreti Şeyhin huzuruna varmaya can atar, daima onun yanında olmak isterdi. İşin aslını bilmiyordu ama Hazreti Şeyhin sevgisini içinde sakladı, sonra imana gelip Müslüman oldu.

Ziyafet

Şeyh Hazretleri bir gün Yuşa'da büyük bir ziyafet vermişti. Üç yüz müritle birlikte dört yüz kadar misafir vardı. Şeyh Hazretleri bir tane koyun kestirdi, ondan herkes yedi. Hazreti Şeyh bizzat kendisi davetlilere saygı göstererek hizmet etti. Zira büyüklerin misafire hizmet etmesi sünnettir,

Yahudiler

Hazreti Şeyhin ibret verici bir kerameti daha şöyledir:

Şeyh Hazretleri Beykoz çayırında yine çadır kurmuş, etrafına müritleri manevi zevkler içinde toplanmış, sessizce oturuyorlardı.

Bu sırada oraya kadınlı erkekli bir grup Yahudi geldi. İçlerinde hasta, zayıf bir zenci vardı, gelip şeyhin önüne oturdu.

Diğerleri de şeyhin huzuruna yerleşti, sonra hep birden şarkı söylemeye başladılar.

Bunun üzerine Şeyh Hazretleri yerinden kalktı ve oradan ayrılıp yürümeye başladı. Onlar şaşkınlık içinde kalıp dediler ki:

— Şeyh Hazretleri acaba niçin gitti? Bir şeye mi incindi? Biz hoşlanır diye, ona hürmetimizi göstermek için şarkı söylemiştik. Edepsizlik ettiysek affetsin, kusurumuzu bağışlasın. Bize acısın, elini öpmemize müsaade etsin. Bir hastamız var, ayaklarına yüz sürmesine izin versin. Himmetiyle sağlığına kavuşacağına inanıyoruz.

Hizmetçiler bunların dediklerini Hazreti şeyhe arz ettiler, o da kabul etti.

Yahudiler bunun üzerine gayet saygılı bir şekilde gelip şeyhin ayaklarını öptüler. Hasta olan ağlayıp yalvardı.

Birden ortalığı öyle bir heybet kapladı ki, yerler gökler titredi. İnkârcılar bile kendilerinden geçtiler. Bütün müritler ağlaşmaya başladı. Dağlar taşlar Hakk feyziyle gül bahçesine döndü. Âşıkların gönlü nurla doldu.

Bu heybetten âşıkların biri öyle etkilendi ki, müthiş bir nara attı. Bu naranın şiddetinden herkes dehşete kapılıp yerlere serildiler.

Orda bulunanlar hiç böyle bir heybet ve yüksek feyiz görmedik, dediler.

Şifa

Yine Mustafa Feyzi Efendi (K.S.) Hazretleri şöyle naklediyorlar:

Hazreti Şeyhin mis gibi kokan sakal kıllarını biriktirip topladım. Hastalığı sırasında ilaç yapıp vücuduna sardığı bezin içine koyup bohça yaptım.

İşte o bez ve sakal kılları feyiz ve şifa vericidir, onu taşıyana zarar ulaşmaz.

Bir hasta onu muska gibi yanında tutsa Cenab-ı Hakk onun hastalığını iyileştirir.

Hamile olup da doğumda zorluk çeken kadınlara da verdim. Boyunlarına takınca ağrıları gitti, kolayca doğum yaptılar.

Hastalar bunu kullandıklarında derhal hafiflik hisseder, iyileşirler. Bunu defalarca denedim.

Evliyanın bir tüyü bin çeşit ilaç gibi tesir eder. Özellikle Ahmet Ziya'nın, o gavs-ı azamınki çok şifa verir. Bunun pek çok delili vardır.

Kutup

Birisi ilim öğrenmek için yalnız başına yola çıkmıştı. Hiç arkadaşı olmadığından Cenabı Hakk onun yoldaşı olmuştu.

Issız yollarda giderken içinden "Ya Rabbi, bana zamanın kutbunu göster, bana ledün ilmini öğret" diye dua ederdi. Hakk Teâlâ onun duasını kabul etti, birden hatiften bir ses işitti:

— Ey talip, zamanın kutbu Ahmet Ziya'dır, ona git. Dileklerini ona söyle, o gavsın şimdi yeryüzünde eşi benzeri yoktur, git ayaklarına yüzünü sür!

Bunu duyunca Şeyh Hazretlerini görmek için içten derin bir özlem hissetti, arayıp sordu, gidip onu buldu. Büyük bir zevk ve heyecanla huzuruna çıktı. Daha dileklerini arz etmeye başlamamıştı ki, Hazreti Şeyh ona şöyle buyurdu:

— Ey talip, sen niçini, nasılı bırak! Allah aşkını kendin çalışarak kazan. O aşk sana hidayet ilmini öğretir. Kutbu bulmak için dünyayı dolaşmak gerekmez; ruhun sana senden daha yakındır. Evliyanın kalplerine rabıta ile yönel, Hakk'ın şeriat ve tarikatına yapış. Her zaman kalbin bizlere bağlı bulunsun, hiç şüphesiz bizlerle can ciğer dost olursun. Dünyaya ait düşünceleri gönlünden çıkar, Ahmet Ziya'yı kalbinde görürsün. Ama Cenabı Hakk'ın lütfu olmazsa, kutup sana hiçbir fayda vermez. Daima Cenabı Hakk'ın lütfunu istersen, Ahmet Ziya'nın en yakını olursun.

Bu şekilde birçok öğütler verdi ve bağışlarda bulunup gönderdi.

Kutup, cihandaki bütün cisimlerinin ruhudur, onlar üzerinde tasarruf eden odur. Onun tasarrufuyla arş feyizlere boğulur. Kutup Allah'ın izniyle bütün yaratılmışları dilediği gibi hareket ettirir. Cenabı Hakk'ın lütufları kullara onun vesilesiyle erişir. Kulların başlarına musibetler, Allah'ın bir velisini incittiklerinden dolayı gelir. Veliler ilâhi fiillerin sebebidir. Onlar hidayet yıldızlarıdır, Hakk'a giden doğru yol onlarla bulunur.

Veliler kalp casuslarıdır, insanın içinden geçenleri okurlar. Onları sevmek gamları, sıkıntıları giderir. Velilere kızan ve kin tutanları Hakk Teâlâ sevmez ve kabul etmez. Sonları, imansız gitmektir onların. Son nefeslerinde şeytan onları kandırıp imanlarını çalar. Cenabı Hakk Hadis-i Kutsi'de şöyle buyurmuştur:

"Evliyamı sevmeyen, beni sevmiyor demektir." İki cihan saadeti istersen, velileri sev, gönlünün pasını sil.

Ahmet Ziya Hazretlerini can ve gönülden sev, onun ruhunu dualarla an. O, büyük kutup ve gavstır, Allah'ın nurudur. Hazreti Şeyh'i seven yüksek vasıflı kimseler, onun ruhuna Fatiha ve İhlâs okusunlar."

Mustafa Feyzi Efendi (K.S.) Hazretleri, Gümüşhanevi Efendimizin (K.S.) menkıbelerini anlatırken, zamanın kutbunu ve tasarruflarını da yukarıdaki gibi izah etmektedirler.

Ahmed Ziyaüddin Gümüşhânevî (K.S.) Hazretlerini anlayabilmek, okyanusu avuçlayabilmek kadar zor ve imkânsızdır. Halifelerinin her biri ayrı bir derya, eserlerinin her biri birer hazinedir. Deryaya dalabilene, hazineye sahip olabilene ve bu dergâha mensup olabilene ne mutlu!

Allahü Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri Gümüşhânevî Hazretlerinin (K.S.) derecâtını ulyâ eyleyip, biz âciz ü nâcizleri de füyûzat ve şefaatinden feyizyab u nasibdâr buyursun...

Âmîn, bihürmeti seyyidil-mürselîn SAS. ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahüm biihsânin ilâ yevmid-dîn, vel-hamdü lillâhi rabbil-àlemîn.

M. ZÂHİD KOTKU (K.S.) HZ. ‘DEN BİRKAÇ SÖZ…

Günahlar, büyük ve küçük günahlar olmak üzere iki çeşittir. Günahların bir kısmı zâhirî(*görünen*), bir kısmı da bâtınî(*görünmeyen*) günahlardır. Zâhirî günahlar, yüz yirmi beş adedi büyük günah olmak üzere, ufak günahlarla beraber beş yüzü geçmektedir.

Günah demek, Cenâb-ı Hakk’ın râzı olmadığı şeyler demektir ki, ister küçük günah olsun, ister büyük günah olsun, muhakkak bunlardan kaçınmadıkça, insanın kemâle ulaşması ve olgunlaşması mümkün olmaz. Zira günahlar hem ateş, hem de zehirdir.

Bu günahlar, kulun, Allah(c.c.)’ın rızâsını kazanmasına en büyük engellerdir. Kul, günahlarla kirli bulunduğu müddetçe, Rabb’ine yaklaşmasına imkân yoktur. Gerçek bir mümin için aslolan, bu günahlardan tamâmen uzak durmaktır.

İşte bu önemli konuda Seyyid M. Zâhid Kotku (K.S.) Hazretleri diyor ki:

“Onun için, buradaki üçyüz kırk küsûr büyük ve küçük günahları tekrar tekrar oku. Bir kere okuyup da, sakın “ben okudum” deyip geçme. Zira her tekrarda, birçok yeni faydalar bulacaksın. Onun için Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddîn Hazretleri bin kere okumayı tavsiye etmiştir. Zira gönül aynasının

temizlenmesi, parlaması ve ziyâsının etrâfa aksi, hep bu günahlardan sıyrılıp kurtulmaya bağlıdır. Onun için senden ricâmız; bu günahları tekrar tekrar okumandır".[2]

Bir başka yerde de:

"Bu yazılan günahları oku, tekrar oku ve tekrar yine oku… Yüz değil, belki bin kere dahi okusan yine oku. He tekrarda ayrı ayrı faydalar, gönüle sürûr ve neş'eler geleceğine inan".[3]

"Bu günahlar ki-gerek büyük, gerekse küçük-, bunları işlemekle Ehl-i Sünnet İtikâdınca her ne kadar kâfir olunmaz denmişse de, maalesef bu günahlardan her hangi birisinde ısrar ve devam etmek gönüllerin kararmasına, gözlerin de görmez olup, kulakların Hakk'ı duymaz olmasına sebep olur. Ve bu sebeple, hiç farkına bile varmadan gâvurluğa doğru kayıp gider. Bu sebeplerle, günahlardan kaçmak her mümin ve müslümanın boynuna borçtur".[4]

"Bizim yazdığımız bu günahlardan sıyrılmak, her mümin-i muvahhidin başlıca borcudur. Çünkü mikroplar, o canım cesedi nasıl yeyip helâk ediyorlarsa , bu günahlar da,-maazallah- insanı yiyip, onu Âhiret ve Cennet nimetlerinden mahrum ederek, ebedî hüsran evi olan Cehennem'e sürüklemeye vesîledirler".[5]

"Ey azîz kardeşim, işte bu günahların her birisi birer ejderhâ, birer canavar gibidir. Mikroplar, maddî varlığımızı, vücûdumuzu nasıl yok ederlerse, günahlar da bizim hakîkî manevîyâtımızı böylece mahv ü perîşân ederler".[6]

---

[2] Mehmed Zâhid Kotku, *Nefsin Terbiyesi,* s.241–242.
[3] Mehmed Zâhid Kotku, *Nefsin Terbiyesi,* s.124.
[4] Mehmed Zâhid Kotku, *Nefsin Terbiyesi,* s.125.
[5] Mehmed Zâhid Kotku, *Nefsin Terbiyesi,* s.159.
[6] Mehmed Zâhid Kotku, *Nefsin Terbiyesi,* s.160.

بسم الله الرحمن الرحيم

Bîsmillâhirrahmânirrahîm

GÂFİLLERİN KURTULUŞU

Müminlerin kalplerini güzel ahlâk ve imanla süsleyen ve onlara helâl ve haramı açıklayan Allah(c.c.)'a hamdolsun. Açık bir tebliğ ile Hakk'ı bildirerek ümmetini koruyan Hz. Muhammed(sav)'e ve O'nun İslâm burçlarında bayraklar misâli yükselen ehl-i beytine ve ashâbına da salât ve selâm olsun.

Varlıklar içerisinde kâinatın Yaratıcısı'na en çok muhtaç bulunan Mustafa oğlu Ahmed Ziyâüddîn (*AllahüTeâlâ, her ikisini de, Resûlullah(s.a.v.)'ın sancağı altında haşreylesin*) der ki:

Bâzı talebelerimin, benden, büyük ve küçük günahları, kötü ahlâk ve huyları açıklayan bir risâle yazmamı istemeleri üzerine ben de, istihâre yaptıktan sonra onların bu taleplerine icâbet ettim. Konularını meşhur kitaplardan derleyip toparladığım, okuyucular tarafından kolay kavranması ve ezberlenmesi için de en kısa bir şekilde özetlediğim bu risâleyi telif ettim ve adını da "Necâtü'l-Gâfilîn" koydum.

Âyet-i kerimelerde ve hadis-i şerîflerde açık ve kesin olarak belirtilmiş olan büyük günahların sayısı hakkında ihtilâf edilmiş, bâzı âlimler bunların on iki, bâzıları yüz beş ve bâzıları da yedi yüz kadar olduklarını söylemelerine karşılık, biz, sayı olarak doğruya en yakın olanını alıyor ve büyük günahların yüz yirmi beş kadar olduğunu tercih ediyoruz.

BÜYÜK GÜNAHLAR
(Kebâir)

1)-Küfür: Gerek inkâr, gerek bilgisizlik ve gerekse şüphe yoluyla söz, inanç ve davranışların da küfür hâli üzere olmaktır.

2)-Zinâ: Mükellef bir erkeğin, şer'i nikâh yapmaksızın, helâli olmayan bir kadınla cinsel yakınlığı.

3)-Livâta(*Homoseksüellik*): Erkek veya kadına arkadan yaklaşmak, hanımı veya kölesi dahi olsa haramdır. Bunu alışkanlık hâline getirip devâm edenlerin katledilmesi gerekir. (*Çünkü çok çirkin bir harekettir)*.

4)-Şarap(İçki) içmek: Her ne kadar az da olsa ve sarhoşluk vermese dahi kesinlikle haramdır. Çünkü içkinin bir damlası bile haramdır.

5)-Günah işleyenlerle daimî olarak berâber bulunmak: Çünkü her insan, özendiği ve taklid ettiği kimsenin hükmünü taşır.

6)-Hırsızlık: Muhâfaza edilen bir yerden, başkasına ait belli miktardaki bir malı gizlice almaktır.

7)-Haksız yere adam öldürmek: Kendi çocuğu veya kölesi dahi olsa, bir kimseyi kasten öldürmek büyük günahlardandır.

8)-Haram olduğunu bildiği hâlde ekşimiş hurma suyu içmek.

9)-Nâmuslu bir kadın veya erkeğe zinâ isnâd etmek: Bir kimseye "ey fâhişe" veya "ey zinâkâr" diye hitâb ederek zinâ iftirâsında bulunmak.

10)-Eğer başka bir şahit yoksa gördüğü bir konuda şahitlik yapmamak.

11)-Yalancı şâhitlikte bulunmak: Bu şekilde, hem yalan ve hem de Müslümanların zararına hareket ettiği için iki günah kazanmış olur.

12)-Başkasının malını elinden zorla almak, gasb etmek: Nisab miktarı bir malı, fakir veya zengin bir kimsenin elinden, zorla almak.

13)-Savaş meydanından kaçmak: Harp esnasında, bir özrü yokken düşman önünden kaçmak.

14)-Fâiz yemek: "Fâiz", alışveriş eden iki kişiden birisi için şart koyulan fazlalığa denir.

15)-Yetim malı yemek: Bâzı âlimlere göre yetimin malını yeme, imansız ölmeye sebeptir.

16)-Rüşvet almak: Haklıyı haksız duruma düşürmek ve haksızı haklı duruma çıkartmak için verilen paraya rüşvet denir. Bir haksızlığı, bir zulmü önlemek için verilirse câiz olur.

17)-Ezâ ve cefâ etmek sûretiyle anne ve babasına âsi olma. Bu konuda dede ve ninelerde anne ve babalar gibidir.

18)-Yakın akrabâyla alâkasını kesip ziyaretlerine gitmemek. Bu konuda, analar, babalar, büyük anneler, büyük babalar, amcalar, dayılar, halalar, teyzeler, kardeşler, hatta bunların çocukları hep aynıdır. Ancak, ilim tahsilinden dolayı ziyaretlerine gidilemiyorsa ona müsaade vardır.

19)-Resûlullah (*sallallâhü aleyhi ve selem*)'e bilerek, yalan isnâd etmek: İnsanları iyiliğe teşvik veya kötülüklerden vazgeçirmek için dahi olsa, Peygamberimiz(s.a.v.)'e, söylemediği bir sözü "söyledi" diye isnâd etmek büyük günahlardandır.

20)-Ramazan'da kasten oruç bozmak: Bunun helâl olduğunu iddiâ ederse kâfir olur.

21)-Ölçü ve tartıyı eksik yapmak: Ölçüyü, kantarı, terâziyi eksik yapmak büyük günahlardandır.

22)-Kasıtlı olarak, bilerek namazı vaktinden önce kılmak: Kısa bir zaman dahi önce olsa, Namazı vakti girmeden önce kılmak büyük günahlardandır.

23)-Namazı, vaktinden sonra kılmak: Bir özrü olmadan bilerek, namazı vaktinden sonraya bırakmak büyük günahtır.

24)-Özürsüz olarak, Ramazan orucunu vaktinde tutmayıp, başka bir zamana bırakmak: Bir kimsenin, unutmak veya dalgınlık gibi sebepler dışında ve meşrû bir mâzereti olmadan, orucu terk edip başka bir zamana tehir etmesi büyük günahlardandır.

25)-Üzerine farz olan zekâtı vermemek veya özürsüz olarak geciktirmek.

26)-Gücü yettiği hâlde Hacca gitmemek: Kur'an, sünnet ve icmâ ile farz olmasına rağmen Haccı geciktirmek büyük günahlardandır.

27)-Meşrû bir sebep olmaksızın, haksız yere bir Müslüman'ı dövmek. Âlimlerin çoğuna göre Müslüman bir ülkede yaşayan zimmîleri(Yahûdi ve Hıristiyanları) dövmek de aynı şekildedir.

28)-Peygamberimiz(s.a.v.)'in Ashâbından her hangi birisine sövmek ve hakârette bulunmak. Hz. Ebûbekir(r.a.), Hz. Ömer(r.a.) ve Hz. Âişe(r.a)'ye sövmek ise küfürdür.

29)-Din âlimlerini ve Kuran hâfızlarını kötülemek, gıybet ve dedikodularını yapmak.

30)-Müslümanların kusur ve kabahatlerini zâlim bir devlet adamına haber vermek (jurnalcilik yapmak).

31)-Deyyusluk yapmak: Bir erkeğin, hanımını veya mahremlerinden birini, fâsık bir adam ile berâber görüp, ses çıkarmayarak, hâlleri üzere terk etmesidir.

32)-Pezevenklik yapmak: Karısı veya mahremiyle diğer bir yabancı erkek arasında arabuluculuk yapmaktır ki, büyük günahlardandır.

33)-Gücü yettiği hâlde, emr-i bil-ma'rûf ve nehyi ani'l –münker'i (iyilikleri emretmeyi ve kötülüklerden sakındırmayı) terk etmek.

34)-Sihir öğrenmek, öğretmek ve sihir yapmak. Helâl olduğuna inanarak sihir yapmak ise küfürdür.

35)-Kur'ân-ı Kerîm'i öğrendikten sonra, yüzünden okuyamayacak şekilde unutmak.

36)-Büyük olsun, küçük olsun, eti yensin yenmesin, sebepsiz yere canlı bir hayvanı ateşte yakmak.

37)-Kocası yatağa davet ettiğinde, kadının şer'i bir özrü olmaksızın, kocasının dâvetine icâbet etmemesi.

38)-Allah(c.c.)'ın rahmetinden ümidini kesmek, O'nun kullarına olan fazlını ve keremini unutmak.

39)-Allah(c.c.)'ın mekrinden, azâbından ve gadabından emin olmak.(Kendini güvencede hissetmek).

40)-Zarûretsiz olarak ölü hayvan eti yemek. Ölmüş hayvanın etini helâl saymak ise küfrü gerektirir.

41)-Bir zarûret olmadan, domuz eti yemek. Helâl olduğuna inanarak yerse kâfir olur.

42)-Nemîme (söz nakletmek, koğuculuk): Kötü ve hoş olmayan sözleri insanlar arasında taşımak.

43)-Kumar oynamak: Yenen kimsenin yenilenden bir şey alması şart koşulan bütün tâlih oyunları kumardır ve büyük günahlardandır.

44)-Yeryüzünde fesat çıkarmak: Din, ırz ve mal gibi mukaddes mefhûmları yıkmaya veya zayıflatmaya çalışmak.

45)-Hâkimin adâletten ayrılıp haksızlık yapması. Kur'anda yer alan ilâhî hükümler yerine, nefsinin hevâ ve hevesine göre hükmetmesi.

46)-Yol kesmek, eşkiyâlık yapmak ve bu sûretle Müslümanlara korku vermek.

47)-Zıhâr yapmak (Kişinin karısını, anasına, kızkardeşine veya mahremi olan bir yakınına benzetmesi): Mesela, bir erkeğin hanımına "Sen, benim anamın arkası gibisin" demesi gibi.

48)-Küçük günahlara devamda ısrar etmek: Küçük günahlar, kişinin ibâdet ve tâatine galebe ederse büyük günah olur.

49)-Günahlara yardımcı olmak, teşvik etmek.

50)-İnsanlar için şarkı söyleyip, gazel okumak: Tenha bir yerde kendi kendine şarkı söylemek ise tahrîmen mekrûhtur.

51)-Kadının, gerek kendi kendine, gerekse başkalarına şarkı söylemesi.

52)-Hamamlarda, insanlar arasında avret yerlerini açmak.

53)-Cimrilik yapmak, vâcib olan zekât, sadaka-i fıtır, kurban kesmek gibi borçlarını ödememek ve insanlara olan borcunu vermemek.

54)-Hz. Ali (r.a.)'nin, Hz. Ebû Bekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.)'den daha faziletli olduğuna inanmak: Çünkü Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.) **"Benden sonra Ebûbekir ve Ömer'e tâbi olunuz"** buyurmuştur.

55)-Kendi kendini öldürmek (intihar etmek) veya uzûvlarından birini kesmek.

56)-İdrardan sakınmamak, korunmamak.

57)-Verdiği sadakayı başa kakmak: Verdiği sadakadan dolayı, fakiri minnet altında bırakmak, utandırmak veya incitmek.

58)-Kaderi yalanlamak, kadere inanmamak, hayır ve şerrin Allah(c.c.)'tan olduğuna inanmamak büyük günahlardandır.

59)-İnsanların yaptıkları işleri kendilerine isnâd edip, Allah(c.c.)'ın bu işlerde gücü ve kuvveti olmadığına inanmak.

60)-Kâhin, müneccim ve büyücüleri tasdik etmek, söylediklerini doğrulamak.

61)-Soyu ve nesebi temiz ve belli olan bir kimsenin soyunu ve nesebini, ırz ve namusunu ayıplayacak söz söylemek.

62)-Bir insan için ve onun adına kurban kesmek: Kesilen bu kurban büyük olsun, küçük olsun, nâmına kesilen kimse ister nebî, ister velî olsun câiz değildir. Ancak, Allah(c.c.) için ve Allah(c.c.)'ın adıyla kesilirse câiz olur, ondan sonra sevabını istediğine bağışlar.

63)-Kibirlenmek ve büyüklenmek kasdıyla elbisesini uzun yapmak, uzatmak: Yerlere değen uzun bir elbiseyi yollardaki pisliklerden korumak mümkün değildir.

64)-Çocuğunu dalâlet yollarına sevk etmek, yöneltmek: Zirâ insan çocuğunu en iyi şekilde yetiştirmeye mecbûrdur.

65)-Kötü bir çığır açmak ve dinde bid'at çıkarmak.

66)-Şaka yollu da olsa, bir Müslüman'ı silah ve benzeri âletlerle korkutmak.

67)-Mücâdele ve münâkaşa etmek: Çünkü bunlar, kalpteki iman nûrunu söndürür.

68)-Kölesinin erkeklik uzvunu kesmek: Köle küçük de olsa onu hadım etmek, erkeklikten mahrûm etmek, büyük günahlardandır.

69)-Köle ve câriyesinin uzuvlarından birini kesmek veya zarûrî ihtiyaçlarını yerine getirmemek.

70)-Köle ve câriyesine eziyet etmek, güçlerinin yetmeyeceği işleri yüklemek ve onları dövmek.

71)-Kendisine iyilik yapanlara nankörlük etmek. Çünkü insanlara teşekkür etmeyen, Allah(c.c.)'a da şükredemez.

72)-İhtiyacından fazla olan suyu, insanlardan esirgeyip vermemek.

73)-Mekke'de, Harem-i Şerif'te günah işlemek: Bu mübârek yerde, her ne kadar küçük de olsa günah işlemek büyük günah sayılır.

74)-Müsaadeleri olmadan başkalarının konuşmalarını dinlemek.

75)-İnsanların ayıplarını araştırmak.

76)-Tavla, satranç ve dama oynamak, oynamaya azmetmek.

77)-Yedi taş oyunu oynamak.

78)-Haramlığı sâbit olan her çeşit kumar ve şansa dayalı oyunlar oynamak.

79)-Bir Müslüman'a "kâfir" diye hitap etmek. Bu konuda birçok hadis-i şerifler vardır.

80)-Birkaç hanımı olan kimsenin, hanımları arasında adâlete riâyet etmemesi.

81)-Menisini eliyle çıkartmayı âdet edinmek. Bekâr olup daha büyük bir günah işlemekten korkan kimsenin, şehvetini teskin için yapması hâlinde müsaade vardır.

82)-Hayızlı ve loğusalık hâlinde bulunan hanımıyla cinsî yakınlıkta bulunmak.

83)-İnsanların ihtiyacı olan gıdâ ve eşyâlârın pahalılığına sevinmek.

84)-Esrar içmek, uyuşturucu kullanmak.

85)-Hayvanlarla cinsel temasta bulunmak. Yabancı, nâmahrem bir kadına arkadan yaklaşmak.

86)-Âlimin ilmi ile amel etmemesi. Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurur: **"Amel olunmayan her ilim, sahibine vebâldir".**

87)-Satın alırken veya yerken yemeği ayıplamak.

88)-Bir zarûret yokken, günah olmayan davetlere gitmemek.

89)-Makamla Kur'an okunurken veya zikir yapılırken raks etmek.

90)-Dünyâ sevgisinde aşırı gitmek: Dünyânın geçici zevklerine bütün kalbi ile bağlanarak dünyâyı sevmek.

91)-Güzel yüzlü gençlere şehvetle bakmak.

92)-Başkasının evine kapı, anahtar veya benzeri bir delikten (kapı veya pencere aralıklarından) bakmak.

93)-Başkalarının evine izinsiz girmek. Bu konuda Allahü Teâla şöyle buyurur:**"Size 'geri dönünüz' dendiğinde geri dönünüz". (***Nûr Sûresi, âyet:28*).

94)-Fâsıklığı bilinmeyen, yâni açıkça günah işlemeyen bir kimseyi gıybet etmek, aleyhinde konuşmak.
Gıybet: Din kardeşinin hoşlanmayacağı, sevmeyeceği şeyleri arkasından söylemek, başkalarına anlatmak demektir.

95)-İsrafçı olmak, geçinebileceği miktarda bir malla yetinmeyip, lüzumsuz yere fazla para harcamak.

Buraya kadar olan günahlar, İbn-i Nüceym'in "Risâle'tüs-Sagair ve'l-Kebâir" adlı kitabında ve İsmâil Sivasî'nin bu kitaba yazdığı şerhte zikredilmiştir.

96)-Bid'at işlemek: Ashâb-ı Kirâm'dan sonra, itikâd veya ibâdetlerde, dinde olmayan bid'adler icâd etmek.

97)-Hıyânetlik etmek: kendisine emânet edilen bir şeyi, sâhibinin izni olmadan kullanmak.

98)-Zâlim idarecilere ve onların vekillerine, yardımcılarına sadâkat göstermek.

99)-Allahü Teâlâ'dan başkasına secde etmek: Selâm vermek maksadıyla da olsa, başkasına karşı eğilmek veya yerlere kapanmak büyük günahtır.

100)-Allah(c.c.)'a şükretmeyi terk etmek: ister az, ister çok olsun rızkındaki taksime, kendisine verilen nimetlere şükretmemek.

101)-İnsanları, yaratılışlarındaki bir kusurdan dolayı ayıplamak.

102)-Bir özrü olmaksızın Cumâ namazını terk etmek: Cumâ namazını üst üste üç defa terk eden kimsenin kalbi mühürlenir.

103)-Emânetlere riâyet etmemek: Selâm, söz ve eşyâ gibi emânetleri edâ etmeyip yerine vermemek.

104)-Verdiği sözde durmamak, ahde vefa etmemek. Bunun zıddı vaad ettiği bir şeyde sadâkat gösterip, sözünde durmaktır.

105)-Başkalarıyla alay etmek, istihzâ etmek: Din kardeşini küçümsemek, hafife almak gâyesiyle söylenen bütün sözler alay sayılır.

106)-Zâlim idarece ve devlet adamlarına gidip onları ikaz etmemek, doğru yolu göstermemek ve onlara dalkavukluk etmek.

107)-Dünyâ, şöhret ve insanların teveccühünü kazanmak için ilim öğrenmek.

108)-Şer'i ilimleri öğrendikten sonra, dünyâ sevgisine ve şöhrete dalmak.

109)-Komşusunun hanımı ile kocasının arasını açmak için fitne ve fesat çıkarmak.

110)-Zâlimin yüzüne gülmek, ona karşı dostluk gösterip onunla birlikte olmak.

111)-Uyandığında, Müslüman kardeşine kötülük yapmak niyetiyle uyumak.

112)-Yalân veya doğru, Müslüman kardeşinin aleyhindeki konuşmayı dinleyip, susmak, müdâhale etmemek.

113)-Müslüman kardeşinin başına bir kötülük geldiğini duyunca sevinmek.

114)-Başkasının hanımına hediye göndermek veya gizlice onunla bir yakınlık kurmaya çalışmak.

115)-Yanlarında üçüncü bir şahıs olmadığı hâlde, yabancı bir kadınla bir arada bulunmak.

116)-Allahü Teâlâ'nın büyük gördüğünü küçük, küçük gördüğünü büyük görmek.

117)-Görmediğine "gördüm", duymadığına "duydum" demek, bilmediği bir şey için "biliyorum" iddiâsında bulunmak.

118)-Erkeğin kadına, kadının erkeğe benzemeye çalışması.

119)-Allahü Teâlâ'nın isminden başka bir şey üzerine yemin etmek. Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.) : **"Allah**(c.c.)**'ın adından başka bir şeye yemin eden, Allahü Teâlâ'ya şirk koşmuş olur"** buyurmuştur.

120)-İşçinin ücretini vermemek veya geciktirmek ki, bu, Allah(c.c.)'ın gazabını çeken ve insanı Cehennem'e sürükleyen bir davranıştır.

121)-İki kişinin arasını açmaya çalışmak.

122)-Müslüman kardeşine, "mürâi, riyakâr" diye hitap edip onunla çağırmak. Din kardeşine bu sözü söyleyen kişi, kırk senelik âmelinin sevâbını yok eder.

123)-Anne ve babanın, süt emen çocuğu, vaktinden önce memeden kesmeleri, bunun için dövmeleri.

124)-Lâyık olmadığı hâlde iyi görünmek, kendisini iyi bir insan gibi göstermek.

Buraya kadar sayılan bu günahlar: "Cümel'ül-Letâif, Nefâis, Tahrîm'ul-Mehârim, Bidâye, ve Nihâye" kitaplarında zikredilmiş olan günahlardır.

KÜÇÜK GÜNAHLAR
(Sagâir)

Âyet ve hadislerde zikredilen küçük günahlara gelince; bunlar yüz altmış kadar olup şunlardır:

1)-Bakılması haram olan kimselere bakmak: Şahitlik yapmak için bakmak hariç.

2)-Bakılması câiz olmayan kimseyi şehvetsiz öpmek: Genç delikanlıları öpmek de böyledir. Şehvetle öperse büyük günahlardan sayılır.

3)-Şehvet elde etmek için menisini eliyle getirmek: Hanımının eliyle de olsa günahtır. Ancak bekâr olup, daha büyük bir günah işlemekten korkan kimse, şehvetini teskin için yaparsa müsaade vardır.

4)-Kadın olsun, erkek olsun, başkasının âvret yerini tutmak veya değmek.

5)-Genç veya yaşlı olan yabancı, nâmahrem bir kadınla yalnız başına, baş başa kalmak. Bir kadın veya erkek, süt kardeşi veya süt annesi dahi olsa, tenhâ bir yerde yalnız kalamaz.

6)-Hayvanlara bile olsa lânet etmek.

7)-Zarûret olmaksızın yalan söylemek: Şer'i cezayı gerektiren bir yalan söz söylerse, büyük günah işlemiş olur. Ancak bir zarûret anında veya büyük bir zararı karşılayacak bir durumda söylenen yalan söz, günah değildir.

8)-Bir müslümanı, söyledikleri doğru bile olsa şiirle hicvetmek: Hiciv; bir kimseyi şiirle kötülemek demektir. Zikrettiği kişinin ayıbını ister açıkça, isterse kinâye yoluyla söylesin, haramdır.

9)-Kasten olmaksızın, insanların evlerinin içine bakmak.

10)-Dini bir sebep olmaksızın bir Müslüman'la üç günden fazla küs durmak, konuşmamak.

11)-Aslını, hakikatini bilmediği bir konuda hasımlaşmak ve muhâkemeye kalkmak: Dâvâ vekilleri (avukatlar) ile hasımlaşmak gibi.

12)-Şeriatın, İslâm'ın hakkına riâyet etmeyerek bir kimse ile hasımlaşmak. Bunun büyük günahlardan olduğu da söylenmiştir.

13)-İsteyerek (lüzûmsuz yere) gülmek: Bu konuda bir âyet-i kerimede: **"Az gülsünler ve çok ağlasınlar"** (*Tevbe Sûresi, âyet. 82*) buyrulmuştur.

14)-Dünyâ nimetlerini kaybetmekten dolayı ağlamak: Bâzı âlimlere göre büyük günahlardandır.

15)-Yürüyüşünde ve diğer hareketlerinde kibirli davranmak, büyüklenmek.

16)-Erkeklerin ipek elbise giymeleri, altın-gümüş eşyâ kullanmaları.

17)-Fâsık, günahkâr bir kimse ile, az bir müddet dahi olsa, berâber oturmak. Böyle birisi ile devamlı berâber olmak, onunla oturmayı alışkanlık hâline getirmek büyük günahlardandır.

18)-Kerâhet vakitlerinde namaz kılmak: İsterse cenaze namazı olsun, aynıdır. Bâzı âlimler, bu vakitlerin yirmi vakit olduğunu söylemişlerdir.

19)-Bayram günleri ve teşrik günlerinde (Kurban Bayramının dört günü) oruç tutmak.

20)-Câmilere necâset, pislik atmak veya üzerlerinde necâset olma ihtimâli olan deli ve çocukları sokmak.

21)-Elbisesine veya bedenine pislik bulaştırmak.

22)-Kıbleye, önünü veya arkasını çevirerek küçük abdest bozmak: Kapalı yerde olsun, açık yerde olsun aynıdır.

23)-Kıbleye, ön yada arkasını dönerek büyük abdest yapmak: Kapalı yerde olsun, açık yerde olsun haramdır.

24)-Hamamlarda, insanların görmediği yerde bile olsa, avret mahallini açmak.

25)-Bir zarûret olmadan, lüzûmsuz yere avret mahallini açmak.

26)-Orucunu hiç bozmadan ertesi günün orucuna niyetlenmek, eklemek (Visâl orucu tutmak).

27)-Keffâret ödemeden, zıhar yaptığı (karısının bir uzvunu anasına, kızkardeşine veya kendisine mahrem olan birine benzettiği) hanımına yakın olmak veya öpmek.

28)-Bir kadının yalnız başına sefere çıkması, yolculuk yapması.

29)-Almayacağı malın kıymetini artırmak için fiyatını yükseltmek.

30)-İhtikâr, yâni karaborsacılık yapmak.

31)-Başkasının pazarlık ettiği bir malın üzerine tekrar pazarlık etmek: Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.): **“Bir kimsenin, müslüman kardeşinin pazarlık yaptığı bir mala pazarlık etmesi câiz değildir”.** buyurmuştur.

32)-Alışveriş bittikten sonra onu bozmaya çalışmak.

33)-Başkasının tâlip olduğu ve velisinin de vermeye söz verdiği kız veya kadını istemek.

34)-Köylünün şehre getirdiği yiyecek maddesini, pahalıya satmak bahânesiyle elinden almak.

35)-Köylünün malını, daha şehre girmeden elinden ucuza almak.

36)-Satacağı hayvanın sütünü birkaç gün sağmadan, memelerini sütlü gösterip, pazara çıkarmak.

37)-Cumâ ezanı okunduktan sonra, Cumâ namazı saatinde alışveriş veya herhangi bir iş yapmak.

38)-Cariyeleri (kadın köleleri) henüz bülûğa ermemiş evlâtlarından ayırıp, satmak.

39)-Ayıplı malının ayıbını saklayarak satmak: Hatta bir malın ayıbı belli olmasa bile, ayıbını söylemek gerekir.

40)-Zarûret olmadan köpek beslemek: Avcılık, ziraat ve koyun bekçiliği için olursa câizdir.

41)-Parasız olarak ve namaz vakitlerini geçirmemek şartıyla bile olsa satranç oynamak.

42)-Müslüman'a şarap, içki satmak.

43)-Müslüman'ın şarap, içki alması.

44)-Evinde veya başka bir yerde, az yada çok şarap (içki) saklamak.

45)-Bir lokma kadar bile olsa bir şey çalmak: Çünkü bu kadar az bir şeyi çalmak, o kişinin ahlâken düşüklüğünü ifâde eder.

46)-Kur'an okumak, hadis okumak ve zikrullah yapmak için ücret şartı koşmak, bunları ücretle okumak.

47)-Özrü olmaksızın, ayakta küçük abdest bozmak ve idrar kabını odasında saklamak.

48)-Banyo, hamam veya başka mahallerde bulunan deliklere küçük abdest bozmak.

49)-Yollara, su kenarlarına, evlerin etrafına, ağaçların altlarına ve gölgelik yerlere küçük abdest yapmak.

50)-Namaz kılarken lâübâlice davranarak, güzelce giyinmemek, elbisesini omuzlarına atarak namaz kılmak.

51)-Cünüp iken, câmi içinde veya dışında ezan okumak veya kâmet getirmek.

52)-Cünüp veya hayızlı iken câmiye girmek, ya da câminin içinden geçmek.

53)-Namaz kılarken sağ elini sağ böğrüne, sol elini sol böğrüne koymak: Peygamberimiz (s.a.v.) bu şekilde namaz kılmayı menetmiştir.

54)-Namazda, elbisesini ihrâm gibi bağlamak.

55)-Namazı bozacak derecede olmasa bile, namaza aykırı hareketler yapmak.

56)-Namaz kılarken yüzünü veya başka âzâlarını kıbleden çevirmek. Eğer göğsünü de kıbleden çevirirse namaz bozulur.

57)-Namazda iki tarafına dönmek, gözü ile göğe veya yere bakmak (çevreyi süzmek).

58)-Câmide konuşmak veya alışveriş yapmak: Ancak itikâfa girmiş olan kişinin konuşması câizdir.

59)-Câmide sanat, ticâret ve kazanç gibi, ibâdet olmayan şeyler yapmak.

60)-Oruçlunun, hanımının baldır ve koltuklarını okşaması.

61)-Nefsinden emin olmadığı takdirde, oruçlunun hanımını öpmesi.

62)-Zekâtı, malının kötüsünden vermek: Çünkü bu, zekât ibâdetine gereken dikkat ve önemi vermediğine delildir.

63)-Hayvanı keserken eziyet vermek.

64)-Kendiliğinden ölüp, suyun yüzüne çıkan balığı yemek.

65)-Kokmuş et, balık ve yemekleri yemek.

66)-Eti yenen hayvanların mesâne (idrar torbası) ve hayalarını yemek.

67)-Eti yenen hayvanların bezelerini ve ödlerini yemek.

68)-Eti yenen hayvanların ferçleri, zekerleri, dübürü ve akan kanlarını yemek.

69)-Fiyatlar haksız yere yükseltilmedikçe narh koymak.

70)-Velisinin izni olmadan, mükellef (âkile ve bâliğa) bir kadını nikâhlamak.

71)-Aynı şekilde, mihir belirlemeden ve iki şâhit olmadan nikâh yapmak.

72)-Nikâh-ı Şigâr ile yâni kız kardeşini vermek karşılığında bir kimsenin kızıyla evlenmek.

73)-Gerek temizlik müddeti içinde, gerekse hayız hâlinde, karısını birden fazla boşamak.

74)-Karısını, özürsüz olarak, yemin ile boşamak.

75)-Karısını adetli iken boşamak.

76)-Kadını, temiz hâlinde iken cima edip sonra boşamak.

77)-Ric'i talâkla karısını boşadıktan sonra, temizlik müddeti içerisinde, sözlü olarak mürâcaatı gerekirken, bunu fiili olarak yapmak.

78)-İnsanlar arasında yellenmek, ses ve koku çıkarmak.

79)-Karısı ile dört ay cinsi muamelede bulunmamak üzere yemin etmek.

80)-Evlâtları arasında adâletsizlik yapmak: Ancak çocuklarından bâzısı ilim ve takvâda diğerlerinden üstün olursa, onları daha üstün tutabilir.

81)-Kadı ve hâkimlerin, hasımlar arasında, gerek bulundukları mecliste, gerekse meclisin dışında, birine iltifât edip, diğerine etmemekte eşit davranmaması.

82)-Sultânın ve malının çoğunun haram olduğunu bildiği kimselerin ihsân ve ikrâmını kabul etmek.

83)-Zâlim idâreci ve devlet adamları gibi, malının çoğunun haram olduğunu bildiği kimsenin yemeğini yemek.

84)-Sahibinin rızâsı olmadan zorla alınan, gasp edilen arâzide yetişen mahsûlü yemek.

85)-Haram malı helâline galip olan kimsenin dâvetine gitmek: Ancak gitmediği takdirde kendisine düşmanlık edileceği bilinirse, gitmesi haram olmaz.

86)-Gasp olunan arâziye, abdest alıp namaz kılmak için dahi olsa girmek.

87)-Başkasının arâzisine izinsiz girmek: İster ev, ister tarla, bağ ve bahçe olsun, sâhibinin izni olmadan buralara girmek câiz olmaz.

88)-Hayvanın kuyruk, kulak, burun gibi bâzı âzâlarını parça parça kesmek.

89)-Savaşta esir alınan kâfiri, İslâm'dan dönen mürtedi, tövbeye ve İslâm'a davet etmeden öldürmek.

90)-İslâm'dan dönen kadını öldürmek: Çünkü mürted kadın öldürülmez, fakat tövbe edinceye kadar hapsedilir.

91)-Namazda okunan secde âyetinin secdesini, namazdan sonraya bırakmak.

92)-İster namazda, ister namaz dışında olsun, okuyan ve dinleyenin tilâvet secdesini terk etmesi.

93)-Namazda belirli bir sûreyi okumak, bilerek sûrelerin arasını bir sûre atlayarak okumak.

94)-Cenâzeyi kolları arasında taşımak: İmam Şâfii'nin mezhebi hilâfına bu böyledir. Çocuk olursa bunda bir beis yoktur.

95)-Zarûret olmaksızın, bir kabre birden fazla cenâze koymak.

96)-Cenâzeyi mescidin içerisine sokarak namazını kılmak: Bir rivâyete göre tahrîmen mekruhtur.

97)-Resim ve sûretler üzerine secde etmek, üzerinde resim bulunan halı, kumaş, para… v.s. gibi bir şey üzerinde namaz kılmak.

98)-Önünde veya hizâsında resim bulunduğu hâlde namaza durmak.

99)-Dişleri altın ile kaplamak ve bağlamak: İmam-ı Azam'a göre câiz değildir, imâmeyne göre ise cevaz vardır.

100)-Altın ve gümüşten yapılmış kaplar kullanmak: Erkek ve kadın içinde haramdır.

101)-Erkeklerin veya kadınların birbirlerinin ağzını, yüzünü, başını veya başka âzâlarını öpmeleri.

102)-Yolculuktan dönmüş olmak gibi bir sebep olmaksızın erkeklerin birbirlerine sarılmaları.

103)-Kölelerin boyunlarına zincir takmak: Omzuna zincir takmakta bir beis yoktur.

104)-Kâfirlere, fitne ve fesat ehline silâh satmak, Kur'an-ı Kerim ve şer'i kitapları satmak.

105)-Kâfire, zındıka, mürtede önce selâm vermek.

106)-Erkekliği giderilmiş köleleri kullanmak: Eti yenen hayvanların hayalarını çıkarmak ve burmak câiz ise de, insanda câiz değildir.

107)-Erkekliği giderilmiş kölelerden para kazanmak: Kısırlaştırılmış eti yenen hayvanlarda rızık temin etmekte ise bir beis yoktur.

108)-Aynı şekilde, böyle köleleri satın almak, onlara sâhip olmak câiz değilse de, zarûrete binâen, bu şekildeki hayvanlara sahip olmakta cevaz vardır.

109)-Büyüklerin giymesi haram olan ipekli elbiseleri erkek çocuklara giydirmek.

110)-Kendi kendine şarkı ve türkü söylemek: Böyle kimselerin şâhitlikleri makbûl değildir.

111)-Başladığı bir ibâdeti, şer'i bir özrü yokken bozmak.

112)-Aklı erecek yaşta olan veya uyuyan kimselerin yanında, kendi zevcesiyle cinsî muâmelede bulunmak.

113)-Yolu daraltan ve saygıya lâyık olmayan idareciler için, onları karşılamaya çıkmak (veyâ ağaya kalkmak).

114)-Ezanı duyduktan sonra (câmiye gitmekte) ağır davranmak, kâmet edilmesini beklemek.

115)-(Oburluğu sebebiyle) Doyduktan sonra da yemek: Oruçlu olur veya misâfir bulunursa câizdir.

116)-Acıkmadığı hâlde, zarûretsiz yemek ve içmek: (Karnı tok olduğu hâlde) Misâfirinin yemesi için onunla yemek câizdir.

117)-İlmiyle amel eden âlimlerden, adâletli ve zâhid sultanlardan başkasının elini öpmek.

118)-Sadece baş, el ve kâş işaretiyle selâm vermek, karşılaştığı kimseye selâm vermeden söze başlamak.

119)-Kur'ân okuyan kimsenin, babasından ve hocasından başkası için ağaya kalkması: Baba ve hocası hâriç, başkaları için ayağa kalkmak aslında yasaklanmıştır.

120)-Hâmile olup olmadığını bilmeden yeni aldığı, câriyesine cinsi muamelede bulunmak.

121)-Sâdece vehim ve şüpheciliği sebebiyle, Allahü Teâlâ'ya ve müminlere sû-i zanda bulunmak: Bunun, büyük günahlardan olduğu da söylenmiştir.

122)- Hased etmek, bir insana Allah(c.c.)'ın verdiği nimetlerin zevâlini, yâni onun elinden gitmesini istemek. Hased bâzı âlimlere göre büyük günahlardandır.

123)-Kibirlilik taslamak, başkasına karşı takvâ ve üstünlük iddiâ etmek: Bâzı âlimlere göre büyük günahlardandır.

124)-Ucûb, yâni kendini beğenmek, nâil olduğu nimetlerin hakiki sâhibi olan Allah(c.c.)'ı unutup, bu nimetleri gözünde büyüterek mağrûr olmak, büyüklenmek: Bâzı âlimler bunu da, hased ve kin gibi büyük günahlardan saymışlardır.

125)-Çalgı dinlemek ve çalgı meclisinde oturmaktan hoşlanmak: Bâzılarına göre bu da büyük günahlardan sayılmıştır.

126)-Cünüb olan kimsenin özürsüz olarak câmide oturması: Hayız ve nifas hâlinde olan kadınların câmiye girmesi ve oturması da haramdır.

127)-Bir Müslüman'ın ayıplarının zikredildiği ve gıybetinin yapıldığı yerde susmak.

128)-Ölüm ve hastalık gibi musibetler ânında bağırarak ağlamak.

129)-Musibet ânında yüzünü, yanaklarını dövmek.

130)-Bir kimsenin kendisini istemeyen bir topluluğa imam olması: Şer'an bir kusuru yoksa câizdir, denmiştir.

131)-Hutbe esnasında konuşmak, tesbih çekmek, salavât-ı şerife getirmek veya emr-i bil maruf nehy-i anil münker yapmak.

132)-Câmide ileri safa geçmek için safları çiğneyip insanlara eziyet vermek.

133)-Câminin üstüne veya etrafına necâset ve pislik atmak.

134)-Sokaklara ve insanların gelip geçtikleri yerlere necâset, hayvan leşi ve insanların iğreneceği şeyleri atmak.

135)-Yedi yaşını geçen oğluyla bir yatakta yatıp uyumak.

136)-Cünüb, hayız ve loğusalık hâllerinde Kur'ân-ı Kerim okumak.

137)-Bâtıl olan sözlere dalmak, ekâbir, zengin ve zâlimlerin hâllerini hatırlayıp saymak, onlara özenmek.

138)-Dinine ve dünyâsına faydası olmayan boş ve faydasız sözlerle vakit geçirmek.

139)-Lüzûmundan fazla söz söylemek: Ancak tekrar edilmesi gereken dersler ve ilmî meseleler bunun dışındadır.

140)-Methetme ve övmede fazla ileri gitmek: Bu sebeple Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz: **"Övmede aşırı gidenlerin yüzlerine toprak serpiniz"** buyurmuştur.

141)-Kendini beğendirmek ve başkalarına üstünlük taslamak için, fesahât ve belâgate özenerek söz söylemek.

142)-Kâfiyeli, seci'li ve sanatlı söz söylemek için zorlanmak.

143)-Kaba, ayıp ve çirkin olan hâlleri ve işleri açık, müstehcen kelimelerle söylemek.

144)-Ölülere, dirilere, hayvana, zamana veya mekâna sövmek.

145)-Kendi kendine ve anlaşılmaz sözlerle deli gibi konuşmak.

146)-Lâtife ve şakalaşmada haddi aşmak ve ileri gitmek.

147)-Sırrı ifşâ etmek, gerek aile fertleri arasında, gerekse yabancılar arasında, gizlenmesi istenen söz ve hâlleri gizlemeyip başkalarına söylemek.

148)-Bir şey vaat ettiği zaman, va'dinde durmamak: Ancak çocukları ağlatmamak, hanımların ezâsından kurtulmak için ve harblerde düşmana karşı yalana ruhsat verilmiştir.

149)-Din ve şeriatla alâkalı olmayarak gazap etmek, kızmak: Fakat din ve şeriata dokunan bir şey gördüğünde, itidalli olmak şartıyla gazap etmek lâzımdır.

150)-Aile fertlerinin namus, iffet ve ırzlarını kıskanmamak.

151)-Zekâtı vermeyi geciktirmek: Zekâtı geciktirmek, bâzı âlimlere göre büyük günahlardan sayılmıştır.

152)-Özürsüz olarak cemâati terk etmek: Düşman korkusu, fâsık imam… v.s. gibi mâzeretler olmadıkça, önemsiz bir şeymiş gibi cemâati terk etmek câiz değildir.

153)-Herkesin gelip geçtiği cadde ve sokaklarda durup konuşmak veya alışveriş yapmak sûretiyle yolu meşgûl etmek.

154)-Mezhebinde taassup göstererek, hevâ ve hevesine uymak sûretiyle, diğer mezheb sâhiplerine küçük düşürücü sözler söylemek, onlara karşı kin tutmak.

155)-İslâm ülkesinde yaşayan zımmîlere (Yahûdi, Hıristiyan ve diğer din mensuplarına) gücenecekleri bir şekilde: "Ey kâfir, ey müşrik" gibi sözlerle hitâp etmek.

156)-Cenâb-ı Hakk'a: "Arş-ı azîminde oturman hakkı için" veya "oturduğun yer hakkı için" diye duâ etmek.

157)-Enbiyâ, evliyâ ve Kâbe hakkı için diye duâ etmek.

158)-Şer'i bir özrü olmaksızın, haccı, kendisine farz olduğu seneden sonraya bırakmak: Bâzı âlimler, bunu büyük günahlardan saymışlardır. Çünkü Haccı geciktirmek, Allah(c.c.)'ın emri konusunda gevşeklik göstermek demektir.

159)-Günahların ve dinen nehy edilen kötülüklerin işlendiğini görüp, mâni olmaya gücü yettiği hâlde bunlara mâni olmayarak susmak, dini konularda zâfiyet ve gevşeklik göstermek, hakkı söylemekten çekinmek.

160)-Bir kimsenin kendisini üstün, başkasını küçük ve hakir görüp onunla alay etmesi.

Bu günahlar, Sivaslı İbrâhim Efendinin "Risâletül-Kebâir" isimli eserinde bu şekilde yer almış ve açıklanmıştır.

KÖTÜ AHLÂK VE HUYLAR
(Ahlâk-ı Zemîme)

Bu zikredilenlerden başka, âyet-i kerîme ve hadis-i şeriflerde yer alan bir takım kütü ahlâk ve çirkin huylar vardır ki; bunların bâzısı küfür, bâzısı büyük günah ve bâzısı da küçük günahlardır.

1)-Riya (gösteriş): Riyaya bâzı âlimler küfür, bâzıları da büyük günahlardandır, demişlerdir. *Riya*: Âhiret amelleriyle dünyâ menfaatini murâd etmek demektir. Âhiret amellerini buna vâsıta kılmak veya yaptığı amelleri başkasına haber vermek de riyadandır.

2)-Cehâlet (bilgisizlik): Her Müslüman'ın bilmesi vâcib olan (itikad, amel ve muâmelâta dair) dini ilimleri bilmemesidir. Bâzı âlimlere göre cehâlet büyük günahlardandır ve küfrü mûcibdir.

3)-Allahü Teâlâ'nın kendisine verdiği nimetleri görmemek, bundan gâfil olmak, Allah(c.c.)'a verdiği nimetlerden dolayı şükretmemek. Bâzılarına göre büyük günahlardandır. Hâlbuki nimeti verene, bu nimetlerden dolayı hürmet, saygı ve tazim gerekir.

4)-Allahü Teâlâ'nın hüküm ve kazâsına kızmak, bir kimsenin, istediği murâdı olmayınca Cenâb-ı Hakk'ın kazâ buyurduğu emrin dışındaki bir şeyi zikrederek darılıp gazaplanmak. Bâzı âlimler buna küfürdür, demişler, bâzıları da büyük günahlardan olduğunu söylemişlerdir.

5)-Bir kimsenin, başına gelen belâ ve musibetlere sabretmeyerek, sözlü veya fiili olarak başkasına şikâyette bulunması: Buna bâzıları küfür, bâzıları da büyük günahtır, demişlerdir.

6)-Zâlimlere ve fâsıklara muhabbet etmek, az dahi olsa onlara meyletmek, büyük günahlardandır.

7)-Âlimlere ve sâlih kimselere düşmanlık etmek: Büyük günahlardandır. Bunun zıddı onlara, Allah(c.c.) için muhabbet etmek, onları sevmektir.

8)-Kalbini makam sevgilerine ve sebeplerine bağlamak, nefsinin şehvet ve şöhret sahibi olmasını istemek: Büyük günahlardan sayılmıştır.

9)-Başkalarının kötülemesinden korkmak, yani kendisinde bir noksanlık olduğunu zannederek müteessir olmak, kendisine hâkim olamamak.

10)-İnad etmek, yani hak söz ve hak kelâmı kabûl etmemek, hakkı görüp bildiği hâlde inkâr etmek: Büyük günahlardan sayılmıştır.

11)-Kendini beğenmek, nefsini tezkiye etmek, bütün zor işlerin üstesinden gelebileceği iddiasında bulunmak; büyük günahlardandır.

12)-Medhedilmeyi sevmek, başkasının kendisini övmesi ile kendisinde bir kemâl hissedip bundan hoşlanmak.

13)-Nefsini, dünyâdan alıştığı ve ülfet ettiği şeylerden menetmeyip, nefsinin isteklerine uymak: Buna, büyük günahlardandır demişlerse de; bâzıları da küçük günahlardandır, demişlerdir.

14)-Taklid: Delilsiz, hüccetsiz, tahkiksiz olarak, sadece hüsn-ü zan etmek sûretiyle amelde, kavilde, itikatta başkalarına uymak ve onları taklid etmek: Bâzı âlimlere göre büyük günahlardan ise de; diğer bâzılarına göre küçük günahlardan sayılmıştır.

15)-Uzun emel(tûl-u emel) beslemek: Büyük günahlardandır. Ancak uzun emel, İslâmın kalkınması için vakıflar kurmak, İslâmi ilimleri tahsil etmek, İslâm'a yeni beldeler kazandırmak ve ümmet-i Muhammed(sav)'in faydalanması, menfaati için olursa o zaman makbuldür.

16)-Dünyâ işlerine tamâ' etmek, nereden ve nasıl geldiğine bakmadan, helâl ve harama dikkat etmeden dünyâ lezzetlerini istemek: Büyük günahlardan sayılmıştır.

17)-Dünyâ işleri için, insanlara karşı zillete düşmek, aşırı tevâzu göstermek ve onlara boyun bükmek: Bâzılarına göre büyük günahlardan, bâzılarına göre de küçük günahlardandır.

18)-Kin gütmek, başkasına karşı kalbinde nefret duymak.

19)-Düşmanı gördüğü Müslüman kardeşine bir musibet geldiğinde sevinmek, ferahlamak.

20)-Düşmanlık etmek, bir başkasına zarar vermek kasdıyla kalbinde düşmanlık duyguları beslemek.

21)-Korkaklık, kendisine yapılan haksızlık ve eziyetlere karşı çıkmamak, mukavemet etmemek: Küçük günahlardan sayılmıştır.

22)-Ne yaptığını bilmez derecede kızmak, işin sonunu düşünmeden atılmak.

23)-Ahdini bozmak, insanlarla veya kâfirlerle yaptığı ahdi, ilân etmeksizin bozmak.

24)-Bâzı şeyleri uğursuz saymak ve onları kötülüğe hamletmek: Bâzı âlimler buna küfür de demişlerdir. Bâzıları da, uğursuzluğu; insanın kendisine bir menfaat getireceğine inanmasıdır, diye tarif etmişlerdir. (Mesela; baykuş ötse veya bir hayvan geçse, onu uğursuzluk saymak gibi).

25)-Mal sevgisi, dünyâ lezzetleri için, mal ve mülke muhabbet etmek ve onun çokluğuna kalbin meyletmesi. Büyük günahlardan sayılmıştır.

26)-Hırs, başkasının nâil olduğu nimetleri kendisi için temenni etmek ve kendisinde bulunan nimetleri Allah(c.c.)'tan başkasından bilmek: Küçük günahlardandır.

27)-Akıl zayıflığı, sefihlik, aklını kullanmayıp günahlardan uzaklaşmamak, İslâm üzere yaşamamak.

28)-Âhiret için çalışmakta, ibadet ve taatlerde tembellik etmek, gayretsizlik, ciddiyetsizlik: Büyük günahlardandır.

29)-Maksat ve meramına nâil olmak için, acele etmek, acelecilik: Küçük günahlardan sayılmıştır.

30)-Hayırlı işlerde ağır davranıp tehir etmek.

31)-Katı kalpli ve merhametsiz olmak: Küçük günahlardandır.

32-Hayâsızlık, utanmayıp kötü şeylere, günahlara cür'et etmek: Bâzı âlimler buna büyük günahlardandır, bâzıları da küçük günahlardandır, demişlerdir.

33)-Dünyâ için üzülmek, dünyâdaki nimetlerden elinden kaçırdığı şeylere karşı mahzûn olmak. Bâzıları buna günah-ı kebâirden, bâzıları da günah-ı sagâirdendir, demişlerdir.

34)-Dünyâ için korkmak, yani kendisine erişecek bir belâ ve musibetten, kerih gördüğü şeylerden korkmak.

35)-Aldatmak, yaptığı nasihati samimi olarak yapmayıp, başkasına bir kötülük gelmesinden rahatsız olmamak, kendisinde bir çeşit hıyânet bulunması: Büyük günahlardandır.

36)-Gerek insanlar ve gerek dünyâ mal ve mülkü ile ünsiyet edip onlara alışmak, onlardan ayrıldığında yalnızlık hissetmek: Küçük günahlardandır.

37)-Tarz ve hareketlerinde itidâl üzere, vakarlı, ağırbaşlı olmamak, itidâlsiz(dengesiz) hareketlerde bulunmak.

38)-Kendisinin üstünde olan kimselerin nasihatini kabul etmemek, onları dinlememek.

39)-Hayrı ve şerri, hakkı ve bâtılı idrâk edemez derecede ahmaklık ve şaşkınlık göstermek.

40)-Yemeğe, içmeğe ve cinsel münâsebete haris olmak, oburluk.

41)-Yemek, içmek ve cimâ' konularında âciz kalmak, gerekeni yapmamak.

42)-Günahlarda ısrar etmek, günahlara bilerek devam etmek.

43)-Aklın eremeyeceği, bilinmesi mümkün olmayan şeylerle uğraşmak.

44)-Münâfıklık, gerek ahlâk ve gerek itikâd yönünden içi dışına ve dışı içine uymamak.

45)-Fitne çıkarmak, dini bir faydası olmaksızın insanları zorluklara, meşakkatlere, ihtilâf ve karışıklıklara düşürmek: Büyük günahlardan sayılmıştır.

DİL İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Âyet ve hadislerden alınan, bâzısı büyük günah, bâzısı küçük günah, bâzısı da tahrimen mekrûh olan ve daha önce zikredilen büyük veya küçük günahlar içinde yer almayan günahlardır. Bunların belli başlıları kırk tanedir.

1)-Küfründen korkulan söz: Bu gibi sözleri söyleyenler, tövbe ile beraber, tecdid nikâh (yeniden nikâh) yapmakla emrolunurlar.

2)-Hatâ kasdı olmaksızın bir insanın günah işlemesi: Bu gibi kimseler tövbe ve istiğfâr ile emrolunurlar.

3)-Yalan söylemek, bir şeyin bulunduğu durumunun tersini söylemek: Büyük günahlardandır.

4)-Bir sözü, akla gelen mânâsının dışında bir mânâyı kastederek söylemek.

5)-Tabirde, ifadede hatâ etmek: Bu hatâ, hâkimin hükmünde, kıssa ve hikâyeleri nakilde ve misâllerde de olabilir.

6)-Sözde nifâk, münâfıklık: Birisini överken, onun hakkında sevgisini izhâr ettiği hâlde, içinde onun hilâfını saklamak: Büyük günahlardandır.

7)-Kötü şeyleri emretmek ve iyi, hayırlı işlerden menetmek: Allahü Teâlâ buyuruyor ki: **"Namaz kılarken bir kulu (**namazdan**) men edeni gördün mü?"** *(Alâk Sûresi âyet.9-10).*

8)-Namazda ister az, ister çok, ister Arapça, ister bir başka dilden olsun konuşmak, söz söylemek: Büyük günahlardandır.

9)-Bir Müslüman'ın aleyhine şer ile, kötülük ile duâ etmek: Haramdır, büyük günahlardandır. Özellikle "imansız olasın, küfür üzere ölesin" gibi duâlar etmek çok tehlikelidir. Çünkü o duâyı yapanın da küfrüne hükm edilmiştir.

10)-Zâlim ile kâfire, çok yaşamaları ve muradlarına ermeleri için duâ etmek: Yine büyük günahlardandır.

11)-Kur'ân-ı Kerîm'i, hevâ ve hevesine ve kendi şahsi görüşüne göre tefsir etmek: Bu şekildeki bir tefsir, her ne kadar mânaya uygun dahi olsa kabûl edilmeyip ret edilir.

12)-İhtiyaç ve zarûri bir durumu olmayan kimsenin, başkalarından mal ve menfaat istemesi: Küçük günahlardandır.

13)-Avam tabakasından olan insanların, anlayamayacakları, akıllarının eremeyecekleri şeyleri sormaları: Allahü Teâlâ'nın zâtından, kazâ ve kaderden ve bunlara benzer şeylerden sormaları gibi.

14)-Karşısındakini mahcûb etmek için, ona anlaşılmayan müşkül meseleleri sormak: Küçük günahlardandır.

15)-Aralarında düşmanlık olan iki kişi arasında söz taşımak.

16)-Kötülük yapan insanlara şefâat etmek veya haklarında icrâ edilmesi gereken bir cezâdan onları kurtarmak.

17)-Özellikle kalabalık yerlerde, insanlarla konuşurken şiddetle, sert söz söylemek, ırz ve namusu incitici, ezâ verici sözler sarfetmek.

18)-Ezan ve kâmet sırasında konuşmak, hatta her şeyi bırakıp, Kur'ân bile okuyorsa durup dinlemek gerekirken bunları yapmamak.

19)-Hanımıyla cinsi münasebet sırasında konuşmak, gülmek.

20)-Kur'ân-ı Kerîm okunurken konuşmak: Haramdır. Çünkü Kur'ân-ı dinlemek ve sükût üzere olmak vâcibtir.

21)-Çok yemin etmek: Çünkü Allahü Teâlâ: **"Yeminlerinize Allah**(c.c.)**'ı siper yapmayın…"** (*Bakara Sûresi, âyet. 224*) buyurmaktadır.

22)-Kendisine makam, mevki, idârecilik ve kadılık verilmesini istemek ve bunlar için başkalarından aracılık, şefaât talep etmek.

23)- Beceremeyeceğini ve hakkını veremeyeceğini bildiği hâlde, bir vazifeye tayinini istemek.

24)-Kendi nefsi aleyhine şer ile, kötülük ile duâ etmek, bir hastalık veya fakirlik sebebiyle, kötü bir ölümle ölmeyi temenni etmek.

25)-Din kardeşinin özrünü kabûl etmeyip, reddetmek: Hâlbuki Müslüman kardeşinin bin özrü bile olsa kabûl etmek gerekir.

26)-Ne şekilde olursa olsun, sebepsiz yere bir mümini korkutmak.

27)-Kendini takvâ sahibi imiş gibi göstererek, herhangi bir şeyin helâl veya haram; temiz veya necis olup olmadığını soruşturmak.

28)-Başka bir kimse ile lâtife etmek, şakalaşmak veya bir kimseyi medhetmek veya kötülemek: Birisini medhetmeyi, âlimler beş şarta bağlamışlardır. (*Bu konuda tafsilat için: M. Zâhid Kotku, Müminlere Vaazlar,cilt. 2, sh.184'e bakınız.*).

29)-Alışveriş ve şâhidlik etmek gibi bir zarûret olmadıkça, yabancı bir kadınla konuşmak. Küçük günahlardandır.

30)-Bir zarûret olmadan, gayrimüslimlere, önce kendisinin selâm vermesi.

31)-Fâsık, yani açıkça günah işleyen, günahkârlara selâm vermek: Ancak Müslüman olduğu için selâm verilebilir, de denmiştir.

32)-Def-i hacet eden, büyük abdest yapan kimseye selâm vermek: İmam Ebu Yusuf'a göre bu durumda olan kimsenin, selâmı, içinden alması dahi câiz değildir.

33)-Aynı şekilde küçük abdest bozan kimseye selâm vermek ve almak: Küçük günahlardandır.

34)-Bir kimsenin, hanımına, günah olan yerlere, şer'an gitmesi câiz olmayan yerlere gitmesine izin vermesi; haramdır.

35)-Üç kişi bir yerde otururken, ikisinin bir araya gelip, üçüncüden gizli olarak bir şeyler konuşmaları.

36)-Bir mecliste, âlim ve fâzıl kimseler varken câhillerin, büyüklerin yanında küçüklerin; hocasının yanında talebenin söze başlamaları.

37)-Sabahın şafak vakti doğduktan sonra, sabah namazını kılıncaya kadar dünyâ kelamı konuşmak.

38)-Tuvalette iken, def-i hacet sırasında ve küçük abdest bozarken konuşmak, söz söylemek: Mekruhtur, bunlar hakkında nehiy vardır.

39)-Başka bir kimse konuşurken sözünü kesmek veya kendisi konuşurken, birdenbire sözünü kesmek ve bunun gibi şeyleri zarûretsiz yapmak.

40)-Tâbi olduğu kimsenin sözlerini reddetmek, ona karşılık verip muhâlefet etmek, ona itaat etmemek.

EL İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Bazısı büyük, bazısı küçük günahlardan olan, bazısı da mekruh sayılan el ile ilgili günahlar otuz iki tanedir ve şunlardır.

1)-Kabre defnolunduktan sonra ölünün kabrini açmak: Büyük günahlardandır. Zirâ bu ölüye saygısızlıktır.

2)-Ganimet malından gizlice almak veya almak için gizlemek: Büyük günahlardandır.

3)-Muhtaç olmayan kimsenin zekât alması, sadaka-i fıtır, adak, kefâret ve lukatayı (yolda bulunan malı) alması ve kabûl etmesi: Haramdır. Büyük günahlardandır.

4)-Bâtıl olan vakıftan yemek, para almak haramdır. Meselâ: Vakfedenin, yaptığı vakfı, şartlara ve ölümüne izâfe etmemesi gibi… Eğer vakıf vakfedenin ölümüne izâfe edilirse, o zaman ondan yemek câiz olur.

5)-Bir kimsenin zekâtını, sadaka-i fıtrını, nezir ve kefâretini kendi usûl ve furuûna yani anası, babası, dedesi, ninesi veya evlatları ve torunlarına, şer'an nafaka üzerine vâcib olanlara vermesi haramdır.

6)-Beytü-l mâlden, ehil olsa bile ihtiyaçtan fazla para ve mal almak câiz değildir.

7)-Riya için, gösteriş için para harcamak, günah işlenen yerlere, az veya çok para vermek büyük günahlardandır.

8)-Borçlunun kaçmasına sebep olacak kadar onu sıkıştırmak.

9)-Gerek mescide, gerek mescide giderken parmaklarını birbirine geçirmek, kilitlemek.

10)-Hayız ve loğusa olan kadınların ve abdesti olmayanların, Kur'ân-ı Kerîm'e dokunmaları, onu tutmaları küçük günahlardandır.

11)-Bir kimsenin izni olmaksızın, faydalanıp sonra yerine vermek üzere malını almak küçük günahlardandır. Her ne kadar o mala bir noksanlık gelmese dahi yine haramdır.

12)-Başının bâzı yerlerini traş edip, bâzı yerlerini bırakmak ki, bu Râfızilerin (Şiilerin) âdetidir.

13)-Kadınların saçlarının tamamını veya çoğunu veya bir kısmını kesmeleri: Bu konuda nehiy olduğu için, kocalarının izni ve arzusuyla da olsa câiz değildir.

14)-Erkeklerin sakallarını traş etmeleri veya sakalın, bir tutamdan daha aza indirilmesi câiz değildir.

15)-Kabir üzerinde biten yeşil ve taze otları kesip koparmak, ağaçları kesmek küçük günahlardandır.

16)-Edep mahallerine parmağını sokmak, taharet için dahi olsa câiz değildir.

17)-Tahâretlenme sırasında, sümkürmek gibi işlerde sağ eli kullanmak doğru değildir. Kirli, pis ve necis şeyleri daimâ sol el ile yapmalıdır.

18)-Gücü yettiği hâlde bir mazlumu zâlimin elinden kurtarmamak.

19)-Tırnaklarını uzatıp kesmemek, küçük günahlardandır. Bunu yapan kimselere fakirlik getirir.

20)-Gücü yettiği hâlde çalgı aletlerini kırmamak.

21)-İçki içen bir Müslüman'ın içkisini dökmeye gücü yettiği hâlde, o içkiyi dökmekten çekinmek.

22)-Yolda bulduğu bir çocuğu veya malı, zâyi olacağını bildiği hâlde almamak(yolda terk etmek).

23)-Her nerede olursa olsun, hayvanları zûlümden kurtarmamak.

24)-Gücü yettiği hâlde bir hayvanı, başkasının malını veya nefsini telef etmekten men etmemek.

25)-İnsanları ve hayvanları sıkıntıdan, eziyetten kurtarmamak.

26)-Akşam güneş battıktan sonra, çocukları ve koyun, kuzu, oğlak gibi ev hayvanlarını içeri almayıp, sokağa atmak.

27)-Kesilmiş tırnak ve saçları tuvalet ve banyoya atmak.

28)-Erkeklerin, bir dirhem miktarından az olan gümüş yüzükten başka bir yüzük kullanmaları haramdır. Yüzük hakkında mûteber olan hâlkasıdır. (Kaşı tâbir olunan üst kısmı ne olursa olsun, onu kullanmakta bir beis yoktur).

29)-Akşamları evinin, dükkânının ve odasının kapısını kapamamak.

30)-Yatarken kandilleri ve her çeşit ateşi söndürmemek.

31)-Akşam olduğunda yemek kaplarının ağızlarını açık bırakmak.

32)-Su kaplarının ağızlarını kapamamak.

33)-Başkasının malını zâyi etmek, bozup yıkmak ve şer'i bir sebep yokken yine başkasının malını ayıplamak; büyük günahlardandır.

KULAK İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Kulak ile ilgili günahlar, büyük ve küçük günahlar olmak üzere on ikidir:

1)-Çalgı ve müzik dinlemek: Bâzı âlimlere göre küçük günahlardan ise de, bazılarına göre büyük günahlardandır. Hanefilere göre müzik dinlemek, fâsıklıktır, ondan hoşlanıp zevk almak ise küfür olur, demişlerdir.

2)-Teganni ve hata ile okunan Kur'ân-ı Kerîm'i dinlemek: Câiz değildir. Bu şekilde yapılan zikri dinlemek de doğru değildir.

3)-Bir zarûret olmadan genç ve yabancı kadınların sözlerini dinlemek.

4)-Ehil olan bir kimsenin, tegannisiz okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i dinlememek.

5)-Şartlarına uygun olarak okunan hutbeyi dinlememek.

6)-Vâli, kadı ve ana-babanın, meşru olan emirlerine ve nehiylerine itaat etmemek, sözlerini dinlememek: Büyük günahlardandır.

7)-Bir talebenin hocasının sözünü ve hitâbını dinlememesi, kadının erkeğinin, kölenin efendisinin sözünü dinlememesi ve itaat etmemesi, bir kimse özür dilediği halde özrünü kabul etmemek.

8)-Kadının, hâkimin hasımların sözlerini veya hasımlardan birini dinlememesi.

9)-Fetvâ isteyen veya soru soran bir kimse, fakir, garib biri dahi olsa sözünü dinlememek, sorduğu şeye gerektiği şekilde cevap vermemek. Büyük günahlardandır.

10)-Ulû'l-emr olan kimselerin, mazlûmların şikâyetini dinlememesi.

11)-Muhtaç bir durumda bulunan ve bir günlük yiyeceği dahi bulunmayan fakir kimselerin sözlerini dinlememek, ihtiyaçlarını yerine getirmemek.

12)-Büyüklerin ve zenginlerin, fakir ve zayıfları hakir görerek, onların sözlerini dinlememeleri.

GÖZ İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Göz ile ilgili günahlar, küçük günahlar olmak üzere beştir:

1)-Fakir ve zayıflara hakâret ve küçümseme gözüyle bakmak.

2)-Bir zarûret olmadan günahlara ve münker olan şeylere bakmak, onları seyretmek.

3)-Gökten kayıp düşen yıldıza gözünü dikip bakmak.

4)-Dünyâlık yönünden kendinden üstün olanlara özenerek bakmak.

5)-Namazda, hüküm verirken, bir emanet alıp verirken gözlerini yummak.

KARIN (MİDE) İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Bazısı büyük, bazısı küçük günah olan, diğer bazısı da mekruh sayılan mide ile ilgili günahlar, otuz dört tanedir ve şunlardır:

1)-Misâfirin ev sahibinden utanmaması.

2)-Altın ve gümüş kaplardan yemek yemek.

3)- Altın ve gümüş kaplardan su içmek.

4)- Zikir meclisi, mevlüt ve benzeri yerlerde, altın ve gümüş buhurdanlıklar içinde ûd ağacı yakmak, buhur yakmak.

5)-Oyun ve eğlence olan ziyafetlerde yemek yemek.

6)-Övünme ve gösteriş için hazırlanan yemekleri yemek.

7)-Besmelesiz olarak yemek ve içmek.

8)-Sol el ile yiyip içmek, sol el ile alıp vermek.

9)-Müşriklere ait kaplardan yemek, içmek ve kâfirlerle devamlı olarak beraber yemek.

10)-Cünüb olanların, el ve ağızlarını yıkamadan yemeleri ve içmeleri.

11)-Vücuduna zarar veren, toprak ve çamur gibi şeyleri yiyip, içmek.

12)-Yolda, çarşıda, cenaze ve kabristanda yemek yemek ve cenaze yanında gülmek.

13)-Ölümün ilk günü veya gecesi, yedinci gece, kırkıncı gece yemek yapmak ve yedirmek.

14)-Yemek kabının ortasından veya başkasının önünden yemek.

15)-Kalaylanmamış bakır ve sarı kaplardan yemek.

16)-Cenazede, kabristanda, ulemâ, meşâyih ve büyüklerin yanında gülmek.

17)-Yemek yerken, ağzını yemek kabına doğru uzatmak.

18)-İhtiyaç yokken, eti ve benzeri şeyleri bıçakla kesmek.

19)-Ağzı kırık kaptan su içmek.

20)-Yemek ve su kabına üfürerek yiyip, içmek. Meyvelere üfürmek de böyledir.

21)-Yiyip içtiği kaplara nefesini vermek. Çünkü hem o kapları, nefesinin kokusuyla kokutmuş olur, hem de başkalarını iğrendirmiş olur.

22)-Suyu bir nefeste içmek. Hem sıhhi yönden zararlıdır, hem de tıkanmaya sebep olabilir.

23)-Ellerini yemek kabının içine silmek. Başkalarını o yemeği yemekten tiksindireceği için men'edilmiştir.

24)-Sofra ortada iken sofradan kalkmak. Gelen bir kimse için veya yemek yiyenlerden birisinin ihtiyacı için de olsa sofradan kalkmak câiz değildir.

25)-Yemek yemeğe ihtiyacı varken, yani karnı doymadan yemeği kesip kalkmak, velev ki namaz için dahi olsa mekruhtur.

26)-Ekmek bulmuşken, yemek ve katık beklemek.

27)-Yemekte başkalarının lokmasına ve yüzüne bakmak, lokmasını saymak ve lokmalarını nasıl çiğnediğini gözetlemek.

28)-Kâfirlerin ve zâlimlerin getirdikleri suyu içmek.

29)-İçi görünmeyen kaptan su içmek.

30)-Yemek yenirken korkutucu ve keder verici şeyler anlatmak.

31)-Yine yemek yenirken iğrendirici şeyler zikretmek. Yemek esnasında sükût edip susmak da câiz değildir.

32)-Ekmeğin üzerine tuzluk, yemek kabı ve benzeri şeyler koymak, ekmeği sofranın altına yere bırakmak.

33)-Açlıktan ölünceye ve hasta oluncaya kadar yiyip, içmemek: Büyük günahlardandır.

34)-Ana ve babasına âsi olarak yemeyi-içmeyi terk etmek.

İFFET İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Yukarıda zikredilenlerin dışında fercin âfetleri şunlardır.

1)-Hayızlı ve loğusa olan hanımından, gömlek altından bile olsa faydalanma.

2)-Tahammülü olmayan küçük zevcesiyle cinsi muamelede bulunmak.

3)-Def-i hâcet esnasında, ay ve güneşe karşı önünü veya arkasını çevirmek.

4)-Bir hayız müddeti geçmeden, yeni satın aldığı câriyeye yaklaşmak, öpmek veya dokunmak.

5)-Kıymetli şeyleri veya zarar verebilecek şeyleri taharetlenmede kullanmak.

6)-Gücü yettiği halde hanımı ile cinsi muamelede bulunmamak.

7)-Hanımının rızâsı olmadan menisini dışarı akıtmak.

8)-Özürsüz olarak sünnet olmayı terk etmek.

9)-Câmi ve musallaya yakın olan yerlere, şerefi olan her mekana ve lâzım olan mahallere -mesela: İnsanların oturup dinleneceği yerlere, gölgeliklere, ağaç altlarına, kuyu ve çeşme kenarlarına, mezarlara v.s..- küçük abdest yapmak.

AYAK İLE İLGİLİ GÜNAHLAR

Bunlar küçük günahlardan olup, on beş tanedir.

1)-Günah yerlerine gitmek: İster o günahı işlesin, isterse işleyenlere bakmak için gitmiş olsun, aynıdır.

2)-Ana ve babasından izinsiz cihâda gitmek: Velev ki ana ve babası kâfir olsalar dahi, câiz değildir.

3)-Korkulu ve tehlikeli yerlere gitmek.

4)-Vebâ gibi, kolera gibi hastalıkların bulunduğu yere gitmek veya böyle yerlerden çıkmak. Yalnız düşmandan veya korkulu vakalardan dolayı oralara sığınmak câizdir.

5)-Dâvet edilmediği ziyafetlere gitmek. Davetsiz olarak bir ölünün vasiyetine gitmek de böyledir.

6)-Zarûret olmadıkça mezarlıklarda dolaşmak.

7)-Kendi mahremleri dahi olsa, iki kadın arasında yürümek.

8)-Az miktarda dahi olsa, kadınların cenazenin arkasından yürümeleri.

9)-Kadınların kabir ziyaretlerine gitmeleri. Bâzı âlimler, yabancı erkeklerle karışma ve tehlike olmadığı hallerde cevaz vermişlerdir.

10)-Kabirlerin üzerine oturmak. İsterse bu kimse, kabristana veya türbelere bakanlardan olsun, câiz değildir.

11)-Uyku halinde ve uyanık iken, Kıbleye, Kur'an-ı Kerim'e ve dini kitaplara karşı ayaklarını uzatmak.

12)-Uzun bir yolculuktan geldiği zaman ansızın eve girmek.

13)-İşçinin iş esnasında oturması.

14)-Kölenin efendisinin hizmeti sırasında oturması, işine devam etmemesi: Ancak namaz kılma ve cemaate katılma sırasında işini bırakabilir.

15)-Kadının, kendine ait vazifesi olan ev işlerini yapmaması.

BEDENE AİT UMUMÎ GÜNAHLAR

Yukarıda sayılanların dışında, büyük ve küçük günahlar ve mekruhlar olmak üzere, beden ile ilgili birtakım günahlar vardır ki, bunlar yüz yetmiş dört tanedir.

1)-Köle ve câriyelerin, Allah(c.c.)'a isyan olmayan yerlerde, efendilerine itaati terk etmeleri: Büyük günahlardandır.

2)-Kâfir ve zimmî bile olsa, komşuya eziyet etmek: Komşusunun hanımına bakmak, komşuya zarar verecek derecede binasını yükseltmek gibi.

3)-Namazı kasten terk etmek: Unutsa veya uykudan uyanamasa veya imâ ile kılacak kadar gücü olmasa, mâzur sayılır.

4)-Abdesti terk etmek veya abdest âzâlarını güzelce yıkamamak.

5)-Gusül abdestini terk etmek veya usulüyle, güzelce yıkanmamak.

6)-Yabancı bir kadına değmek: Gerek şehvetle olsun, gerek şehvetsiz olsun, kadın ister genç olsun, ister yaşlı olsun; haramdır.

7)-Bâtıl bir satış akdi ile veya gasp etmek suretiyle alınan bir evde oturmak.

8)-Karı ve kocanın birbirinin hukukuna riayet etmemesi, gözetmemesi.

9)-Köle ve işçilerine kötü muamelede bulunmak.

10)-Kötülerle arkadaşlık etmek, az bir miktar da olsa onlarla aynı yerde oturmak.

11)-Başkasının yerine oturmak veya iki kişinin arasına girip oturmak.

12)-Eğilerek selâm vermek veya selâm almak: Sultanlara dahi olsa câiz değildir.

13)-Eşinin sevgisini kazanmak (veyâ nazardan korunmak için) boncuk, nazarlık ve muska gibi şeyler takmak

14)-Vücuduna dövme yaptırmak.

15)-Hayvan üzerinde uzun süre durup konuşmak, onu dinlendirmesi gerekirken dinlendirmemek.

16)-İki veya daha fazla kişi yola çıktığında, içlerinden birini emir (başkan) seçmemeleri: Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.): **"Üç kişi yola çıktığında, içlerinden birini emir seçsinler."** buyurmuştur.

17)-Gücü yettiği halde borcunu ödememek.

18)-Evlenirken, velev ki bir koyun kesmek suretiyle dahi olsa düğün yemeğini terk etmek, yemek ziyafeti vermemek. Altı hadis kitabında yer alan bir hadis-i şerifte Peygamberimiz(s.a.v.): **"Bir koyun keserek dahi olsa, düğün yemeği veriniz"** buyurmuşlardır.

19)-Namazda ta'dil-i erkânı terk etmek veya namazın vâciblerinden birini yerine getirmemek.

20)-Bir özrü olmaksızın yüz üstü yatmak.

21)-Namazda safları düzeltmemek ve aralarında açık yer bırakmak: Çünkü safların bozukluğu kalplerin ihtilafına sebeb olur.

22)-Namazda imama muhalefet edip, rukû, secde ve kıyâmı ondan önce yapmak. Böyle yapanların namazlarının sahih olmadığı ifade edilmiştir.

23)-Üzerinde bulunan farz namazları kazâ etmemek.

24)-Yemin, zıhar ve oruç kefaretlerini yerine getirmemek.

25)-Nezirleri (adak) terk etmek.

26)-Sadaka-i Fıtrı terk etmek: Sadaka-i Fıtır, kendisi, küçük çocukları, hatta kâfir de olsa köleleri için de vermek gerekir.

27)-Kurban Bayramında kurbanını kesmemek: Maddi durumu müsait olan küçük çocukları için dahi kurban kesmek gerekir, denmiştir.

28)-Cihada iştirak etmemek: Eğer cihad çağrısı umumiyse, buna iştirak etmek herkes üzerine farz-ı ayındır, değilse farz-ı kifâyedir.

29)-Namaz kılmamakta ısrar eden hanımını, evinde (nikâhında) tutmak. Çünkü bir günahta ısrar eden kimselerle görüşmek, bir arada bulunmak, doğru değildir.

30)-Dînî şer'i kitapları başının altına koyup, yatmak. Ancak hırsızdan saklamak ve korumak için olursa bir mahzûr yoktur, denmiştir.

31)-Kendisi kullanmasa dahi oyun ve çalgı aletlerini evinde bulundurmak.

32)-Yüzme bilmediği halde kayığa ve gemiye binmek.

33)-Kâfeste kuş beslemek: Ancak tavuk hindi veya kaz gibi hayvanları beslemek, câizdir.

34)-Bakkal, manav veya kasaba mal almadan önce para vermek.

35)-Başkasının malını zorla alan kimseden mal almak, bu maldan faydalanmak ve yemek.

36)-İsrâf edene ve günah olan yerlere harcayacağı bilinen bir kimseye sadaka vermek: O sadaka her ne kadar az dahi olsa, yine câiz değildir, denmiştir.

37)-Câmii içinde sadaka vermek: Ancak mescidin bir kenarında oturmuş, fakr u zarureti bilinen kimselere sadaka vermekte bir beis yoktur, demişlerdir.

38)-Üzerinde Kur'an dan bir parça yazılı bulunan eşyaya hürmetsizlik.

39)-Gizli fâiz: Hile yoluyla fâiz yemek, yani; parasını vermeden bir malı alıp, tekrar sahibine satmak.

40)-Yanlışlıkla başkasının malından faydalanmak: Sahibi bilinsin veya bilinmesin, câiz değildir.

41)-Mezarlarda kandil ve mum yakmak: İsraf, bidat ve dalalettir.

42)-Bağışladığı hibeden dönmek: İki taraf razı olursa veya buna hâkim hükmederse, câiz olur.

43)-Esnerken ağzını açmak, eliyle ağzını kapatmamak, câiz değildir. Tembellik ve gaflete sebep olur.

44)-Yollarda oturmak: Doğru değildir, ancak sekiz şartla câizdir.

45)-Güneşte veya vücudunun yarısı güneşte, yarısı gölgede olarak oturmak.

46)-Zikir, ilim veya yemek meclislerinin ortasında oturmak.

47)-Bıyıklarını uzatmak: Çünkü Peygamberimiz (s.a.v.): **"Bıyıklarınızı kısaltınız, sakallarınızı uzatınız"** buyurmuştur.

48)-Kenarları çevrili olmayan damda uyumak.

49)-Ağzında yemek bulaşığı ve kokusu ile yatmak.

50)-Yalnız veya iki kişi ile sefere, yolculuğa çıkmak: Yolculuğa dört kişi olarak çıkmak efdaldir.

51)-Soğan ve sarımsak gibi şeyleri yiyenlerin mescide gitmeleri.

52)-Ana rahmindeki dört aylık çocuğu düşürmek.

—Buraya kadar sayılan günahlar; "Risâletül-Eşbâh", İmam Gâzâli'nin "İhyâ" kitabı ve İbni Hacer Heytemi'nin "Zevâcir" isimli eserinde zikredilmiştir.

53)-Gün doğarken, gün batarken ve akşamla yatsı arasında, özürsüz uyumak.

54)-Edep yerleri ve koltuk altlarındaki tüyleri kırk gün traş etmeyip, temizlememek.

55)-Malını, aile ve çocuklarını çeşitli memleketlerde bulundurmak. Çünkü bu kendisinin, düşüncesinin ve kalbinin dağınıklığına sebep olur ki, o da, Allah(c.c.)'a güzel bir şekilde ibadet etmesine engel olur.

56)-At, katır ve merkep eti yemek ve sütünü içmek. Yırtıcı hayvanların etini yemek ve sütünü içmek de haramdır.

57)-Etleri yenen hayvanlardan pislik yiyenlerin etini yemek.

58)-Koç ve boğa gibi erkek hayvanlara, dişi hayvanları çekmekten ücret almak.

59)-Sahralardaki kuyuların sularını satmak: Her nerede olursa olsun ve her kime olursa olsun, câiz değildir.

60)-İhtiyacından fazla olan suyu satmak: Her nerede olursa olsun ve her kime olursa olsun, câiz değildir.

61)-Hayvan karşılığı et satmak: Cahiliye adetlerindendir.

62)-Yemeği yemek ile satmak.

63)-Deve, sığır ve koyun gibi hayvanları, çok sütlü imiş gibi göstermek için, sütünü sağmadan satmak.

64)-Ağzını yakacak derecede sıcak yemek yemek: Çünkü Resûlullah (s.a.v.): **"Allahü Teâlâ bize ateş yedirmedi."** buyurmuştur.

65)-Hangi şekilde olursa olsun mezarların üzerine bina yapmak, kabri kireçle sıvamak.

66)-Uzak veya yakından da olsa, erkeğin, evine gece geç gelmesi.

67)-Hayvanı yiyecek ve içecek vermeyerek, ölünceye kadar hapsetmek.

68)-Mezar taşlarına yazı yazmak, mezarların ve mezar taşlarının üzerlerine basmak.

69)-Uyanıkken veya uyurken, ayak ayaküstüne koymak.

70)-Kadın veya erkeğin, sağ eliyle tenâsül uzvunu tutması.

71)-Tek ayakkabı ile yürümek.

72)-Sık sık saçını ve sakalını taramakla meşgul olmak.

73)-Misâfir için tekellüfe girmek, kendini zorlamak. Bu sebeple misafirden mevcut olan yiyecekleri esirgememek, olmayan şeyi de oldurmaya çalışmamak lazımdır.

74)-Geceleyin meyve toplamak: Gerek ağacın üzerinden gerekse yerden koparsın, câiz değildir.

75)-Geceleyin ekin kesmek, tarladaki mahsulünü, eliyle veya aletle koparmak, biçmek.

76)-Üzerine kapanarak, yatarak (veyâ sağ ve soluna dayanarak) yemek yemek.

77)-Necaset yiyen sığıra binmek, necaset yiyen sığırın sütünü içmek.

78)-Sabahleyin güneş doğmadan alışveriş etmek: Çünkü bu vakitler zikir, tefekkür ve ibadet vakitleridir.

79)-Köyde veya şehirde küçükken yavrusunu satmak için koyun beslemek.

80)-Kesilen hayvanın ölmezden evvel başını vücudundan ayırmak.

81)-Kibir alameti olarak, kaplan ve benzeri hayvanların postu üzerine oturmak.

82)-Namazda, namazın haricinde veya uykuda ağzını bir şeyle kapamak.

83)-Yaptırdığı binayı (ihtiyacından fazla) yüksek ve muhkem yaptırmak.

84)-Câmide alışveriş yapmak ve Cuma günü namazdan önce traş olmak.

85)-Câmide kaybettiği bir şeyi aramak için bağırmak, şiir söylemek ve diğer mekruh şeyleri yapmak.

86)-(içi görünecek şekilde) ince veya çok kalın veya çok uzun veya çok kısa elbise giymek.

87)-Arefe günü Hacc yapmadan umre yapmak, Hac vazifesinin yapıldığı Kurban Bayramı günlerinde Umre yapmak, ihrama aylar önce girmek.

88)-Geçici nikâh ve mut'a nikâhı yapmak, yani; kadını belirli bir zaman için nikâhlamak.

89)-Fâsık ve facir olduğu bilinen kimseye genç, delikanlı kölesini satmak.

90)-Haram olduğunu bildiği bir şeyi yerken (veyâ içerken), unutarak veya yanlışlıkla, evvelinde "Bismillah" ve sonunda da "Elhamdülillah" demek.

91)-Hanımıyla oynaşmadan cinsi muamelede bulunmak.

92)-Bindiği atının eğerinin üstüne kırmızı bir şey örterek binmek.

93)-Arslan, kaplan, kurt gibi yırtıcı hayvan derilerinden mamul ve benzeri şeylerle evleri döşemek.

94)-Ev yaparken veya satarken veya bir eve yeni girerken kurban kesmek.

95)-Kadın veya erkek, hür veya köle, hatta velev ki cin de olsa ölülere sövmek.

96)-Yalnız Cuma günü oruç tutmak: Çünkü o gün müminlerin bayramıdır.

97)-Kurban Bayramının arefesi günü özellikle hacıların oruç tutması.

98)-Şek gününde (Ramazan ayının girip girmediğinde şüphe edilen günde) oruç tutmak: Ancak, ayı kendisi görürse, o zaman oruç yalnızca kendisine farz olur.

99)-Yalnız Cumartesi günü oruç tutmak.

100)-Yaşını küçük göstermek için dişlerini inceltmek.

101)-Cihaddan gayrı yerlerde, saç ve sakalındaki beyaz kılları koparmak.

102)-Hacamat (kan aldırma) parası almak: Bir rivayete göre câiz olmayıp, diğer bir rivayete göre ise, câizdir.

103)-Câmii ve mescidlerde belirli bir yer ayırıp, orayı kendisine tahsis etmek.

104)-Önlerinden çekip götürdüğü deve ve katırların arasından yürümek.

105)-Cenâze namazını kabristanda kılmak veya duvar gibi bir mânia olmaksızın kabirlere karşı namaz kılmak.

106)-Pantolon, pijama gibi şeyleri ayakta giymek.

107)-Suya tükürmek, küçük abdestini yapmak, mümine ezâ olan bir şeyi su içine atmak.

108)-Bir kimseye köpek, kurt, tilki, domuz gibi hayvan adı takmak.

109)-Bir kimseye, Peygamberimiz (s.a.v.)'in ismi olan "Muhammed" ismiyle, künyesi olan "Ebul-Kâsım" ı birleştirerek, "Muhammed Ebul-Kâsım" denilmesi.

110)-Namazda iken, başının saçını toplayıp takkesinin içine koymak, bağlamak: Bunu bir eliyle dahi yapsa, câiz değildir.

111)-Cenazede yüksek sesle ağlayan ve çığlık atanlarla birlikte yürümek.

112)-Bir kadının gerek evinde, gerekse dışarıda, kocasının izini olmadan yabancı erkeklerle konuşması.

113)-Kitaba ve mektuba ve saygı gösterilmesi gereken her yazının üzerine üflemek ve nefesini salmak.

114)-Hurma ve meyvelerde kurt aramak ve kibirlenmeyi mucib olan her şey mekruhtur.

115)-Müşriklerle musâfaha etmek, onlarla merhabalaşmak, onlara kinâye yoluyla söz söylemek ve onlardan bir şey ummak.

116)-Evinin duvarlarını ipekli kumaşlarla kaplamak: İpeğin dışında başka şeylerle (halı,vb..gibi) örterse tenzihen mekruhtur.

117)-Câmi ve mescidleri yol yapıp geçmek: Ancak zikir ve itikaf için olursa, câiz olur.

118)-Gerek hayvanın boynunda olsun, gerek duvarda asılı bulunsun ve gerek ip ucunda asılı olsun, evin içinde zil ve çan bulundurmak.

119)-Geceleyin teheccüd namazını terk etmek: Velev ki bir koyunun sütünü sağacak kadar bir vakitte kılınsa dahi, gereklidir. Gece yatmadan önce kılınan namaza gece namazı, yattıktan sonra kalkıp kılınan namaza teheccüd namazı denir.

120)-Zaruret olmadıkça cenazeyi gece gömmek.

121)-Sütlü olan koyunu veya keçi, inek ve deve gibi hayvanları kesmek.

122)-Ölmüş kimseleri hayırla yad etmemek ve onlar için hayır dua etmemek.

123)-Sultanlara, padişahlara ve idarecilere sövmek: Bunlar fâsık, zâlim veya köle dahi olsalar, doğru değildir.

124)-Sultanların (idarecilerin) salâhı, iyiliği için duâ etmemek: Çünkü onların iyiliği, toplumun iyiliği demektir.

125)-Zamana sövmek: Eğer sövülen zamanın ismi Allah(c.c.)'ın isimlerinden biri olursa, o zaman sövmek, insanı küfre kadar götürür.

126)-Humma (sıtma) hastalığına sövmek.

127)-Diliyle değil de, sadece eliyle, işaretle selâm vermek: Kaşıyla, parmak ve başla yapılan selâmlar da câiz değildir.

128)-Herhangi bir yemeği koklamak.

129)-Kendisinin yiyemediği yemekleri fakirlere vermek, yedirmek: Çünkü Allahü Teâlâ ancak temiz ve güzel olan şeyleri kabul eder.

130)-Gerek insan ve gerekse hayvan için olsun, sertlikle muamele etmek, şiddet göstermek.

131)-Fâsık ve fâcirlerin ellerinde olan dünyâ nimetlerine gıpta etmek, özenmek.

132)-Hastaları yemeğe ve içmeğe zorlamak.

133)-Çarşılarda, sokaklarda pişirilip hazırlanan yemekleri yemek.

134)-Vaaz ve nasihat gibi hayırlı bir şey olmadığı halde çok konuşmak. Çünkü çok konuşmak ömrü çalan bir hırsızdır.

135)-Mezar taşları üzerindeki yazıları okumak.

136)-Deve, katır ve at gibi hayvan sürülerinin arasından geçmek.

137)-Biti öldürmeden, diri olarak yere atmak.

138)-Hanımı ile cinsi münasebet halindeyken çok konuşmak.

139)-Zikir, vaaz ve ders meclislerini tahkir etmek, küçümsemek.

140)-Yolculukta yanında çan taşımak, pars ve köpek gibi hayvanları taşımak: Ancak bir korkudan dolayı olursa câizdir.

141)-Bir zaruret olmadan, kölelerin küçüğünü büyüğünden ayırarak satmak.

142)-Yine bir zaruret olmadan habis, kötü şeyleri ilâç olarak kullanmak.

143)-Reyhan ve nar ağaçlarının köklerinden misvak yapıp kullanmak: Çünkü bunlar insanlarda ağrı ve sancılara sebep olur.

144)-Zemzemden başka, her yenilen ve içilen şeyi ayakta yiyip içmek.

145)-Müşrik ve müsriflerin su kaplarından su içmek.

146)-Elbisesi varken namazı pijama, don veya peştamal ile kılmak.

147)-Başkasının yellenmesine gülmek veya etrafındakileri güldürmek.

148)-Bir gayesine erişmek veya bir fenalıktan kurtulmak için adak adamak.

149)-İster şehir, ister köyde olsun, yalnız başına bir evde yatmak.

150)-Ücretini, vaktini ve diğer şartları belli etmeden (işçi tutmak, ev ve dükkan gibi) bir şey kiralamak.

151)-Kendi gözünü çıkarmak veya kaplan postu üzerinde oturmak.

152)-Un öğütmek için değirmenciye götürülen buğday ve arpadan değirmenciye bir pay vermek.

153)-Sarhoşluk veren veya vücuda gevşeklik veren her çeşit şeyi kullanmak.

154)-Mescidlerde övünmek ve gururlanmak.

155)-Yanında Kur'ân-ı Kerim olduğu halde kafir memleketlerine gitmek.

156)-Meyveli ağaçların altına, bahçe ve bağlara küçük veya büyük abdest yapmak.

157)-Böcek ve haşaratın deliklerine bevl etmek, küçük abdest yapmak.

158)-Meyve konan tabak içerisine, meyvesini yiyip, çekirdeklerini koymak.

159)-Yabancı kadınların yanında uyumak: Kendi hanımı ve câriyesi müstesna.

160)-Ehl-i heva ve bâtıl mezhep sahipleriyle ihtilafa düşmek.

161)-Nasıl ve nereden gelirse gelsin, hangisi olursa olsun, düşmanla karşılaşmayı temenni etmek.

162)-Sözlerinde durmayanlarla, ahidlerini bozanlarla veya kâfirler ile oturmak.

163)-Sözlerinde durmayanlara, ahidlerini bozanlara ve kâfirlere ilk önce selâm vermek.

164)-Cüzzam(deri) hastalığına tutulmuş kimseye dikkatli ve çok bakmak.

165)-İnsanlardan bir şey istemek: Hatta kamçısını düşüren bir atlının, başka birisinden kamçısını vermesini istemesi bile doğru değildir.

166)-İnsanlardan (şehir, kasaba ve köylerden) uzak yerlerde zahire ambarları yapmak.

167)-Mümin ve muttaki (dindar) olmayan kimselere, muhabbet ve kardeşlik duygusuyla yemek yedirmek: Fakat tasadduk etmek niyetiyle yedirmek mümkündür.

168)-Evli kadınların, kocalarından izin almadan nâfile oruç tutmaları.

169)-Sahipsiz arazide, mera denilen otlaklarda hayvanların otlamalarına mani olmak.

170)-Yürürken sağa sola bakınarak yürümek.

171)-Kadın veya erkeklerden, avret yerleri açık olana selâm vermek.

172)-Yakını bile olsa, selâm vermeden gelen kimsenin eve girmesine izin vermek.

173)-(Bir zaruret olmadan, sırf dünyâ menfaati için) sultanlara, emirlere ve onların vekillerine yakın olmak, onlarla dostluk kurmak.

Buraya kadar saydığımız günahlar Tarikat-ı Muhammediye Şerh-i Berika, Fetâvây-i Zeyniyye, Vikâye, Nihâye, Kavâti', Tebyinu'l Mehârim, Nisâb ve İhyâ-u Ulûmiddin kitaplarından alınmıştır.

“ZEVÂCİR” (BÜYÜK GÜNAHLAR)

KİTABINDA ZİKREDİLEN GÜNAHLAR

Bu bölüme kadar yazılan günahların çoğu Hanefi mezhebine göre olup, bundan sonra zikredilecek olanlar, Şafii mezhebinden büyük âlim İbn-i Hacer el-Heytemi'nin "Zevâcir" adlı kitabından alınmış olup, dört mezhebe göre açıklanmış günahlardır. (Bunlar özet olarak verilmiştir).

1)- Allah(c.c.)'a şirk koşmak.

2)- Küfür .

3)- Riya .

4)- Gösteriş, gizli riyakârlık.

5)- Bâtıl yere kızmak, gazap etmek.

6)-Kin gütmek.

7)- Hased, kıskançlık.

8)- Kibir.

9)- Kendini beğenmek.

10)- Büyüklük taslamak.

11)- Hile yapmak, aldatmak.

12)- İki yüzlülük, münâfıklık.

13)- Zûlüm.

14)-Büyüklenerek insanlardan yüz çevirmek.

15)- Boş ve faydasız şeylerle uğraşmak.

16)- Tamahkârlık.

17)- Fakirlikten korkmak.

18)- Kadere razı olmamak.

19)- Zenginlere özenle bakmak, gıpta etmek.

20)- Zenginlere zenginliklerinden dolayı saygı göstermek, fakirleri fakirliklerinden dolayı küçümsemek, alay etmek.

21)- Hırs.

22)- Dünyâ için yarışmak.

23)- Dünyâ nimetleriyle övünmek.

24)-İnsanlara karşı haram olan şeylerle süslenmek (ipek ve altın gibi).

25)- Dalkavukluk.

26)- Yapmadığı şeylerle methedilmeyi sevmek.

27)-Kendi ayıplarını görmeyip başkalarının ayıplarıyla uğraşmak.

28)- Allah(c.c.)'ın verdiği nimetleri unutmak.

29)- Allah(c.c.)'ın dininin dışında başka bir şey için gayret göstermek.

30)- Şükrü terk etmek.

31)- Kazâ ve kadere râzı olmamak.

32)- Allah(c.c.)'ın insanlara olan emirlerini ve haklarını hafife almak.

33)- Allah(c.c.)'ın kullarıyla alay etmek, onlarla eğlenmek ve onları küçümsemek.

34)- Hile yapmak ve aldatmak.

35)- Dünyâ hayatını talep etmek ve istemek.

36)- İnad edip hakkı kabul etmemek.

37)- Müslümanlara sû-i zan etmek(onlara karşı kötü düşünceler beslemek).

38)- Nefsine hoş gelmeyen hak ve doğru olan bir şeyi işittiğinde veya sevmediği ve kızdığı bir kimseden duyduğunda hakkı kabul etmemek.

39)- Günah olan bir şeye sevinmek.

40)- Günahta ısrar etmek.

41)- Dünyâ hayatına râzı olmak.

42)- Dünyâ hayatına bel bağlamak.

43)- Allahü Teâlâ'yı ve ahireti unutmak.

44)- Kişinin nefsi için kızması, gadap etmesi.

45)- Bâtıl bir şey ile nefsine yardımcı olması.

46)- Allah(c.c.)'ın mekrinden emin olmak, korkmamak.

47)-Allah(c.c.)'ın rahmetinden ümit kesmek.

48)- Allahü Teâla'ya su-i zan etmek.

49)-Dünyâlık için ilim tahsil etmek.

50)- İlmi gizlemek, ehli olan kimseye ilim öğretmemek.

51)- İlmiyle amel etmemek.

52)- Kur'ân-ı Kerim, ilim ve ibâdetlerde, zühd ve takvâ hakkında haksız ve zaruretsiz iddialarda bulunmak.

53)-Âlimlerin hakkını zâyi etmek.

54)- Âlimlerin haklarını hafif görmek.

55)- Allah(c.c.)'a ve Resûlüne karşı yalan söylemek.

56)- Kötü bir yol (günah yolu) açmak.

57)- Peygamberimiz'in (s.a.v.) sünnetlerini terk etmek.

58)- Kaderi yalanlamak, tekzip etmek.

59)- Sözünde, ahdinde durmamak.

60)- Zâlim ve fâsıklara sevgi beslemek, onları sevmek.

61)- Sâlih kimselere buğz etmek, kızmak.

62)- Allah(c.c.)'ın veli kullarına buğz etmek, onlara düşmanlık etmek ve eziyet etmek.

63)- Zamana sövmek.

64)- Zararı büyük olan ve Allah(c.c.)'ın gazabını çekecek sözler söylemek.

65)- Kendisine iyilik yapan kimseye karşı nankörlükte bulunmak.

66)- Peygamberimiz(s.a.v.)'in ismini işittiğinde, O'na salât ü selâm getirmemek.

67)- Katı kalpli ve merhametsiz olmak, muhtaçlara acımamak ve yardımlarına koşmamak.

68)- Büyük günahlara râzı olmak, onları işleyenlere yardımcı olmak.

69)- Fuhşa ve kötü işlere devam etmek. Ve bundan dolayı, insanların onun şerrinden korkması.

70)- Altın ve gümüşü (damgalandıktan sonra) kırpıp eksiltmek.

71)- (İçine başka maddeler karıştırmak suretiyle) Sahte altın ve gümüş para basmak.

72)-Altın ve gümüş kaplardan yemek ve içmek.

73)-Kur'ân'ı, Kur'ân'dan bir âyeti hatta bir harfini dahi olsa, ezberledikten sonra unutmak.

74)- Başkalarıyla mücadele etmek.

75)- Yollara def-i hacette bulunmak; tuvaletini yapmak.

76)- Elbisesini ve vücudunu idrardan, küçük abdest sıçramasından korumamak.

77)- Abdestin farzlarından birini terk etmek.

78)-Guslün farzlarından bir farzı terk etmek.

79)- Zaruretsiz olarak avret mahallini açmak.

80)- Peştamalsız olarak hamama girmek.

81)- Hayız halindeki hanımıyla cinsi münasebette bulunmak.

82)- Bilerek namazı terk etmek.

83)- Bilerek ve zaruretsiz olarak, namazı vaktinden sonra veya vaktinden önce kılmak.

84)- Etrafında korkuluk olmayan damda yatıp uyumak.

85)- Namazın vâciblerinden birisini terk etmek.

86)-Başa peruk takmak veya peruk takma sanatını öğrenmek.

87)-(vücuduna veya kollarına) Dövme yaptırmak veya bunu yapmayı öğrenmek.

88)- Süs için dişlerini kaplatmak, inceltmek ve bunun ilmini öğrenmek.

89)- Yüzünün tüylerini yolmak ve bunun yollarını öğrenmek.

90)- Kaşlarını inceltmek ve kaş inceltme usulünü öğrenmek.

91)- Namaz kılanın önünden geçmek.

92)- Bir belde veya köy halkının, namazlarını cemaatle kılmamaya ittifak etmeleri.

93)- Kendisini istemeyen, sevmeyen bir cemaate imam olmak.

94)- Safları bölmek.

95)- Safları düzgün tutmamak.

96)- İmamdan önce rüku ve secdeye gitmek.

97)- Namaz kılarken göğe bakmak.

98)- Namazda iki tarafına bakınmak.

99)- Namazda iki elini böğrüne koymak.

100)- Kabristan ve türbeleri mescid yapmak.

101)- Türbelerde mum yakmak.

102)- Türbeleri puthane edinmek.

103)- Türbelerin etrafında dönmek.

104)- Mezarlara el sürmek, yüzünü gözünü sürmek.

105)- Kabirlere, mezarlara doğru namaz kılmak.

106)- Tek başına yolculuğa çıkmak.

107)- Kadınların, mahremi olmaksızın yola çıkmaları.

108)- (Bâzı hayvanlardan) Uğursuzluk vehmederek yolculuğa çıkmamak veya yoldan geri dönmek.

109)-Özürsüz olarak Cuma namazını terk etmek.

110)-(sohbet ve derslerinde) Halkanın ortasına oturmak.

111)- İnsanların omuzlarından atlayarak öne geçmek.

112)- Âkil ve bâliğ (bulûğ çağına ermiş) erkeklerin veya hünsânın (çift cinsiyetli kişinin) saf ipekten yapılmış elbise giymeleri.

113)- Erkeğin ekserisi ipek olan elbiseyi, özürsüz olarak giymesi.

114)- Âkil ve bâliğ olan erkeğin, altın yüzük veya gümüş ziynetler kullanması.

115)- Erkeklerin, gerek elbise ve gerekse söz ve hareketlerinde kendilerini kadınlara benzetmeleri.

116)- Aynı şekilde kadınların da kendilerini erkeklere benzetmeleri.

117)- Kadınların, içini gösterecek şekilde ince elbise giymeleri.

118)- Kadınların sağa sola meylederek, sallanarak yürümeleri.

119)- Giydiği elbisenin kollarının (yenlerinin) geniş veya topuktan aşağı çok uzun olması.

120)-Konuşurken ve yürürken kibir ve azametle yürümek.

121)- Harp zamanı dışında sakalını siyaha boyamak.

122)-Bazı yıldızların doğmasıyla yağmurların yağdığına inanmak (yağmuru yıldızlardan bilmek).

123)-(musibet zamanında) Yüzünü yırtıp yanaklarını dövmek, saç ve başını yolmak.

124)-Üstünü başını yırtıp bağıra bağıra ağlamak.

125)- Ağlayanları dinlemek.

126)- Yüzünü traş edip, kıllarını koparmak.

127)- Bir musibet zamanında ah-vah ile helâke duâ etmek.

128)- Ölülerin kemiklerini kırmak.

129)- Kabirler üzerine oturmak.

130)- Kabirler üzerine mescid yapmak.

131)- Kadınların kabristanı ziyaret etmeleri.

132)-Kadınların cenaze ile beraber gitmeleri.

133)-Okuyuculuk, üfürükçülük yapmak, muska ve boncuk kullanmak.

134)-Ölümü, Allah(c.c.)'a kavuşmayı istememek, kerih görmek.

135)-Şer'i bir özrü olmadan zekâtı terk etmek. Veya tehir etmek.

136)-Sıkıntıda, zor durumda olan borçlunun durumunu bildiği halde, borcunu vermesi için sıkıştırmak veya hapsettirmek.

137)- Doğruluk yerine hıyânetlik etmek.

138)-İnsanların haklarını koruyacakları yerde, onlardan, çeşitli yollarla daha fazla öşür ve zekât olan öşürcüler, tahsildarlar, katipler olmak.

139)- Muhtaç olmayan fakirin, daha çok mal biriktirmek için zenginlerden mal istemesi, dilenmesi.

140)-Dilencinin, dilendiği kimselerden, rahatsız edici bir şekilde ısrarla dilenmesi.

141)- Yakını ve akrabası olan kimselerin, zaruretlerinden dolayı istedikleri bir şeyi, gücü yettiği halde ve bir özrü olmadığı halde vermemek.

142)- Verdiği sadakayı başa kakmak.

143)- İhtiyacı olmadığı halde fazla suyu vermemek.

144)- İnsanlardan gördüğü nimeti, iyiliği inkar etmek: Allah(c.c.)'ın verdiği nimetleri de inkara sebep olur.

145)- Dilencinin, Cennet'ten başka, Allah(c.c.) rızası için istemesi.

146)- Allah(c.c.) rızası için isteyen kimseye vermemek.

147)- (bir sebep olmadan) Özürsüz olarak, Ramazan'da orucu terk etmek ve cemaatle veya tek başına orucunu bozmak.

148)- Ramazan'da tutamadığı orucun kazasını tehir etmek, geciktirmek.

149)- Kocası varken, kocasının izini olmadan nafile oruç tutmak.

150)- Bayram günleri ve teşrik (tekbir) günlerinde oruç tutmak.

151)- Nezrettiği (adadığı) itikâfı terk etmek.

152)- İtikâfı cima (cinsi münasebet) ile bozmak.

153)- İtikâfta olsa bile, mescidde cima etmek.

154)- Hacca kudreti varken, ölünceye kadar Haccı terk etmek.

155)- Hacının, ihramda iken cima etmesi.

156)- Hacc veya umre niyetiyle ihrama girmiş kimsenin, bilerek, kasten ve seçerek, eti yenen, karada yaşayan av hayvanlarını öldürmesi.

157)- Kocalarının izni olmadan, kadınların, nafile hacc veya umre yapmak için ihrama girmeleri: Evlerinden çıkmamış olsalar dahi, câiz değildir.

158)- Harem-i Şerif'i helâl ittihaz etmek.

159)- Harem-i Şerif'te Allah(c.c.)'ın haram kıldıklarına helâl demek.

160)- Medine-i Münevvere halkını korkutmak ve onlara kötülük yapmayı murad etmek.

161)- Aslı olmayan şeyi ortaya atan, bid'at işleyen kişiyi Harem-i Şerif'te tutmak.

162)- Harem-i Şerif'in ağacını kesmek ve otunu yolmak.

163)- Kurban kesmek üzerine vâcib olduğu halde kesmemek.

164)- Kurban derisini satmak.

165)- Canlı hayvanın azalarından birini (kulağını, burnunu) kesmek.

166)- Hayvanın yüzünü dağlamak.

167)- Hayvanı nişangâh, hedef tahtası yapmak.

168)- Yemek kasdı olmayarak hayvanı öldürmek.

169)- Hayvanı keserken güzel bir şekilde kesmemek, merhametsizce kesmek.

170)- Hayvanı kendisini küfre düşürmemek şartıyla, Allah(c.c.)'ın isminin gayrisiyle kesmek: Bu kendisi için kurban kesilen kimseyi, Allah(c.c.)'ı tazim eder gibi tazim etmemekle olur.

171)- Bir avı avladıktan sonra "her kim tutarsa, ona helal olsun" deyip salıvermek.

172)- Bir kimseye "Mülklerin sahibi" diye isim takmak.

173)- Haşhaş, afyon, benc (afyona benzer bir ot), banotu, amber, zaferan ve cevzetü t-tayyip gibi sarhoşluk veren şeyleri yemek.

174)- Akan kanı, domuz etini, ölmüş hayvanın etini ve benzerlerini yemek.

175)- Canlı hayvanı ateşte yakmak.

176)- Necis (pis) olan, nefreti mucip olan ve zararlı şeyleri yemek.

177)- Hür olan insanı satmak.

178)- Faiz yemek.

179)- Faizden kazandığı malını başkalarına yedirmek.

180)- Faizcinin kâtipliğini yapmak.

181)- Faizcinin şâhidi olmak.

182)- Faiz kazanmak için çalışmak.

183)- Faizciye yardım etmek.

184)- Faizde hile yapmak: Bazı mezheplere göre câiz ise de, mekruhtur.

185)- Erkek hayvanı dişisinden men etmek.

186)-Haram yerlerden ve fâsit alışverişlerden kazanılan paraları yemek.

187)- Karaborsacılık yapmak.

188)- Anasıyla, henüz ufak olan çocuğunu birbirinden ayırıp, ayrı ayrı satmak.

189)- Şarap yapacağını bildiği bir kimseye, yaş veya kuru üzüm ve emsalini satmak.

190)- Genç köle çocukları, ahlakı bozuk, fısk ve fücur edeceği yakinen bilinen kimselere satmak.

191)- Fâsık ve kendisini ahlâksızlığa itecek bir adama, yaşı henüz küçük câriye (kız köle) satmak.

192)- (saz, keman, tambur, ûd gibi) çalgı aletleri yapan kişilere ağaç satmak.

193)- Düşman olan kâfirlere silâh satmak.

194)- İçeceği bilinen adama şarap (içki) satmak.

195)- Afyon ve esrar içen kimseye bunları satmak.

196)- Almayacağı bir malın fiyatını (müşteri kızıştırmak için) kasten arttırmak.

197)- Almak üzere birbiriyle anlaşan iki kişinin arasına girip, pazarlığı bozmak.

198)- Satmak üzere olanın satışını, pazarlığını bozmak.

199)- Alışverişte aldatmak: Satacağı hayvanın sütünü sağmadan veya başka bir hile ile satmak gibi…

200)- Yalan yere yemin ederek mal satmak.

201)- Hilekârlık yapmak, kandırmak.

202)- Ölçü ve terazide eksiklik yapmak.

203)- Menfaat için borç vermek.

204)- Vermemek niyetiyle borç almak.

205)- Sıkıntıda, çaresiz kalmış olmadığı halde ve borcunu ödeyecek durumda bulunmadığı halde borç istemek.

206)- Zenginin borcunu özürsüz olarak vermemesi, oyalaması.

207)- Yetim malını yemek.

208)- Malını harama harcayan müsrife, az da olsa para vermek.

209)- Gayr-i Müslim de olsa, komşusunun hanımı ile irtibat kurmak veya izin almadan, ona zarar verecek şekilde yüksek bina yapmak suretiyle (veya başka şekillerde) komşusuna ezâ etmek.

210)- İhtiyaçtan fazla, gurur ve büyüklenmek için bina yapmak.

211)- Yolları ve sınırları değiştirmek.

212)- Âmâyı (gözleri kör olan kimseyi) yolundan şaşırtmak.

213)- Yolları işgal etmek, izinsiz olarak yollarda tasarruflarda bulunmak (satış yapmak için).

214)- Caddeleri, gelip geçenlere zarar verecek şekilde işgal etmek, tasarrufta bulunmak.

215)- Müşterek duvarları, komşusundan izin almadan, örf ve adetlere de aykırı olarak kullanmak.

216)- Ödemesi lazım gelen bir malı gücü yettiği halde ödemekten kaçmak.

217)- İki ortağın birbirine hıyânetlik etmesi.

218)- Vekil olan kimsenin müvekkiline hıyânet etmesi.

219)- Vârislerden birisine, yalandan: "Ölenden alacağım var" demesi veya yabancı bir kimse için, yalan yere "ona borcu olduğunu" söylemesi.

220)- Hasta olan kimsenin, borcunu veya kendisine bırakılan emaneti söylememesi, haber vermemesi.

221)- "Ben filanın nesebindenim, soyundanım" diye iddiada bulunmak veya kendi nesebini inkâr etmek.

222)- Ödünç aldığı hayvanı, hangi işte kullanacaksa, o işin dışında kullanmak.

223)- Ödünç aldığı hayvanı, müddetinden fazla kullanmak.

224)- Başkasına ait hayvanı izinsiz almak.

225)- Başkasının malını zorla ve zulmen elinden almak.

226)- İşini bitirdikten sonra, işçinin parasını vaktinde vermemek veya hakkını hiç vermemek.

227)- Arafat'ta, Müzdelife'de ve Mina'da ev yapmak (bunun haram olduğunu söyleyenlerde vardır).

228)- Umûma ve husûsa ait, mübah olan, boş ve sahipsiz araziyi kullanmaktan, ondan faydalanmaktan, ihya etmekten, cadde ve yollardan, câmi ve mescidlerden, tekke ve zaviyelerden, görünür ve görünmez durumda olan madenlerden insanları men etmek.

229)- Evinin veya dükkânının önü dahi olsa, caddelerden ücret almak.

230)- Mübah olan bir suyu zapt edip, gelen geçeni o sudan men etmek.

231)- Vakfın şartına muhalif olarak o vakfı kullanmak.

232)- Bulduğu kayıp bir şeyi ilân etmeden önce kullanmak.

233)- Bulduğu kayıp eşyanın sahibi çıktığı halde malını vermemek, saklamak.

234)- Bulduğu malı ilân etmemek.

235)- Vasiyette, kendisini veya vârisleri zarara sokacak şekilde vasiyet etmek.

236)- Rehine, emaneten veya kira ile aldığı mala ve diğer emanetlere hıyânetlik etmek.

237)- Kudreti varken, mazeretsiz olarak evlenmeyi terk etmek.

238)- Yabancı kadınlara şehvetle bakmak, onlara dokunmak ve onlarla yalnız kalmak.

239)- Genç, güzel delikanlılara şehvetle bakmak, onlara dokunmak ve onlarla yalnız kalmak.

240)- Başkalarını gıybet etmek.

241)- Gıybet edenlere karşı rızâ ile sükut etmek.

242)- Birbirlerine yakışmayan, sözlerle kötü lakap takmak.

243)- Müslümanlarla alay edip eğlenmek.

244)- İki kişi arasında söz taşımak, koğuculuk yapmak.

245)- Allah(c.c.) katında hiçbir değeri olmayacak şekilde ikiyüzlülük etmek, ikili davranmak.

246)- İftirada bulunmak.

247)- Âkil ve bâliğ olan kızı, dengi istediği halde velisinin vermemesi.

248)- Bir kız için söz kesilmek üzere iken, gidip ona talip olmak.

249)- Bir kadını kocasından, kocasını karısından soğutmak, aralarında fesadçılık yapmak.

250)- Kişinin neseb veya süt kardeşi, yada akrabalık yönünden mahremi olan bir kadınla nikâh kıyması.

251)- Boşadığı kadını başkasına nikâhlayıp, tekrar nikâhlandığı kimseden boşandırıp tekrar almak (hulle yapmak).

252)- Kadının veya kocanın buna râzı olması.

253)- Erkeğin karısı ile olan gizli şeyleri başkalarına açıklaması.

254)- Erkeğin, karısını arka tarafından kullanması.

255)- Başkalarının yanında hanımı ile temasta bulunmak.

256)- Mehrini, istediği takdirde vermemek üzere niyet edip, bir kadınla evlenmek.

257)- Her ne şekilde olursa olsun ve hangi şey üzerine olursa olsun, gerek büyük ve gerekse küçük canlı hayvan resmi yapmak.

258)- Tufeylîlik, yani davetsiz ve izinsiz olarak başkasının yemeğine gitmek.

259)- Misafirin, karnı doyduktan sonra daha fazla yemek yemesi.

260)- İnsanın, kendi malından, kendisine zararı olduğunu bildiği halde çok yemesi.

261)- Yemede ve içmede israf derecesinde bolluk yapmak, çok yemek hazırlamak.

262)- İki hanımı olan kimsenin, haksız olarak, birini diğerine tercih etmesi.

263)- Kocanın, hanımının vâcib olan haklarından bazılarını men etmesi mehrini, nafakasını vermemesi gibi.

264)- Hanımın da, kocasının haklarından bazılarını men etmesi; özrü olmadığı halde kendisine yaklaştırmaması gibi…

265)- Müslüman kardeşi ile üç günden fazla, şer'i bir sebep olmadan küsmek.

266)- Mümin kardeşiyle karşılaştığı zaman ondan yüz çevirmek.

267)- Birbirlerine buğz ve düşmanlık etmek.

268)- Kocasının izni olsa dahi, kadının süslenerek ve kokulanarak sokağa çıkması.

269)- Kocasının izni ve rızası olmadan, kadının özürsüz olarak evinden çıkması.

270)- Sebepsiz olarak, kadının kocasından ayrılmak istemesi, boşanma talebi.

271)- Pezevenklik ve deyyusluk etmek.(karısının ahlaksızlığını bildiği halde ona razı olmak).

272)- Talâk-ı ric'i ile boşadığı kadına müracaat etmeksizin cima etmek.

273)- Hanımına dört aydan fazla yakın olmayacağına dair yemin etmek.

274)- Zıhâr yapmak, yani karısının bir uzvunu anasının veya kız kardeşininkine benzetmek.

275)- Namuslu bir kadına veya erkeğe, zina veya livâta iftirâsında bulunmak.

276)- Bu iftiralarda bulunanlara karşı susmak, sükût etmek.

277)- Müslümana sövmek.

278)- Ana ve babasına sövdürecek veya lânet ettirecek derecede bir müslümanın ırzına dil uzatmak.

279)- Müslümana lânet etmek.

280)- Kişinin kendi nesebini inkâr etmesi veya evladının kendisinden olmadığını söylemesi.

281)- Bildiği halde, kendi babasından başkasını babası olarak göstermesi.

282)- Bir kimsenin, şer'an sabit olan kendi nesebine dil uzatıp tan etmesi.

283)- Bir kadının, yabancı bir topluluğun arasına girmesi. Zina ve emsalinden korkulduğu için haramdır.

284)- Boşanan kadının, bekleme müddeti hakkında hıyanetlik edip yanlış bilgi vermesi.

285)- Boşanan kadının iddetini beklemesi lazım gelirken, şer'i bir özrü olmadan evden çıkması.

286)- Bu müddet zarfında, ziynetlerini takmayı terk etmesi gerekirken ziynetlerini takması, süslenmesi.

287)- Yeni aldığı cariyeyle, hayız müddetini beklemeden cima etmek.

288)- Kocanın, karısının nafakasını ve giyeceklerini, şer'i bir sebep yokken vermesi.

289)- Ailesini ve çocuklarını zâyi etmek.

290)- Anasına ve babasına veya onlardan birisine asi olmak.

291)- Akrabasıyla alakasını kesmek.

292)- Başkasının kölesinin kendi kölesi olduğunu iddia etmek.

293)- Köle ve cariyeyi efendisinin aleyhine ifsâd etmek.

294)- Köle ve cariyenin efendisinden kaçması.

295)- Hür olan kimseyi köle diye kullanmak.

296)- Köle ve cariyenin, efendisinin hizmetinden imtina edinmesi, kaçınması.

297)- Efendinin, köle ve cariyesinin ihtiyaçlarını gidermemesi.

298)- Kölesine gücünün üstünde iş vermek.

299)- Köle ve cariyeyi devamlı dövmek.

300)- Yaşı küçük de olsa, kölenin hayâlarını çıkarmak veya benzeri eziyetlerde bulunmak.

301)- Hayvanları sebepsiz yere iğdiş etmek.

302)- Hayvanları birbirleriyle dövüştürmek.

303)- Günahsız bir müslümanı veya gayr-ı Müslim'i (zimmiyi) kasden öldürmek.

304)- Kendi kendini öldürmek, intihar etmek.

305)- Bir müslümana, küfrünü murad etmeyerek, yalnız sövmek maksadıyla "ey kâfir" diye hitapta bulunmak.

306)-Haram olan öldürmeye veya öldürmeye götürecek şeylere yardım etmek.

307)- Katl esnasında hazır olup da, gücü varken öldürülen kimseyi kurtarmamak, buna mani olmamak.

308)- Bir müslümanı veya gayr-ı müslimi (zimmiyi) sebepsiz yere, haksız yere dövmek.

309)- Bir müslümanı silah ve saire ile korkutmak.

310)- Sihir yapmak, sihri öğrenmek, başkasına öğretmek, sihir yapmasını istemek.

311)- Kâhinlik yapmak (gaipten haber vermek), falcılık yapmak.

312)- Kuş uçmasından veya ötmesinden, tavşan geçmesinden uğursuzluk çıkartmak, iyilik veya kötülük beklemek.

313)- Yıldızlardan ahkâm çıkarmak.

314)- Ufak taşlarla ve kahve fincanlarıyla fal açmak.

315)- Gaipten haber verene, kâhinlere gidip onların sözlerini tasdik etmek.

316)- Falcıya gidip onun sözlerine inanmak.

317)- Yıldızlara bakanlara gidip, yalanlarını tasdik etmek.

318)- Kuş veya diğer hayvanların hareketlerinden uğursuzluk, iyilik veya kötülük çıkartanlara gidip onları tasdik etmek.

319)- Halifeye, hükümdara karşı ayaklanmak, isyan etmek.

320)- Bir dünya menfaati sebebiyle halifeye, hükümdara olan ahdini, biatini bozmak.

321)- Kendisinin layık olmadığını ve hıyanet edeceğini bildiği halde, imamete ve emirliğe talip olmak veya hıyanetlikte bulunmak, imamet ve emirliği ele geçirebilmek için para harcamak.

322)- Zâlim ve fâsıkların müslümanların işlerini ele almaları, iş başına gelmeleri.

323)- Sâlih ve müstakim kimseleri vazifelerinden azledip uzaklaştırmak.

324)- Dürüst ve iyi olmayan kimseleri iş başlarına tayin etmek.

325)- Halifenin, emirin ve hâkimin, maiyetlerinde olan kimselere zulmetmesi onlara hıyanetlik ve hile yapmaları, onların ihtiyaçlarını gidermemeleri.

326)- Sultanların, emirlerin, hâkimlerin ve memurların, müslüman veya zimmilerin (gayr-ı müslimlerin) mallarını yemek, onları dövmek ve onlara sövmek gibi şekillerde zulmetmeleri.

327)- Gücü yettiği halde, mazlumu zalimin elinden kurtarmamak, terk etmek.

328)- Zalimin zulmüne razı olmak ve zalimlere yardımcı olmak.

329)- Başka kimseleri zalimlere şikâyet etmek.

330)- Suç işleyenleri, suçluları gizlemek, cezadan kurtarmağa çalışmak.

331)- Borçluya, alacaklının alacağını ödettirmek.

332)- Bir müslümana: "Ey kâfir, ey Allah(c.c.)'ın düşmanı" diye hitap etmek.

333)- Allah(c.c.)'ın koymuş olduğu ilahi hüküm ve cezalarda şefaat etmek (cezalıları kurtarmaya çalışmak).

334)- Bir müslümanın gizli ayıplarını aramak ve onu insanlar arasında mahcup etmek.

335)- Dışarıda sâlihler kisvesine bürünüp, kendisini iyi insanlara benzetmek, yalnız kalınca da çeşitli günahlar işlemek.

336)- İlahi hüküm ve cezaların tatbikinde dalkavukluk yapıp kurtulmaya çalışmak.

337)- Zinâ etmek.

338)- Lûtilik (Homoseksüellik)

339)- Hayvanlara tecavüz etmek.

340)- Yabancı kadınlara arkadan yaklaşmak.

341)- Kadın kadına avret mahallerini dokundurmak, kadınların birbirleriyle cinsi muamele yapmaları.

342)- Bir adamın ölmüş karısına yanaşması, cinsel temasta bulunması.

343)- Şahitsiz ve velisi olmadan kıyılan bir nikâhla, karısına cinsel muamelede bulunmak.

344)- Mut'a nikâhı (geçici nikâh) ile evlendiği kadınla beraber olmak.

345)- Kiralık kadınlarla cinsel muamelede bulunmak.

346)- Zina yapmak için evinde kadın saklamak.

347)- Hırsızlık yapmak.

348)- Yol kesmek.

349)- Adam öldürmese ve mallarını almasa dahi, yoldan geçenleri korkutmak.

350)- Şarap içmek.

351)- Bir damla dahi olsa, şarabın dışındaki içkileri kullanmak.

352)- Şarap ve diğer içkileri yapmak, yaptırmak, bunları taşımak, içenlere vermek, içirmek için çalışmak, istemek ve satmak, satın almak, parasını yemek ve bunları satmak veya içmek için evinde saklamak.

353)- Öldürmek veya malını almak için masum bir kimseye saldırmak.

354)- Irzına geçmek için üzerine atılmak.

355)- Din kardeşini (silâh veya bıçakla) korkutmak.

356)- Bir delikten komşusunun evini, odasını gözetlemek, gizlice hanımına bakmak.

357)- Başkalarının, istemedikleri halde sözlerini dinlemek.

358)- Kadın ve erkek sünnet olmayı terk etmek. (Kadınların sünnet olması adeti, bizim memleketimizde hemen hemen kalkmıştır. Bu adet ancak Afrika ülkeleri gibi iklimi sıcak yerlerde vardır.)

359)- Düşman, bir İslâm ülkesini işgal edince, orada bulunanların hepsine farz olan cihadı, terk etmek.

360)- Cihadın aslını terk etmek, inkâr etmek.

361)- İhmal edildiği takdirde düşman işgalinden korkulan sınırları, sınır boylarındaki kaleleri tahkim etmemek.

362)- Gücü yettiği halde ve kendisine bir zarar gelmeyeceği halde, emr-i bil maruf ve nehyi anil-münkeri (iyiliği tavsiye ve kötülükten sakındırmayı) terk etmek.

363)- Sözünün yaptıklarına uymaması.

364)- Kendisine verilen selâmı almamak.

365)- İnsanların, kendisini görünce ayağa kalkmalarına sevinmek ve bununla iftihar edip gururlanmak.

366)- Savaş alanında düşmandan kaçmak. Eğer düşman iki katından fazla olursa, gerideki büyük kuvvetlere iltihak etmek üzere, müdafaa için geri çekilmeye izin verilmiştir.

367)- Tâûn (veba) hastalığının bulunduğu yerden kaçmak. (hastalığın başka yerlere yayılmaması için o bölgede kalmak gereklidir).

368)- Taksim edilmeden önce ganimet malından çalmak ve çaldığı şeyi saklamak.

369)- Kendisine eman verilen kimseyi himaye etmemek, ona zulmetmek veya öldürmek.

370)- Müslümanların gizli hallerini, ayıplarını ortaya çıkarmaya delâlet etmek.

371)- Gururlanmak veya yarış için, koşu için at beslemek.

372)- Öğrendikten sonra okçuluğu, silah talimini terk etmek. Çünkü bu durumda, düşmanların istilasına uğramak tehlikesi vardır.

373)- Yalan yere yemin etmek.

374)- Doğru dahi olsa, çok yemin etmek.

375)- Allahü Teâlâ'dan gayrısına, putlara, emanet vesair şeylere yemin etmek.

376)- Bazı akılsızların: "Şöyle şöyle yaparsam kâfir olayım" veya "İslâm'dan uzak olayım" ya da; "Peygamber(s.a.v.)'den uzak olayım" demesi.

377)- Yalan yere, İslâm'dan başka bir din üzerine yemin etmek.

378)- Yaptığı adakları (nezirleri) hangi adak olursa olsun, yerine getirmemek.

379)- Kendisinin layık olmadığını ve hıyanet edeceğini, zulmedeceğini bildiği halde, kadılık (hâkimlik görevi) istemek, verilen görevi kabul etmek.

380)- Korkusundan veya cahilce hükmetmek.

381)- Bâtıl olan işlere yardımcı olmak veya bunlara müsaade etmek.

382)- Kadıları veya başkalarını, Allah(c.c.)'ın gazap edeceği, razı olmadığı şeylerle razı etmek.

383)- Haklı bile olsa rüşvet almak.

384)- Bâtıl, haksız bir şey için rüşvet vermek.

385)- Rüşvet alanla veren arasında aracı olmak.

386)-Hükmettiğine mukabil para almak veya vermek.

387)- (haram olan bir şeye) Şefaat ettiği için hediye kabul etmek.

388)- Bâtıl şeylerden dolayı birbirine düşmanlık beslemek.

389)- Gerek ganimet taksiminde, gerekse diğer mal, mülk ve servet taksimlerinde haksızlık yapmak, adaletli davranmamak.

390)- Yalan yere şahitlik yapmak veya bu yalan şahadeti kabul etmek.

391)- Özürsüz olarak şahitlik yapmamak.

392)- Kısas cezasını veya başka bir zararı gerektirecek bir yalan söylemek.

393)- İçki içen kimselerle ve fâsıklarla oturmak.

394)- Âlim, fakih ve hafızların fâsıklarla beraber oturması.

395)- Kumarın her çeşidini oynamak: İskambil, tavla, satranç, vesaire gibi.

396)- Dama ve tavla oynamak.

397)- Bu oyunlar sebebiyle namazı kılmamak, vaktinden sonraya bırakmak veya kavga etmek.

398)- Def, dümbelek, saz, kaval, düdük ve benzeri çalgı aletlerini çalmak.

399)- Âşık olduğu bir genç delikanlıyı şiirle methetmek.

400)- Meçhul kadınların güzelliğini veya fuhşuyatını anlatmak.

401)- Bunları şiir ile söylemek.

402)- Bir müslümanı, doğru dahi olsa, şiirle hicvetmek veya zemmetmesi.

403)- Yine bunun gibi, fuhuş ve yalan ifade eden hicivler ve şiirler söylemek.

404)- Zemmetme ve kötüleme ihtiva eden şiirler söylemek ve bunları yaymak.

405)- Şiirde, örf ve adette olmayan sözler söylemek.

406)- Şiirde aşırı mübalağada bulunmak, âlimi câhil, câhil ve fâsıkları da âlim ve âdil gösteren sözler kullanmak.

407)- Çoğu vakitlerini şiire harcayıp, ondan kazanç temin etmek.

408)- İstediğini vermeyen kimseyi kötülemede mübalağa etmek.

409)- Günahları, itaat ve ibadetine galip gelecek derecede, küçük günahlara devam etmek.

410)- Tövbeyi terk etmek.

411)- Ensâra (*Radiyallahü anhüm*) , Medine ehline buğz etmek.

412)- Ashâb-ı Kirâm (*Radiyallahü anhüm*)'dan birine sövmek.

413)- Hakkı olmayan bir şeyi bir başkasından istemek, dava etmek.

414)- Âzâd ettiği köle veya cariyeyi tekrar hizmetinde kullanmak.

Buraya kadar, İbn-Hacer el-Heytemî'nin "Zevacir" (Büyük Günahlar) kitabında zikredilen günahlar anlatıldı. Bundan sonra Hanefi Mezhebine göre, daha önce yazılanların dışındaki günahlar kaydedilecektir. Zikredilen bu haramların bazısına her ne kadar yukarıda temas edilmiş ise de, burada tekrar zikredilmesi günah ve haramların öneminden dolayıdır. Müslüman haramlara, son derece ehemmiyet vererek dikkatli bulunması ve çok uyanık olması lazım geldiğinden, Üstad-ı Muhterem A. Ziyaüddin Gümüşhanevî Hazretleri (*rahmetullahi aleyh*), bunların tekrarındaki faydaları mülâhaza ederek, yazılmasını münasip görmüşlerdir.

HANEFÎ MEZHEBİNE GÖRE, BÜYÜK VE KÜÇÜK DİĞER GÜNAHLAR

1)- Ellerinde bulunan dünya nimetlerine tamâ ederek kadılar, valiler, âmirler ve zenginlerin yanlarına gidip gelmek.

2)- Büyüklerle ve zenginlerle karşılaştığında onlara karşı rükû veya secde etmek, ya da secde edercesine eğilmek.

3)- Zâlimlerin huzurlarında durmak, ellerini ve eteklerini öpmek, onlara selâm vermek ve selâmlarını almak.

4)- Düğünlerde olduğu gibi, çok şey almak için az bir hediye vermek.

5)- Bir günlük yiyeceği olan bir kimsenin kendisi için dilenmesi. Fakirler ve borçlular için dilenirse zararı yoktur.

6)- İlim talebinden gayrı yerlerde yaltaklanmak, samimi olmayan bir sevgi göstermek.

7)- Malını denize, kuyuya veya ateşe atıp istifadeden alıkoymak.

8)- Kendisinden faydalanılamayacak derecede malını kırıp, parçalamak veya yakmak.

9)- Faydasız yere malını harcayıp, zâyi etmek, helâk etmek.

10)- Sebze, meyve ve mahsulünü vaktinde toplamayıp, telef etmek.

11)- Hayvanlarını emin yerlerde saklamayıp helâk olmaya bırakmak. Hizmetçilerini soğuk, sıcak ve açlıktan korumamak, yiyecek ve giyeceklerine bakmamak.

12)- Topladıktan ve biriktirten sonra malının, mahsulünün muhafazasına dikkat etmemek.

13)- Yağ, meyve ve yiyeceklerin fazlasını bir muhtaca vermeyip, dökmek.

14)- Kapları, tabakları ve kaşıkları güzelce temizlemeden ve yemek artıklarını iyice sıyırmadan yıkamak.

15)- Sofradan dökülenleri, ekmek kırıntılarını ve çocukların ellerinden düşenleri toplayıp yememek, pirinç ve nohut tanelerini iyice toplamamak.

16)- Üst ve başını, sarığını, elbisesini, ayakkabılarını eskitecek veya yakacak şeylerden muhafaza etmemek.

17)- El ve vücudunu yıkarken aşırı gidip sabunu çok kullanmak, yağ ve ışıkları çok kullanmak.

18)- Zaruret müstesna, malını kıymetinden aşağıya satmak veya noksan olarak kiraya vermek.

19)- Malını, kıymetinden fazlaya satmak veya kirayı kıymetinden fazla istemek.

20)- Cenazenin kefenini, sünnet olan üç parçadan fazla yapmak.

21)- Abdest ve gusülde, sünnete riayet edip, bir uzvu üçten fazla yıkamamak.

22)- Günah işlemek isteyen kimseye günah yollarını göstermek.

23)- Zalimlere ve yardımcılarına yol göstermek ve onlara yardımcı olmak.

24)- Haksız olduklarını bildiği kimselere, batıl davalarını kazandırmak için, bazı meseleleri ve terkedilmiş zayıf kavilleri öğretmek.

25)- Lahn ve teganni (nağme) ile veya ücret mukabili Kur'an okumak, zikir ve duâ etmek.

26)- Kur'ân okumayı, kunut, teşehhüd (Tahiyyat ve Salâvatları) ve diğer bilmesi lazım gelen duaları ve bilgileri öğrenmemek.

27)- Kabul edeceğini umduğu kimseye nasihat etmemek ve doğru yolu göstermemek.

28)- Erbâbı olduğu halde, fetvâ (fıkıh) ilmini ve diğer ilimleri öğrenmeyi terk etmek.

29)- Allah(c.c.)'ın indirdiği hükümler ile hükmetmemek.

30)- Selâm alıp vermeyi terk etmek.

31)- Dinlenmesi vâcib olan emirleri ve nehiyleri, vaaz ve nasihatleri dinlememek.

32)- Ehli olsun-olmasın, bir kimsenin kadı veya vakıflara mütevelli olması, vesair gibi makamlara geçmesi için aracı olmak, şefaatçi olmak.

33)- Ehli olmayan kimsenin, imam ve müezzinliğe, öğreticiliğe ve ders vermeye tayini için aracı olmak, şefaatçi olmak.

34)- İzinsiz olarak, gizli olan mektuplara ve gizli olan her şeye bakmak. Çünkü gizli olan herhangi bir şeye bakmak, hıyanetliktir.

35)- Hastanın yüzüne ve sağa sola çok bakmak ve hastaya gözünü dikmek.

36)- Sebepsiz yere, bir müslümana, korkutmak için gözünü dikip bakmak.

37)- Kendisine ilim sahibi, takvâ sahibi ya da fakir olduğu zannıyla verilen sadaka ve hediyeleri, bu vasıfları taşımadığı halde, kabûl etmek, almak.

38)- Sahih olan bir vakıftan, vakfedenin şartları hilafına olarak para almak. Aynı şekilde ehil olmadığı, fakir olmadığı halde beytül-malden alıp yemek.

39)- Başkasının hizmetçisinden, efendisinin izni olmadan hediye almak.

40)- Deli, bunak, saralı (bayılan) kimselerden ve çocuklardan bir şey almak.

41)- Ölü hayvan eti, kan, şarap, idrar gibi necis olan şeyleri yiyip, içmek veya bunları, kedi, köpek vesair hayvanlara vermek için taşımak.

42)- Arta kalan yemeği bitirmeden, sünnetlemeden sofradan kaldırmak.

43)- Canlı hayvanı nişan alarak, kurşun atmak.

44)- Koç, horoz, öküz, deve gibi hayvanları dövüştürmek.

45)- Küfür, yalan, gıybet, iftira gibi haram olan sözleri yazmak.

46)- Kur'ân-ı Kerim'i abdestsiz olarak, cünüp, hayız ve nifas halinde yazmak, okumak.

47)- Haram olduğu, çalınmış olduğu bilinen bir malı alıp-satmak, hediye ve sadaka olarak vermek.

48)- Büyük hayvan resimlerini yok etmemek, saklamak. Karınca ve sinek gibi ufak olan resimler müstesna olabilir.

49)- Başkasının malını ve hayvanını yok etmeye kasteden zâlime mani olmamak, onun zulmünü defetmemek.

50)- Haram yemek, fasit alışverişten kazandığı malı yemek.

51)- Altın ve gümüş kaşıklarla yemek yemek, kadın-erkek herkese haramdır. Bu konuda kadın ve erkek eşittir.

52)- Altın ve gümüş mil ile göze sürme çekmek. Altın ve gümüşten kalem, divit, fırça ve benzeri şeyleri kullanmak.

53)- Altın ve gümüş bulunan sofra, sini ve tepsilerde yemek yemek. Aynı şekilde, kılıçların kınlarını gümüşten yapmak.

54)- Ağız ve burnundan çıkan yemek artıkları, sümkürük, tükürük gibi şeyleri mescide veya kıble tarafına atmak.

55)- Su içtikten sonra su kabını, sağındakinden izin almadan soldakine vermek.

56)- Masa gibi yüksek yerde yemek yemek ve haram yerlerde otlayan hayvanların etini yemek.

57)- Ekmeği sofra ile beraber kaldırmak. (Zira sofrada, yemek, döküntü gibi şeylerin ekmeğe bulaşma ihtimali vardır, bu da hürmetsizlik sayılır).

58)- Cuma namazına ve cemaat namazlarına gitmemek.

59)- İlim öğrenmeye ve öğretmeye gitmemek. Farz olan hacca ve cihada gitmemek.

60)- Emr-i bil-maruf ve nehyi anil-münker yapmamak.

61)- Âciz durumda olan kimselerin yardımına koşmamak.

62)- Ölülerin yıkanmasına, kefenlenmesine, kabre kadar götürülüp, defnedilmesine yardımcı olmamak.

63)- Bir insanı kâfir ve zâlimden, yırtıcı hayvandan, ateşten, su ve rüzgar gibi tehlikelerden kurtarmamak.

64)- Bir malı düşmek, batmak ve yanmak gibi tehlikelerden, helakten kurtarmamak.

65)- Çoğunlukla cahil ve zulümle meşgûl olduklarından; zâlimlerin, emirlerin (idarecilerin) ve kadıların, bir zarûret olmadığı halde ziyaretlerine gitmek.

66)- Sebepsiz yere, bir müslümana kötü lakap ve isim takmak ve onunla çağırmak.

67)- Yapamayacağını bildiği halde vasi olmayı ve nâzırlık görevi istemek.

68)- Gerek mescidde, gerekse dışarıda namazın sünneti ile farzı arasında konuşmak. Bunun, namazın sevabını gidereceği haber verilmiştir.

69)- Zaruretsiz olarak hamamda vücut âzâlarını ovdurmak.

70)- Kurban kesmeye gücü yeten kimsenin, haram olan bir maldan, fakire verilmesi vâcib olan sadakayı, malı alması.

71)- Kâğıda, taş üzerine, halılara, yemek kaplarına, tavanlara ve yollara canlı hayvan resmi yapmak.

72)- Def, dümbelek, tambur gibi her çeşit çalgıyı çalmak, oyun aletlerini kullanmak. Yalnız zilsiz def, kadınlar için câizdir.

73)- Güvercin uçurmak ve onunla oynamak. Böyle kimselerin şâhitliği de kabul edilmez, denmiştir.

74)- Başkasının malını, hayvanını, parasını kasten veya eğlenmek gayesiyle gizleyip, saklamak.

75)- Silah atmasını ve harp âletlerini kullanmasını öğrenmemek.

76)- Bedene zarar verici şeyleri içmek.

77)- İçinde yenmesi câiz olmayan şeyler bulunan, necis olan şeyleri yemek: Yılan eti, afyon, tiryâk gibi…

78)- Kurban Bayramında, namazdan önce bir şey yemek.(Ramazan Bayramında namazdan önce yemek yemek ise câizdir).

79)- Başı açık olarak veya bir yere dayanarak yemek yemek.

80)- Kendisine değer vermeyen, hürmet göstermeyen bir kimse ile arkadaşlık yapmak.

81)- Kadının, kocasından izinsiz olarak nâfile oruç tutması.

82)- Yenmeyen (kokmuş, ekşimiş, bozulmuş) şeyleri fakirlere yedirmek. Allahü Teâlâ, ancak güzel ve temiz olan şeyleri kabul eder. **"Her türlü hareketinizde dürüst davranın. Çünkü Allah dürüstleri sever"**.(Bakara Sûresi, âyet. 195).

83)- Hayvanın henüz karnında bulunan yavrusunu satmak.

84)- Bir satışta iki pazarlık yapmak. (Mesela; "Ben sana şunu bin liraya sattım, sen de bana bin lira ödünç ver" gibi pazarlık yapmak, yasaktır).

85)- Yanında bulunmayan bir şeyi satmak.

86)- Kendini veya hayvan bile olsa başka bir şeyi, sebepsiz yere, eliyle veya başka bir şeyle yaralamak.

87)- İnsan veya hayvanın yüzüne, suçlu olsun, suçsuz olsun, eliyle veya başka bir şeyle vurmak.

88)- İlim tahsili yapmak, mehir ödeyememek veya şehvet duymamak gibi bir özrü bulunmadan evlenmeyi terk etmek.

89)- Baş traşını kırk günden fazla geciktirmek.

90)- Tuvalete avret yeri açık olarak girmek.

91)- Az dahi olsa, yatsı namazından önce uyumak.

92)- Yatsı namazından sonra az da olsa konuşmak.

93)- Yüzüne nakış yaptırmak ve çizdirmek. Dişleri, güzellik ve süs için inceltmek. Takma saç(peruk) kullanmak. Cımbız v.s. ile yüzünün kıllarını koparmak.

94)- Sadaka dağıtmak için verilen paradan hisse almak.

95)- Sünnet-i müekkedeleri terk etmek.

96)- (Kendi nefsine güveni olmadığı halde) vakfa ve vakıf işlerine nâzır olmak (vakıf işlerine bakmak).

97)- (Zulme sebep olma ihtimali varken) Nâzıra (vakıf işlerinden sorumlu kişiye) ve nâzırın yaptığı işlere bakmak, nâzırın mallarında tasarrufta bulunmak.

98)- İşe alacağı adamlar hakkında tezkiyeyi terk etmek.

99)- Allahü Teâlâ'nın ve peygamberlerin isimlerine hürmeti, saygıyı terk etmek.

100)- Zarûret içerisinde olan âciz, fakir kimselerin yardım istememeleri.

101)- Peygamberimiz'in(sallallâhü aleyhi ve selem) ismi şerifini duyunca hürmeti terk etmek, salât ü selâm getirmemek.

102)- Fâsıkların, günahkârların yemek davetine gitmek.

103)- Dünyaya rağbet ederek bağ, bahçe, çiftlik edinmek.

104)- Mallarına tamâ' ederek, çocuk doğuramayan ihtiyar kadınlarla evlenmek.

105)- Sokaklara, çarşılara çok çıkmak.

106)- Genç kız ve oğlanlarla konuşmak.

107)- Dükkânlarda, dükkân önlerinde oturmak, boşa vakit geçirmek.

108)- İki karısını aynı evde oturtmak.

109)- Dört şey hariç, işlerinde acele etmek.

110)- Dünya mal ve mülküne bel bağlamak, güvenmek.

111)- Başkalarını şaşırtmak ve susturmak niyetiyle, yada mahcup etme gayesiyle sorular sormak.

112)- Kadınların, lüzûmsuz olarak kocalarından boşanma istemeleri.

113)- Mevkî sahibi veya müftü olabilmek için şefaatçi aramak, aracılık istemek.

114)- Demirden, bakırdan, tunçtan yüzük takmak.

115)- Kur'ân okunmamak, namaz kılınmamak, zikir yapılmamakla evleri kabristana benzetmek.

116)- Âlim ve bilgili vaizlerden başkasının hikâye ve kıssa anlatması.

117)- İnsanlar arasında, tenha bir yerde veya bir topluluk içinde gülmek.

118)- Su satıcılarının elinden (su tulumunu ağzına dayayarak) su içmek.

119)- İnsanlarla çok iç içe olmak, fazla samimi olmak.

120)- İnsanları veya bir kişiyi hafif görmek, beğenmemek.

121)- Babasının, anasının veya başka bir kimsenin arkasından seslenmek.

122)- Onları irşad etme niyeti olmaksızın, fâsık ve facir kimselerle oturup, kalkmak.

123)- Hanımını döven bir kimseye, niçin dövdüğünü sormak.

124)- Akrabası dahi olsa, insanlara ihtiyaç göstermek.

125)- Çamurdan yapılan küçük taşları, sapan veya el ile atmak.

126)- Başkalarına iftira ve bühtan etmek.

127)- Henüz biçilmemiş yeşil buğdayı, daha olmadan, olmuş buğday gibi satmak. Bir şeyi, karanlıkta veya katlanmış olarak, iyice görmeden, el değerek satmak.

128)- Tarlalarda yetişecek mahsulün yarısı veya üçte biri, ya da dörtte biri gibi pazarlıkla ekin ekmek. Birisi tarlayı ve tohumu verip, diğeri de işlemek üzere, elde edilen mahsulün bir kısmının kendisine verilmesi suretiyle tarla ekmek.

129)- İpekle karışık kumaşı satmak.

130)- Deve ve koyunun karnındaki yavruyu satmak.

131)- Sırf kırmızı kumaştan mamul elbise giymek.

132)- Kudreti olduğu halde evlenmemek.

133)- Secdede üflemek.

134)- Kedi eti yemek veya kedi etini satıp parasını yemek.

135)- Henüz olmamış hurmayı yemek veya satmak.

136)- Çıplak olarak yürümek, gezmek ve oturmak.

137)- Yakını dahi olsa sırlarını başkasına söylemek.

138)- Parmaklarını çıtlatmak ve ayırmak.

139)- Sakalını siyahtan başka bir renge boyamak.

140)- Başkalarına ta'n etmek ve çirkin sözler söylemek.

141)- Başkasına zulmetmek ve zarar vermek.

142)- Kuru hurmayı yaş hurmaya, kuru üzümü yaş üzüme katarak satmak.

143)- Bâtıl olan ve meşrû olmayan yollarla alışveriş yapmak.

144)- Karşısındaki alıcıyı zarara sokmak için, almayacağı bir malın fiyatını arttırmak.

145)- Mezar taşlarına yazı yazmak ve ölünün güzel hallerini zikrederek yalancıktan ağlamak, iki yüzlülük etmek.

146)- Namazda sağ ayağı üzerine veya dizlerini dikerek oturmak.

147)- Zorla, müslümanların malını yağma etmek veya taksim edilmeden önce ganimet malını çalmak.

148)- Kurt v.s. gibi yırtıcı bir hayvandan kurtulan ve kesilmeden önce ölen hayvanın etini yemek.

149)- Bir avı tutup bağladıktan sonra, ok veya kurşun atarak öldürmek ve etini yemek.

150)- Akbaba, kartal gibi yırtıcı kuşların tuttuğu kuşu yemek.

151)- "Zab" denilen (Suudi Arabistan gibi ülkelerde yaşayan) "keler"(büyük kertenkele) in etini yemek.

152)- Henüz olmamış hurmayı yemek.

153)- Kadınların saçlarını omuzlarının üzerine dökmesi ve salıvermesi.

154)- Cariyelerin saçlarını örmesi.

155)- Cuma günü hutbe okunurken, bacaklarını, elbisesiyle veya eliyle karnına bağlayıp oturmak.

156)- Kötülenmiş, ayıp ve bozuk şiirleri okumak.

157)- Kadınların, güzelliklerini ve ziynetlerini yabancılara göstermeleri, açılıp saçılmaları.

158)- Deniz koyununun yünüyle, ipekten yapılan kumaştan elbise giymek.

159)- Ücretini bildirmeden işçi çalıştırmak.

160)- Tırnaklı ve pençeleri olan kuşların etini yemek.

161)- Veresiyeyi veresiye satmak veya alacağının vakti gelince onu tehir ederek başkasına satmak.

162)- Henüz yetişmemiş mahsulü, başağında iken satmak.

163)- Erkek hayvanın menisini ve dişi hayvanın karnındaki yavruyu satmak.

164)- Yanında olmayan altını, gümüşle, borç olarak satmak.

165)- Mescidlerde kısas cezası uygulamak, had (ceza) sopası vurmak.

166)- Atı ve sair hayvanları iğdiş etmek, burmak.

167)- Parayı parayla, fazlasıyla satmak.

168)- Dişleri olan yırtıcı, vahşî hayvanların etini yemek.

169)- Erkek hayvanı dişiye çekmekle, hayvan sahibinin para alması.

170)- Hurmanın, gelecek üç dört senelik mahsulünü, vakti gelmeden satmak.

171)- Koyunu et mukabili satmak veya yaş hurmayı kuru hurmaya karşılık satmak.

172)- Havada uçan kuşları, denizdeki balıkları satmak.

173)- Âfetten emin olmadan ham meyveleri satmak.

174)- Sütlü hayvanları, sütünü (birkaç gün bekletip), sağmadan satmak.

175)- Satıcıların, satmak üzere getirdikleri mallarını, şehrin dışında yolda bekleyip almak. (piyasayı bilmedikleri için kandırarak almak).

176)- Talimli olmayan köpeği ve domuzu satmak.

177)- Hacamat (kan aldırmak) gayesi olmadan, küçük kafa denilen yeri (enseyi) traş ettirmek.

178)- Bina yaptırdığında cin korkusundan dolayı kurban kesmek.

179)- Bir hayvanı bir yere kapatıp aç ve susuz öldürmek.

180)- Hıristiyan Nusayrî Arapların kestiği hayvanın etini yemek.

181)- "Ben sana şunu bin liraya sattım, sen de bana bin lira ödünç ver diyerek, mal satmak, yada "Bana filan şeyi satmak şartıyla sana bunu satıyorum" diyerek, bir satışta iki pazarlık etmek.

182)- Çengi (el zilini), çalarak oynamak.

183)- Düdük, kaval ve benzeri çalgıları çalmak.

184)- (nikâh ve düğünün dışında) Def çalmak.

185)- İki erkek veya iki kadının bir yorgan altında yatması.

186)- İlâç için kurbağayı öldürmek.

187)- Zararlı olmayan her hangi bir hayvanı öldürmek.

188)- Za'ferân ile boyanmış elbise giymek.

189)- İmam olan kimsenin yüksekçe bir yerde durması, cemaatin aşağıda kalması.

190)- Namazda (secdeden kalkarken), sol eli üzerine dayanarak kalkmak.

191)- Bir ayıbı olmadan Müslümanların parasını yırtmak, kırmak.

192)- İsim olarak "Eflah, Yesâr, Nâfi', Rebah" gibi uygunsuz isimler takmak.

193)- Mecûsîlerin (ateşe tapanların) kestikleri hayvanları ve köpeklerinin yakaladığı avın etini yemek.

194)- Câriyelerin kazançlarını yemek.

195)- İddialı ve iftiharla hazırlanan yemeği yemek, küs olanların yemeklerini yemek.

196)- Kuru hurmanın kendisini açmak ve yaş hurmanın kabuğunu soymak.

197)- Karıncaları ve ufak böcekleri öldürmek.

198)- Kadınları arkalarından kullanmak.

199)- Hacıların düşürdükleri, kaybettikleri şeyleri kendisine mal etmek için almak.

200)- Kılıcı, kınından çıkmış olduğu halde birbirine vermek.

201)- Bir kimse oturduğu yerden kalkar kalkmaz, bir başkasının hemen oraya oturması.

202)- İmam olanların daima müezzinlik yapması.

203)- Kendisinin giydirmediği bir kimsenin elbisesine ellerini silmek, ellerini kurulamak.

204)- Namazda iken saçını kulaklarının yumuşak yerine kadar indirmek.

205)- Konuşan veya uyuyan kimselerin arkasında namaz kılmak.

206)- Bir insanın tenâsül uzvunu kesmek veya hayâlarını çıkarmak.

207)- Def-i hacet (tuvalet) ihtiyacı varken namaza durmak.

208)- Kadının, yanında mahremi olmadan, sefer miktarı yola çıkması.

209)- Kesilen hayvanı ölmeden yüzmeye çalışmak.

210)- Bir kimseye “Harp, Velîd, Hikem” yada “Ebul-Hikem” gibi uygunsuz isimler takmak.

211)- Namazda, çocukların ön safa geçmesi.

212)- İki kişinin arasına izinsiz girip, oturmak.

213)- Nerede olursa olsun, zararı olmayan çekirgeleri öldürmek.

214)- Süt emen kuzuyu ve küçük kuzuları kesmek.

215)- Gecenin başında veya sonunda, gece vaktinde kurban kesmek.

216)- Kuyulardan ve vakıflardan insanların istifâde etmesine mâni olmak.

217)- Kölelerin hakkını vermemek ve ırzlarına tecavüz etmek.

218)- İzin almadan başkasının evine girmek.

219)- Ana, baba ve akrabalarla konuşmayı kesmek.

TAKRİZ

Hamd, ona ehil olan Allah(c.c.)'a, O'nun selâmı da seçtiği Peygamberine(s.a.v.) olsun.

Bundan sonra derim ki: Bu risâle-i şerifeye muttali oldum. Gördüm ki; içinde kıymetli mevzular, inci ve cevherler misali değerli ve faydalı konular bulunmaktadır. Allahü Teâlâ, müellifini, büyük hayırlarla mükâfatlandırsın, fazl u keremiyle Âhiret yurdunda, kendisine, Naîm Cennetlerini nasib etsin. Muhakkak ki Allah(c.c.), mağfiret sâhibi ve kendisinden korkulmaya lâyık olandır.

Beyit:
Müttakî ve ilim sahibi olan bu kardeşe yapış ve sağlam, doğru bir seyr ü sülûke giriş.
Ondan, başkasının yanında asla bulamayacağın bir risâle (kitap) elde et.
Ahmed (Ziyâüddîn Gümüşhânevî)'nin vasiyetini iyi tut ki, hayırlara eresin.

Trablusşam şehri ahâlisinden
Kemâlîzâde es-Seyyid Ahmed
En-Nakşibendî el-Hâlidî

TAKRİZ

Hamd Allah(c.c.)'a, O'nun selâmı da seçtiği kullarına olsun.

Bu hakîr nazarım ve dar bakışım, büyük âlim ve meşhûr kamil, Nakşibendîye tarikatının halifelerinden Şeyh Ahmed Gümüşhânevî (K.S.)'nin "Necâtül-Kebir" isimli eserine takılınca, bu kitabı, adına lâyık ve "İsimler gökyüzünden iner" sözünü doğruladığını gördüm. Çünkü bu eser, özellikle, gayretin azaldığı bu gevşeklik zamanında, müslümanlara lazım olan pek çok incileri, cevherleri ihtivâ etmektedir. Zira bu zamanda, birçok kitabı araştırdıktan sonra böyle mühim mevzûları ortaya koyan çok az kimseye rastlanmaktadır. İşte bu kitap; Şeriat-ı Muhammediyye'ye (*Peygamberimize ve O'nun âline ashâbına en mükemmel salât ve selâmlar olsun*) büyük bir hizmet değil midir?

Allahü Teâlâ bu eseri telif eden müellifi mükâfatlandırsın, ona çok ecirler ve sevaplar ihsân eylesin. Bizi de kitabından istifâde edenlerden etsin.

Seyyid Ali Bekzâde el-Harbûtî

TAKRİZ

Hamd, ona ehil olan Allah(c.c.)'a, salât ve selâm da O'nun Peygamberine ve âline olsun.

Bundan sonra diyorum ki:

Nefis bahisler ve kıymetli konular ihtiva eden bu ilgi çekici risâleye muttali oldum. Bu eseri okuyan ve onunla amel eden kişi, dünyâda; salâh ve takvâsı ile herkesin önüne geçer. Âhirette de kurtuluşa erer.

Bu eserin, tamamının Kur'ân ve sünnete uygun olduğunu, Peygamberimiz(s.a.v.)'in hadislerinden seçilmiş bir muhtevâya sahip bulunduğunu ve seçkin insanlar katında da makbul olduğunu gördüm.

Allahü Teâlâ, bizlere de, onunla amel etmeyi ve füyüzât-ı Nebî (s.a.v.)'ye nâil olmayı nasib eylesin.

Müellifine ne mutlu ki, böyle büyük bir eseri telif etmeye muvaffak olmuştur. Allah(c.c.), onun bu eserini, yalnızca kendi rızası için yapılan ve büyük ecirlere nâil olmasına sebep olacak olan amellerden eylesin.

es-Seyyid el-Hâc
Muhammed Emin Şehrî Hâfız

İÇİNDEKİLER

- MÜTERCİMİN ÖNSÖZÜ........................ 4
- AHMED ZİYÂÜDDİN GÜMÜŞHANEVİ (KS) HZ.' NİN KISA TERCEME-İ HALİ.. 6
- M. ZÂHİD KOTKU (K.S.) HZ.DEN BİR KAÇ SÖZ................. 23
- GÂFİLLERİN KURTULUŞU 25
- BÜYÜK GÜNAHLAR (Kebâir) 26
- KÜÇÜK GÜNAHLAR (Sagâir) 37
- KÖTÜ AHLÂK VE HUYLAR................. 51
- DİL İLE İLGİLİ GÜNAHLAR................. 55
- EL İLE İLGİLİ GÜNAHLAR................... 59
- KULAK İLE İLGİLİ GÜNAHLAR.......... 62
- GÖZ İLE İLGİLİ GÜNAHLAR............... 63
- KARIN (MİDE) İLE İLGİLİ GÜNAHLAR 63
- İFFET İLE İLGİLİ GÜNAHLAR 66
- AYAK İLE İLGİLİ GÜNAHLAR 67
- BEDENE AİT UMUMÎ GÜNAHLAR 68
- "ZEVÂCİR"(BÜYÜK GÜNAHLAR) KİTABINDA ZİKREDİLEN GÜNAHLAR.. 82
- HANEFÎ MEZHEBİNE GÖRE BÜYÜK VE KÜÇÜK DİĞER GÜNAHLAR.. 111
- TAKRİZLER 127